

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ Αρ. Φύλλου 1093

5 Σεπτεμβρίου 2000

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Γ2/2862

Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων της Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου για το σχολικό έτος 2000 - 2001.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ. δ. της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Ν. 1566/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν. 2525/97 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188Α).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 14, παρ. 47 του Ν. 2817/00 (ΦΕΚ 78Α) «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις».

3. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε στην με αριθμ. 15/2000 πράξη του Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

4. Τις διατάξεις του άρθρου 29α του Ν. 1558/85 ΦΕΚ 137 Α, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154 Α) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παράγραφος 2α του Ν. 2469/97 (ΦΕΚ 38 Α), και το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε το Πρόγραμμα Σπουδών των κατωτέρω μαθημάτων του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου ως εξής:

Άρθρο 1

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Θρησκευτικών του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Σκοπός της ορθόδοξης χριστιανικής αγωγής είναι:

- Να ενημερωθούν οι μαθητές για την υφή του θρησκευτικού φαινομένου.
- Να γνωρίσουν ιδιαίτερα το Χριστιανισμό, κατεξοχήν την Ορθοδοξία, και να τοποθετηθούν υπεύθυνα.
- Να αξιοποιήσουν την προσφορά του μαθήματος, ώστε να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη του λυτρωτικού μηνύματος του Ευαγγελίου και να καλλιεργήσουν το ήθος και την προσωπικότητά τους, να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό και να βοηθηθούν να πάρουν έμπρακτα θέση.

Ειδικότερα με τη διδασκαλία της ορθόδοξης χριστιανικής αγωγής στο Εσπερινό Λύκειο επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές το σύνολο και τις επιμέρους πτυχές των βασικών θεμάτων της ορθόδοξης πίστης και λατρείας.
- Να πληροφορηθούν έγκυρα για τα κυριότερα παραθρησκευτικά φαινόμενα και φιλοσοφικές οργανώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα.
- Να γνωρίσουν υπεύθυνα - και από κάθε δυνατή πλευρά - τη θρησκεία ως πανανθρώπινο φαινόμενο, να μελετήσουν κατά τρόπο συστηματικό τα καίρια και ουσιώδη στοιχεία του Χριστιανισμού, ιδιαίτερα της Ορθοδοξίας, και να ενημερωθούν για την κριτική, την αμφισβήτηση ή και την άρνηση της χριστιανικής πίστης.
- Να πληροφορηθούν έγκυρα τα κυριότερα μη χριστιανικά θρησκεύματα.
- Να γνωρίσουν την ηθική διάσταση της ανθρώπινης ζωής και να κατανοήσουν τη χριστιανική ηθική ζωή ως αποκατάσταση της «κοινωνίας» μεταξύ Θεού και ανθρώπου και φύσης.

β. Διδακτέα Ύλη

Τάξη Α΄

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

Η λατρεία στη ζωή των πιστών σήμερα

Το νόημα και η εξέλιξη της χριστιανικής λατρείας

Ο Χριστός εγκαινιάζει την αληθινή λατρεία

1. Η λατρεία μας διδάσκει την πίστη

- Με τη λατρεία εκφράζουμε την πίστη μας
- Ο πνευματικός κόσμος στη λατρεία
- «Ποιήσωμεν άνθρωπον...». Η δημιουργία του ανθρώπου
- Η παρουσία του Θεού στην ανθρώπινη ιστορία
- Χριστούγεννα: Η γιορτή της ενανθρώπισης του Θεού
- Το κήρυγμα και τα θαύματα του Χριστού μέσα από τη λατρεία
- «Προσκυνούμέν σου τά Πάθη, Χριστέ...». Η Σταύρωση μέσα στην Υμνολογία της Μ. Εβδομάδας
- Η συμμετοχή του χριστιανού στο Πάθος και την Ανάσταση του Χριστού

• «Θανάτου εορτάζομεν νέκρωσιν...». Το βαθύτερο νόημα της Ανάστασης του Κυρίου
• Τι μπορεί να μάθει ο άνθρωπος για το Θεό; Προσέγγιση της γιορτής της Μεταμόρφωσης
• Ο Τριαδικός Θεός: οι γιορτές της Πεντηκοστής και του Αγίου Πνεύματος
• Συναγμένοι στη θεία Ευχαριστία: η ουσία της Εκκλησίας
• Παναγία: η μητέρα του Χριστού
• Η λειτουργική ανάμνηση των αγώνων κατά των αιρέσεων
• Οι άγιες εικόνες: έκφραση της πίστης
• Η μνήμη των αγίων: αφορμές για ένα σύγχρονο ανθρωπολογικό προβληματισμό

2. Ιστορία και περιεχόμενο των μυστηρίων
• Κλήρος και λαός στη λατρεία
• Η είσοδος και ένταξη στην Εκκλησία: τα μυστήρια του Βαπτίσματος και του Χρίσματος

Τάξη Β΄
Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος
• Ίδρυση και ιστορική εξέλιξη της θείας Ευχαριστίας
• Το βαθύτερο νόημα της θείας Ευχαριστίας
• Το μυστήριο της Μετάνοιας
• Η ευλογία για μια ζωή συζυγίας: το βαθύτερο νόημα του μυστηρίου του Γάμου
• Πνευματική διακονία: το μυστήριο της ιεροσύνης
• Η ενότητα σώματος και ψυχής: το μυστήριο του Ευχελαίου
• Ο αγιασμός της ανθρώπινης ζωής στη λατρεία
• Οι λειτουργικές περίοδοι του Τριωδίου, Μ. Σαρακοστής και Πεντηκοσταρίου: οδοδείκτες στην πνευματική πορεία του πιστού
• Ο πλούτος της εκκλησιαστικής ποίησης (Υμνογραφία)

3. Σύγχρονοι λειτουργικοί προβληματισμοί
• Προβληματισμοί για τη λειτουργική γλώσσα και μουσική
• Η θέση των λαϊκών στη σύγχρονη λατρεία: επισημάνσεις και προβληματισμοί
• Η γυναίκα στη λατρεία
• Εκκλησιασμός: ανάγκη ή συνήθεια;

4. Παραθρησκευτικά φαινόμενα και φιλοσοφικές οργανώσεις
• Από τη μαγεία του παραμυθιού στην πλάνη της Μαγείας
• Ο Σατανισμός
• Πνευματισμός- Εσωτερισμός- Δεισιδαιμονία και προλήψεις
• Οι αιρέσεις του 20ου αιώνα. Μια απειλή και μια πρόκληση
• Τέσσερα παραδείγματα, τέσσερις προκλήσεις
• Η Μασονία
• Η θρησκευτική οργάνωση των Μαρτύρων του Ιεχωβά

6. Επίκαιρα θέματα
{Στο τέλος μπορούν να διδαχθούν κάποια θέματα που έχουν επίκαιρο χαρακτήρα (πριν από μεγάλες γιορτές ή γεγονότα της ζωής της Εκκλησίας)}
• «Τί σοι προσενέγκωμεν, Χριστέ..».
• Εγκώμιο στο «Γενέσιον της Θεοτόκου»
• «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή...»
• Η ψυχή ανυψώνεται κατά τη διαδρομή της θείας Λειτουργίας

Τάξη Γ΄
Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος
• Το ζήτημα για το Θεό

1. Ο Χριστιανισμός: Ουσία-προσφορά-αμφισβήτηση
• Ποιος είναι ο Θεός κατά την πίστη του Χριστιανισμού
• «Τίνα με λέγουσιν οι ανθρωποι ειναι;». Σύγχρονες απόψεις για τον Χριστό
• Αρχή και πορεία του κόσμου
• Ο άνθρωπος στο αρχικό του μεγαλείο
• Γιατί υπάρχει το κακό στον κόσμο;
• Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ορθοδοξίας
• Η ορθόδοξη άσκηση
• Φανατισμός και ανεξιθρησκία
• Το φαινόμενο της αθεΐας
• Πίστη και Επιστήμη: αλληλοαποκλειόμενα ή αλληλοσυμπληρούμενα;
• Ελληνισμός και Χριστιανισμός
• Ποια η σχέση μεταξύ Χριστιανισμού και πολιτισμού;

2. Κυριότερα Θρησκεύματα
• Τα αφρικανικά θρησκεύματα
• Το Ισλάμ (Α)
• Το Ισλάμ (Β)
• Ο Ινδουισμός Α΄
• Η Γιόγκα
• Ο Βουδισμός
• Η κινεζική Θρησκεία

Τάξη Δ΄
Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος
Ο ηθικός προβληματισμός. Η χριστιανική θεώρηση της ηθικής
Εντολές και δόγματα. Συνταγές σκλαβιάς ή δρόμοι ελευθερίας;

1. Προϋποθέσεις της ηθικής ζωής
• Η ηθική συνείδηση
• Τα κίνητρα των πράξεων στην ηθική ζωή
• Η ελευθερία του ανθρώπου στις επιλογές και τις πράξεις του

2. Το χριστιανικό ήθος και η σύγχρονη κοινωνία
• Το κοινωνικό πρόβλημα
• Το όραμα της ειρήνης και η πραγματικότητα

4. Η βιολογική διάσταση στη ζωή του ανθρώπου
• Το ανθρώπινο σώμα
• Τα δύο φύλα
• Η οικογένεια

4. Συνειδησιακά προβλήματα στη ζωή του χριστιανού
• Βιοϊατρική και ηθική
• Παραβίαση και περιφρόνηση της ανθρώπινης ζωής
• Άρνηση και υποτίμηση της ανθρώπινης ζωής
• Το πρόβλημα των ναρκωτικών

5. Η χριστιανική ηθική και η σύγχρονη τεχνολογία
• Ορθοδοξία και τεχνολογία
• Η πληροφορική και τα Μέσα Ενημέρωσης των Πολιτών (Μ.Ε.Π)

6. Κρίσιμες υπαρξιακές καταστάσεις
• Αλλοτρίωση
• Ο χριστιανός μπροστά στο θάνατο

Άρθρο 2

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

1. Γενικοί σκοποί του μαθήματος

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας και, ειδικότερα, με την ερμηνεία επιλεγμένων κειμένων, επιδιώκεται:

• Η ανάδειξη της ουσίας του αρχαίου κόσμου, η οποία συμπυκνώνεται:

- στη σημασία που δόθηκε στον άνθρωπο (ανθρωποκεντρισμός), ως άτομο και ως μέλος ενός οργανωμένου συνόλου,

- στη συνακόλουθη ολόπλευρη μελέτη του ανθρώπου (ανθρωπογνωσία) ως δρώντος ατόμου και πολίτη,

- στη δυνατότητα αναγωγής του ειδικού σε γενικές αρχές και του συγκεκριμένου σε αφηρημένες έννοιες (βάση της επιστημολογίας), καθώς και του παραδείγματος σε καθολικής αξίας στάσεις και συμπεριφορές.

• Συναφώς προς τα προηγούμενα, η γνώση του αρχαίου κόσμου και η επικοινωνία με τα πνευματικά και καλλιτεχνικά επιτεύγματά του.

• Η συνειδητοποίηση της σημασίας των επιτευγμάτων αυτών για την πορεία του πολιτισμού.

• Η αναγωγή σύγχρονων επιστημονικών κατακτήσεων και επιστημονικών θεωρήσεων στην ελληνική αρχαιότητα.

• Η επισήμανση της «ευρωπαϊκής διάστασης» της αρχαιότητας, δηλαδή των επιτευγμάτων της που συνέβαλαν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αλλά, παράλληλα, και η επισήμανση των οφειλών του αρχαίου ελληνικού κόσμου σε άλλους λαούς (κυρίως της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου).

• Η μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ως φορέα της πνευματικής δημιουργίας.

• Η συνειδητοποίηση της αφετηρίας και της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας και του εθνικού βίου (με επισήμανση όλων των εξελικτικών φάσεων, επιδράσεων, μεταβολών και μεταλλάξεων, αλλοιώσεων και συγκράσεων κτλ.) και επομένως η ενίσχυση της αυτογνωσίας και των ιδιαιτεροτήτων της πολιτισμικής μας ταυτότητας.

Αυτός ο ανθρωπογνωστικός - αρχαιογνωστικός σκοπός, που επιδιώκεται με τη σπουδή και τη βαθύτερη ερμηνεία των κειμένων, αποτελεί τον κύριο σκοπό του μαθήματος, τον μορφωτικό - ανθρωπιστικό.

2. Ειδικοί σκοποί του μαθήματος

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο επιδιώκεται:

1. Να επιτευχθούν οι γενικοί μορφωτικοί - ανθρωπιστικοί σκοποί του μαθήματος με τη μελέτη σε βάθος από το πρωτότυπο επιλεγμένων κειμένων της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας, αντιπροσωπευτικών των κυριοτέρων ειδών της.

2. Να διευρυνθεί αυτή η ανθρωπογνωστική σπουδή με τη συμπληρωματική διδασκαλία από μετάφραση κειμένων που συνδέονται άμεσα και λειτουργικά με τα ερμηνευόμενα από το πρωτότυπο κείμενα.

3. Να φωτιστεί πληρέστερα η εμβάθυνση στο νόημα των ερμηνευόμενων από το πρωτότυπο κειμένων με την κατάλληλη διδακτική εκμετάλλευση παράλληλων κειμένων του ίδιου ή άλλων συγγραφέων.

4. Να διερευνηθεί και να βαθύνει η γνώση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ενός από τα βασικότερα στοιχεία του αρχαιοελληνικού πολιτισμού αλλά και του κυριότερου φορέα του.

Ο σκοπός και το περιεχόμενο της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας εξειδικεύονται και παρουσιάζονται στη συνέχεια, για λόγους μεθοδολογικούς και εσωτερικής συνοχής, ξεχωριστά:

3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

α. Σκοποί

Με τη συνέχεια της διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο επιδιώκεται:

• Να συμπληρωθεί η γνώση των βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής, εφόσον αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί στο Γυμνάσιο.

• Να διευρυνθεί η γλωσσική κατάρτιση των μαθητών με τη μελέτη συνθετότερων φαινομένων και ειδικότερων μορφολογικών σχηματισμών της αρχαίας ελληνικής.

• Να δοθεί στους μαθητές η δυνατότητα, περιορισμένης βέβαια, προσέγγισης και άλλων αρχαιοελληνικών διαλέκτων (ιωνικής, αιολικής, δωρικής) πλην της κατά βάση διδασκόμενης αττικής. Αυτή η επιδίωξη προορίζεται μόνο για τους μαθητές της Θεωρητικής Κατεύθυνσης των Β΄ και Γ΄ τάξεων.

• Να ασκηθούν οι μαθητές στην ανακάλυψη και εκτίμηση των αρετών της αρχαίας ελληνικής και, μέσα από αυτές, του πλούτου της σκέψης των αρχαίων Ελλήνων.

• Να αναπτύξουν, τέλος, την ικανότητα να παρακολουθούν και, κατά το δυνατό, να ερμηνεύουν την εξέλιξη της σημασίας των λέξεων από την αρχαία στη σημερινή μορφή της γλώσσας μας και να εκτιμήσουν, έτσι, τη ζωντάνια και τον δυναμισμό της.

β. Διδακτέα Ύλη

Α΄ Τάξη

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

• Ειδικότεροι σχηματισμοί ονομάτων και ρημάτων, που δε διδάχθηκαν στο Γυμνάσιο, και συγκεκριμένα:

- ορισμένα ονόματα και επίθετα της 3ης κλίσης (π.χ. διπλόθεμα ονόματα σε -υς

-εως, -υ -εως, -ω -ους, καθώς και επίθετα σε -υς -υ, -ις -ι, -εις -εσσα -εν, -ας -αινα -αν)

- ορισμένες κατηγορίες ρημάτων, όπως τα αφωνόληκτα (σχηματισμός και κλίση ενεστώτα και παρατατικού, παρακείμενου και υπερσυντέλικου), τα υγρόληκτα και ενρινόληκτα, τα φωνηεντόληκτα ρήματα εις -μι, οι αόριστοι β΄ που κλίνονται κατά τα εις -μι (π.χ. έβην, έγνων, εάλων) και τα ειδικά ρήματα είμι, φημί, οίδα, δέδοικα.

- οι υποθετικοί λόγοι και ο πλάγιος λόγος σε γενικές γραμμές.

• Συμπληρωματικά και αναλυτικότερα στοιχεία για αντικείμενα, που διδάχθηκαν στο Γυμνάσιο σε γενικές γραμμές, και συγκεκριμένα:

- ειδικές περιπτώσεις κατηγορουμένου (γενική κατηγορηματική, επιρρηματικό και προληπτικό κατηγορούμενο)

- ειδικές περιπτώσεις αντικειμένου (σύστοιχο - αναλυτικότερα περιπτώσεις δίπτωτων ρημάτων)

- αναλυτικότερα ορισμένοι ονοματικοί προσδιορισμοί (ομοιόπτωτοι και ετερόπτωτοι)

- ειδικές παρατηρήσεις στον τρόπο εκφοράς των δευτερευουσών προτάσεων.

Γ΄ και Δ΄ Τάξη (Θεωρητική Κατεύθυνση)

Ώρες: Στη Γ΄ τάξη 1 ώρα/εβδ. από Σεπτέμβριο έως Φεβρουάριο και 2 ώρες/εβδ. από Μάρτιο έως Μάϊο. Στη Δ΄ τάξη 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

Για τους μαθητές της Θεωρητικής Κατεύθυνσης η ενίσχυση της γλωσσικής τους κατάρτισης μπορεί να έχει διπλή μορφή και, επομένως, δύο ειδών περιεχόμενο:

- Σύνθετη γλωσσική, λεξιλογική και μεταφραστική άσκηση επί αγνώστου σε αυτούς αρχαιοελληνικού πεζού κειμένου της αττικής διαλέκτου. Τα αποσπάσματα που προορίζονται γι' αυτή την άσκηση επιλέγονται ελεύθερα από τους διδάσκοντες, ανάλογα με το επίπεδο γλωσσικής κατάρτισης των μαθητών τους και, οπωσδήποτε, κλιμακούμενα ως προς τη δυσκολία από την αρχή της Β΄ τάξης προς το τέλος της Γ΄ τάξης
- Συμπληρωματική διδασκαλία ορισμένων γραμματικών φαινομένων, των οποίων η γνώση κατά την κρίση του καθηγητή δεν έχει εμπεδωθεί, ή ορισμένων σπανιότερων φαινομένων, όπως π.χ.:

- συνηρημένα ονόματα της 1ης και 2ης κλίσης (ουσιαστικά και επίθετα)
- αττικόκλιτα ονόματα
- αριθμητικά (ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα)
- σπανιότεροι αόριστοι β΄ βαρυτόνων ρημάτων που κλίνονται κατά τα εις -μι (π.χ. έδραν, ερρύην)
- χρήση των εις -τος και -τέος ρηματικών επιθέτων
- ειδικές περιπτώσεις υποθετικών λόγων (συνεπτυγμένων ή ελλειπτικών)
- αναλυτικότερα στοιχεία για τον πλάγιο λόγο, την απόλυτη χρήση της μετοχής

των απροσώπων ρημάτων, τη δοτική προσωπική.

Η διδασκαλία αυτή γίνεται με διδακτικό υλικό που επιλέγεται από τον διδάσκοντα καθηγητή, κατά περίπτωση, με βάση τα βιβλία αναφοράς (Γραμματική και Συντακτικό) που εγκρίνονται για τους μαθητές.

4. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από το πρωτότυπο)

Α΄ Τάξη

Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι (Ξενοφών, Θουκυδίδης) (2 ώρες/εβδ. όλο τον χρόνο)

α. Ειδικοί σκοποί της διδασκαλίας

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας η διδασκαλία κειμένων των αρχαίων Ελλήνων ιστορικών επιδιώκει:

- Να γίνει αισθητός στους μαθητές ο στενός δεσμός της ιστοριογραφίας με τη λογοτεχνία, καθώς οι Έλληνες ιστορικοί αφηγούνται πλατιά τα ιστορικά γεγονότα είτε ως αυτόπτες μάρτυρες είτε ως ουδέτεροι αφηγητές είτε παρουσιάζοντας τους πρωταγωνιστές της δράσης να εκθέτουν σε πρώτο πρόσωπο τις σκέψεις και τις αποφάσεις τους. Ταυτόχρονα διερευνούν τα αίτια και τις συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας και υποβάλλουν σε κριτικό έλεγχο τα γεγονότα. Επομένως, είναι ανάγκη να αισθανθούν οι μαθητές ότι δε διδάσκονται Ιστορία, αλλά μελετούν και απολαμβάνουν χαρακτηριστικές σελίδες αφηγηματικών ιστορικών έργων.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές την αγωνιώδη προσπάθεια των ιστορικών κατά την αναζήτηση της αντικειμενικής, όσο είναι ανθρώπινα δυνατό, αλήθειας σχετικά με τα ιστορούμενα γεγονότα (η ματιά του επιστήμονα ιστορικού).
- Να αναγνωρίσουν και να απολαύσουν τους αφηγηματικούς τρόπους των αρχαίων Ελλήνων ιστορικών, τη ζωηρή και παραστατική διήγηση, την επιλογή της χαρακτηριστικής λεπτομέρειας ή της εντυπωσιακής σκηνής/εικόνας, τη δραματική έκθεση συγκλονιστικών στιγμών της ιστορίας (η ματιά του λογοτέχνη - αφηγητή).
- Να καλλιεργήσουν έτσι και να αναπτύξουν την ιστορική, την πολιτική και την εθνική τους συνείδηση με την επισήμανση των ποικίλων παραγόντων (προσωπικών, κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών αλλά και αστάθμητων / τυχαίων) που διαμορφώνουν το ιστορικό γίγνεσθαι.

β. Διδακτέα Ύλη

Α΄ ΤΑΞΗ: Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι: Ξενοφών, Θουκυδίδης (2 ώρες/εβδομ. όλο τον χρόνο).

Διδακτέα Ύλη

Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική ιστοριογραφία από τους Ίωνες λογογράφους μέχρι τον Αρριανό (κυριότεροι εκπρόσωποι και τάσεις της ιστορίας).

1) Ξενοφώντος Ελληνικά ή Αγησίλαος (Σεπτέμβριος έως και Ιανουάριος) κατ΄ επιλογήν:

Πρώτη επιλογή: Ελληνικά, Βιβλίο Β. Αποσπάσματα που αναφέρονται:

- Στο τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου (κεφ. Ι, 16-32 και ΙΙ, 1-4)
- Στην παράδοση της Αθήνας (κεφ. ΙΙ, 16-23)
- Στο καθεστώς των Τριάκοντα Τυράννων (κεφ. ΙΙΙ, 50-56)
- Στην αντίδραση των δημοκρατικών και την αποκατάσταση της δημοκρατίας (κεφ. IV, 18-23 και 37-43)
- Για τα ενδιάμεσα τμήματα δίνονται συνδετικές περιλήψεις. Οι ενότητες 11- 16 του κεφ. ΙΙΙ και 1-17 του κεφ. IV θα διδαχθούν από μετάφραση.

Δεύτερη επιλογή: Αγησίλαος. Αποσπάσματα που αναφέρονται:

- Στην πατρίδα και το γένος του Αγησιλάου (κεφ. Ι, 1-5)
- Στη στρατηγική του ικανότητα κατά την εκστρατεία στην Ασία (κεφ. Ι, 6-28 και 36-38) και κατά τον Βοιωτικό Πόλεμο (κεφ. ΙΙ, 9-16)
- Στην ευσέβεια και την ανιδιοτέλειά του (κεφ. ΙΙΙ και IV)
- Στη φιλοπατρία αλλά και τα πανελλήνια αισθήματά του (κεφ. VII)
- Στη συνολική εικόνα της προσωπικότητάς του (κεφ. XI, 1-13 και 14-16)
- Για τα ενδιάμεσα τμήματα δίνονται συνδετικές περιλήψεις.
- Τα κεφάλαια. ΙΙΙ, IV και οι παράγραφοι 1-13 του κεφ. XI θα διδαχθούν από μετάφραση.

2) Θουκυδίδου Ιστορία, (Φεβρουάριος έως και το τέλος του διδακτικού έτους) κατ΄ επιλογήν:

Πρώτη Επιλογή: Βιβλίο Α, αποσπάσματα που αναφέρονται:

- Στην έναρξη των εχθροπραξιών μεταξύ Κερκύρας και Κορίνθου (Α, 24-31, από το πρωτότυπο).
- Στην προσφυγή και των δύο προς τους Αθηναίους (Α, 32-43: Δημηγορίες Κερκυραίων και Κορινθίων, από μετάφραση).
- Στην απόφαση των Αθηναίων (Α, 44, από το πρωτότυπο)

Δεύτερη Επιλογή: Βιβλίο Γ, αποσπάσματα που αναφέρονται:

- Στον εμφύλιο πόλεμο στην Κέρκυρα (Γ, 70-81, από το πρωτότυπο).

• Στην παθολογία του πολέμου (Γ, 82-83, από μετάφραση).

Β΄ Τάξη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Δραματική ποίηση, Σοφοκλέους Τραγωδίαι (3 ώρες/εβδομάδα καθ'όλο το έτος).

α. Σκοποί της διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία της τραγωδίας επιδιώκεται:

• Να γνωρίσουν οι μαθητές ένα ξεχωριστό και συναρπαστικό γραμματειακό είδος της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας, που συνδυάζει, σε ενιαίο θέαμα ή ανάγνωσμα, τις τέχνες του λόγου, της μουσικής, της όρχησης και της σκηνογραφίας με τη δράση επί σκηνής των υποκριτών που υποδύονται τους ρόλους των ηρώων των δραματικών έργων.

• Να εντάξουν την τραγωδία στην ιστορική εξέλιξη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της με τα άλλα γραμματειακά είδη.

• Να γνωρίσουν τη δομή και τα μέρη της τραγωδίας (θεατρική διάσταση) και την αντιστοιχία τους με τα μέρη και τη διάρθρωση των σύγχρονων θεατρικών έργων.

• Να κατανοήσουν τα ποιοτικά στοιχεία που προσδιορίζουν την ουσία της, την πλοκή και εξέλιξη του μύθου, τις σκέψεις, τις ιδέες και το ήθος των δρώντων προσώπων, καθώς και την ποιότητα του λόγου τους.

• Να ασκηθούν στη διάκριση του ρόλου των συντελεστών της παράστασης μιας τραγωδίας (ποιητή, υποκριτών, χορού, χορηγού και θεατών).

• Να μπορέσουν να νιώσουν πότε ο ήρωας είναι τραγικό πρόσωπο και να διακρίνουν την έννοια της ύβρης, της άτης, της νέμεσης, του τραγικού, της τραγικής ειρωνείας και της από της τραγωδίας ηδονής.

• Να καταστούν ικανοί να αισθάνονται τη διαδικασία της κάθαρσης, που είναι ταυτόχρονα αισθητική απόλαυση και βαθύτατη ηθική ικανοποίηση από την αποκατάσταση της ηθικής τάξης.

• Να επισημάνουν το ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η τραγωδία, που είναι «παιδί της δημοκρατίας".

• Να διαπιστώσουν τις επιδράσεις που άσκησε το αρχαίο ελληνικό δράμα σε μεταγενέστερους δραματουργούς, αξιοποιώντας κατάλληλα παράλληλα κείμενα.

• Να συλλάβουν τα διαχρονικά παιδευτικά μηνύματα της τραγωδίας και την ανταπόκρισή τους σε αιώνια υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου, ώστε να τα μετουσιώσουν σε δυναμογόνα σπέρματα ζωής.

• Να γνωρίσουν, τέλος, έναν από τους τρεις μεγάλους τραγικούς της αρχαιότητας, τον Σοφοκλή, τη σχέση με τους ομοτέχνους του, αλλά και την προσφορά του στην εξέλιξη του συγκεκριμένου είδους. Να εκτιμήσουν ιδιαίτερα τη δεξιοτεχνία του στην κατασκευή του δράματος, στη διαγραφή του ήθους των ηρώων του, στην πραγμάτωση του τραγικού και στον αριστοτεχνικό χειρισμό της γλώσσας.

β. Διδακτέα Ύλη

Προτάσσεται μια Εισαγωγή στη δραματική ποίηση που περιέχει τη γένεση και εξέλιξη του είδους, τα βασικά είδη και τους κυριότερους εκπροσώπους του, την οργάνωση και τους συντελεστές των παραστάσεων των έργων, το ιστορικό - πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής του Σοφοκλή, τη ζωή και το έργο του.

Ακολουθεί η διδασκαλία:

• της τραγωδίας Αντιγόνη από το πρωτότυπο (από Σεπτέμβριο μέχρι και Απρίλιο).

Θα διδαχθούν από το πρωτότυπο:

- Ο πρόλογος στ. 1-99
- Α΄ Επεισόδιο στ. 278-331
- Β΄ Επεισόδιο στ. 441-581
- Γ΄ Επεισόδιο στ. 635-780
- Ε΄ Επεισόδιο στ. 988-1114
- Έξοδος στ.1328-1353

Θα διδαχθούν από μετάφραση:

- Η Πάροδος στ. 100-161
- Α΄ Επεισόδιο στ. 162-277
- Α΄ Στάσιμο στ. 332-383
- Β΄ Επεισόδιο στ. 384-440
- Β΄ Στάσιμο στ. 582-625
- Γ΄ Επεισόδιο στ. 626-634
- Γ΄ Στάσιμο στ. 781-800
- Δ΄ Επεισόδιο στ. 801-943
- Δ΄ Στάσιμο στ. 944-987
- Ε΄ Στάσιμο στ.1115-1154
- Έξοδος στ.1155-1327

• της τραγωδίας Αίας από μετάφραση, με γενική παρουσίαση και σχολιασμένη ανάγνωση. Για τον σκοπό αυτό θα διατεθούν συνολικά 6 διδακτικές ώρες τον Μάιο.

Σημείωση:

Οι διδάσκοντες μπορούν, κατά την κρίση τους, να διαθέσουν κάποιες ώρες για τη διδασκαλία ορισμένων γραμματικών και συντακτικών φαινομένων.

Γ΄ Τάξη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

1. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα (Θεματογραφία): (1 ώρα/εβδομάδα από Σεπτέμβριο μέχρι και Φεβρουάριο και 2 ώρες την εβδομάδα από 1 Μαρτίου έως τέλους του διδακτικού έτους).

2. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία:

Ρητορικά κείμενα, (2 ώρες/εβδομάδα από Σεπτέμβριο μέχρι και Φεβρουάριο και 1 ώρα την εβδομάδα από 1 Μαρτίου έως τέλους του διδακτικού έτους)

ΡΗΤΟΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

α. Σκοποί της διδασκαλίας

• Να γνωρίσουν οι μαθητές μερικές πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων Αθηναίων.

• Να μελετήσουν μια ειδική μορφή αρχαιοελληνικού λόγου, τον ρητορικό, ο οποίος ως λόγος «πειθούς δημιουργός»διαφέρει σημαντικά από τα άλλα γραμματειακά είδη ως προς τη δομή, τη λογική οργάνωση, την πλούσια επιχειρηματολογία και την ειδική γλωσσική έκφραση.

• Να γνωρίσουν, ειδικότερα, τις έντεχνες πίστεις, δηλαδή τα λογικά επιχειρήματα, τα ρητορικά ήθη και τα ρητορικά πάθη, με τα οποία ο ομιλητής προσπαθεί να κερδίσει την εύνοια του ακροατή ή του αναγνώστη του.

• Να προσδιορίσουν ιδιαίτερα τη διαχείριση της έμφασης και της συναισθηματικής φόρτισης με τα ποικίλα σχήματα λόγου (αντίθεση, υπόσταση, ρητορική ερώτηση, πολυσύνδετο ή ασύνδετο κατά περίπτωση σχήμα, τολμηρή μεταφορά κ.ά.) και την όλη οργάνωση και διασύνδεση των μερών του λόγου.

• Να καταστούν ικανοί να αξιολογούν το περιεχόμενο ενός ρητορικού λόγου, τη βαρύτητα των επιχειρημάτων και κατά συνέπεια την αποτελεσματικότητα της τεκμηρίωσης.

• Να ασκηθούν οι μαθητές στη λογική οργάνωση δομημένου κειμένου σε κάθε περίπτωση παραγωγής δικού τους λόγου.

• Να γνωρίσουν, τέλος, δείγματα του λόγου ορισμένων μεγάλων ρητόρων της ελληνικής αρχαιότητας, των οποίων το έργο έχει διαχρονική αξία.

β. Διδακτέα Ύλη

1. Εισαγωγή στη ρητορική στην Αρχαία Ελλάδα.

2. Σύντομη Εισαγωγή στη ζωή και το έργο του κάθε ρήτορα του οποίου διδάσκεται ρητορικός λόγος.

Ακολουθεί η διδασκαλία τριών ρητορικών λόγων:

• Λυσίου, Υπέρ Μαντιθέου §1-21 (από το πρωτότυπο).

• Δημοσθένους, Περί της Ροδίων ελευθερίας § 1-4, 17-24, 34-35 (από το πρωτότυπο), 5-16, 25-33 (από μετάφραση).

• Ισοκράτους, Περί ειρήνης § 1-2, 14-16, 63-70, 133-145 (από το πρωτότυπο), 17-27 (από μετάφραση).

Δ΄ Τάξη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Θουκυδίδης, Φιλοσοφικός λόγος (3 ώρες/εβδ. όλο τον χρόνο)

α. Σκοποί της διδασκαλίας

• Να γνωρίσουν οι μαθητές χαρακτηριστικές πτυχές του φιλοσοφικού λόγου των αρχαίων Ελλήνων και να εντάξουν τη φιλοσοφία στην ιστορική εξέλιξη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας.

• Να επικοινωνήσουν με τον λόγο δύο μεγάλων Ελλήνων φιλοσόφων, του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, των οποίων η σκέψη κυριάρχησε όχι μόνο στον αρχαίο κόσμο, αλλά και στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία του πνεύματος.

• Να επισημάνουν βασικά κοινά σημεία και διαφορές των δύο φιλοσόφων σχετικά με την οργάνωση της πολιτείας, την κύρια αποστολή της (την εξασφάλιση της ευτυχίας όλων των πολιτών), την οργάνωση και τον σκοπό της εκπαίδευσης των πολιτών, αλλά και το βάρος της προσωπικής ευθύνης τους τόσο στην ατομική τους ζωή όσο και στη ζωή του κοινωνικού συνόλου.

• Να εκτιμήσουν τον κυρίαρχο ρόλο της δικαιοσύνης για τη ζωή και την πρόοδο κάθε πολιτείας και τους συνεκτικούς δεσμούς της, δηλαδή τους νόμους που στηρίζονται στη δικαιοσύνη.

• Να συνειδητοποιήσουν το γεγονός ότι η ατομική αρετή δεν μπορούσε να νοηθεί στην αρχαία Ελλάδα παρά μόνο στενά δεμένη με την πολιτική αρετή και ότι η ευτυχία του ατόμου εύρισκε την πλήρη δικαίωσή της στην ευτυχία όλων των πολιτών στο πλαίσιο του δημοκρατικού πολιτεύματος.

• Να διερευνήσουν στα ερμηνευόμενα αποσπάσματα την αντίληψη των αρχαίων ότι η ευδαιμονία του ατόμου, απώτερος σκοπός της ζωής τους, έχει πνευματικές ρίζες και στηρίζεται στην αρετή και ότι με αυτό τον γνώμονα οργάνωναν κάθε δραστηριότητά τους ως ατόμων και ως πολιτών.

• Να γνωρίσουν οι μαθητές μια συνοπτική αλλά ουσιαστική παρουσίαση της αθηναϊκής δημοκρατίας στην ιδανική της μορφή.

β. Διδακτέα Ύλη

1) Θουκυδίδης, Περικλέους Επιτάφιος (από Σεπτέμβριο έως 10 Νοεμβρίου).

Προτάσσεται σύντομη Εισαγωγή στον Θουκυδίδη και το έργο του και ειδικότερα στον Επιτάφιο.

Ακολουθεί η διδασκαλία των κεφ 34-35 και 43-46 (από μετάφραση) και των κεφ. 36-42 (από το πρωτότυπο).

2) Φιλοσοφικός Λόγος (από 11 Νοεμβρίου μέχρι τέλος του διδακτικού έτους).

Προτάσσεται Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία. Ακολουθεί η διδασκαλία των έργων του Πλάτωνα Πρωταγόρας και Πολιτεία και του Αριστοτέλη Ηθικά Νικομάχεια και Πολιτικά.

α) Πλάτων (από 11 Νοεμβρίου έως 15 Φεβρουαρίου).

αα) Πρωταγόρας

Προτάσσεται Εισαγωγή στον Πρωταγόρα.

Στη συνέχεια θα διδαχθούν τα ακόλουθα αποσπάσματα:

Από το πρωτότυπο:

1. 320d-321b5
2. 321b6-322a
3. 322a-323a
4. 323a-323e
5. 324a-324c

Από μετάφραση:

1. 318e-320c
2. 324d-326e

αβ) Πολιτεία

Προτάσσεται Εισαγωγή στην Πολιτεία

Στη συνέχεια θα διδαχθούν τα ακόλουθα αποσπάσματα:

Από το πρωτότυπο:

1. 359b - 360d
2. 519d - 520a
3. 615c - 616a
4. 617c - 617e

β) Αριστοτέλης (από 16 Φεβρουαρίου μέχρι το τέλος του διδακτικού έτους).

βα) Ηθικά Νικομάχεια

Προτάσσεται Εισαγωγή στον Αριστοτέλη και το έργο του, στα Ηθικά Νικομάχεια.

Στη συνέχεια θα διδαχθούν τα ακόλουθα αποσπάσματα που αναφέρονται:

1. Στη φύση και τα είδη της αρετής, κεφ. 1103a14 - 1103b25 (Β 1,1,-8).
2. Στην ηδονή και τα είδη της, κεφ. 1104b3 - 1104b13 (Β3, 1-2).
3. Στην αρχή της μεσότητας σε σχέση με την αρετή και τις ηδονές, κεφ. 1106a14- 1107a6 (Β 6,1-16).

ββ) Πολιτικά

Προτάσσεται Εισαγωγή στα Πολιτικά.

Στη συνέχεια θα διδαχθούν τα ακόλουθα αποσπάσματα που αναφέρονται:

Από το πρωτότυπο:

1. Στη σύσταση της πόλεως ως της τελειότερης μορφής κοινωνίας, Κεφ. 1252a1 -1252a7 (Α 1.1).
2. Στον ρόλο του πολίτη Κεφ. 1274a32 -1275a5, 1275a7-1275a11/22-23/1275b17-1275b21 (Γ1, 1-2,3-4/6/12).
3. Στους στόχους της παιδείας, Κεφ. 1337a34-1337b12 (Θ2, 1-4).

Από μετάφραση.:

1. Στον άνθρωπο ως ζώο πολιτικό, Κεφ. 1252b28-1253a39 (Α 2, 5-6, 10-13, 15-16).
2. Στα είδη των πολιτευμάτων, Κεφ. 1279a22-1279b10 (Γ 7, 1-3/5)

3. Στο αν πρέπει να ασκεί την εξουσία το πλήθος, Κεφ. 1281a41-1281b15 (Γ 11, 1-4).

4. Στα είδη της δημοκρατίας, 1291b30-1292a11 (Δ 4, 22-26).

5. Οργάνωση και μέθοδος της διδασκαλίας γενικά για όλες τις τάξεις του Ενιαίου Λυκείου

Εκείνο που ενδιαφέρει ουσιαστικά είναι να οργανωθεί η διδασκαλία κατά τέτοιο τρόπο που:

• Να εξασφαλίζεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία πρόσκτησης του μορφωτικού αγαθού, με κινητοποίηση όλων των πνευματικών τους δυνάμεων

• Να ασκείται, έτσι, η ικανότητά τους για κριτική αφομοίωση και αξιολογική αποτίμηση των γνώσεων

• Να διευκολύνονται να ανακαλύπτουν τρόπους, για να φθάσουν σε προσωπική επικοινωνία με τα κείμενα και σε αισθητική απόλαυση του περιεχομένου τους, αφού πρόκειται για κορυφαία δημιουργήματα της τέχνης του λόγου

• Να ασκούνται στο να αναζητούν απαντήσεις ως προς τα βασικά στοιχεία κάθε λογοτεχνικού έργου, την πλοκή του μύθου (εξέλιξη - δέση - κορύφωση - λύση), τη διαγραφή του ήθους των δρώντων προσώπων (κίνητρα, στάσεις, μεταπτώσεις, δραματικές συγκρούσεις), τα προβλήματα και τις ιδέες που διερευνώνται και τους καλλιτεχνικούς τρόπους έκφρασης που δένουν όλα τα στοιχεία του έργου και αναδεικνύουν την ουσία και την ψυχή του.

• Να μπορούν, τέλος, όλα τα παραπάνω στοιχεία να τα διακρίνουν σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά κάθε γραμματειακού είδους, το οποίο με διαφορετικό τρόπο απευθυνόταν στους ακροατές/θεατές/αναγνώστες του.

Κύρια μέθοδος διδασκαλίας των κειμένων της Αρχ. Ελλ. Γραμματείας, όπως και κάθε άλλου λογοτεχνικού έργου, είναι η ερμηνευτική. Και στο Λύκειο συγκεκριμένα η ερμηνεία κειμένων γίνεται κυρίως με βάση την πρωτότυπη γλωσσική τους έκφραση. Η διδακτική αξιοποίηση κειμένων από μετάφραση συμπληρώνει την ερμηνεία των πρωτότυπων κειμένων με δύο τρόπους:

• ολοκληρώνει την ερμηνεία των πρωτότυπων αποσπασμάτων, με τα οποία τα μεταφρασμένα κείμενα συνδέονται άμεσα και λειτουργικά και

προσφέρει παράλληλα κείμενα κατάλληλα να φωτίσουν πληρέστερα το περιεχόμενο των ερμηνευόμενων έργων.

Άρθρο 3

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Ι. Γλωσσική διδασκαλία

Το μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας (Έκφραση-Έκθεση) είναι κλάδος του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας και διδάσκεται επί μία και μισή (1 1/2) ώρες την εβδομάδα στις Α΄ και Β΄ και επί δύο (2) ώρες την εβδομάδα στις Γ΄ και Δ΄ τάξεις του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Σκοποί της Γλωσσικής Διδασκαλίας στο Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου είναι οι μαθητές:

• Να κατακτήσουν το βασικό όργανο επικοινωνίας της γλωσσικής τους κοινότητας, ώστε να αναπτυχθούν διανοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά, αποκτώντας τις απαραίτητες για την ηλικία τους γνώσεις της λειτουργίας του γλωσσικού συστήματος και χρησιμοποιώντας με επάρκεια και συνείδηση το λόγο (προφορικό και γραπτό) στις διάφορες επικοινωνιακές περιστάσεις.

• Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε να μετέχουν στα κοινά είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου με κριτική και υπεύθυνη στάση.

• Να εκτιμήσουν τη σημασία της γλώσσας ως βασικού φορέα της έκφρασης και του πολιτισμού κάθε λαού.

• Να επισημάνουν τις δομές και τις ιδιαιτερότητες της εθνικής τους γλώσσας συνειδητοποιώντας την πολιτισμική τους παράδοση.

• Να μάθουν να εκτιμούν και να σέβονται τη γλώσσα κάθε λαού ως βασικό στοιχείο του πολιτισμού του, προετοιμαζόμενοι να ζήσουν ως πολίτες σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη.

• Ειδικότερα με τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας επιδιώκεται οι μαθητές:

• Να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν τη μακροχρόνια πορεία της ελληνικής γλώσσας και τον πλούτο των διαλεκτικών της μορφών.

• Να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα δομικά και γραμματικά στοιχεία της νεοελληνικής γλώσσας στον προτασιακό και κειμενικό λόγο, ώστε να κατανοούν και να αιτιολογούν και τις τυχόν παρεκκλίσεις ή ανατροπές των στοιχείων αυτών.

• Να αναγνωρίζουν και να αιτιολογούν τις επιδράσεις άλλων γλωσσών στη νεοελληνική γλώσσα.

• Να κατανοήσουν ότι η προσπάθεια για τη βελτίωση του γλωσσικού επιπέδου δεν περιορίζεται μόνο στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας, αλλά εκτείνεται σε όλα τα μαθήματα και σε όλες τις εκδηλώσεις και δραστηριότητες της σχολικής και εξωσχολικής ζωής.

• Να ασκηθούν στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίσταση επικοινωνίας.

• Να αναγνωρίζουν τις διάφορες μορφές λόγου, π.χ. ημερολόγιο, βιογραφικό σημείωμα, είδηση, σχόλιο, κριτική, επιστολή κτλ., και να τις χρησιμοποιούν με το πιο κατάλληλο για την περίπτωση επίπεδο λόγου.

• Να αναγνωρίζουν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία της νεοελληνικής γλώσσας.

• Να εκτιμήσουν την αξία του διαλόγου και να ασκηθούν στο είδος αυτό του λόγου (βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος), καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση των διαφόρων απόψεων.

• Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, δεδομένου ότι οι λέξεις είναι φορείς εννοιών (γι' αυτό και απαιτείται η συστηματικότερη χρήση των λεξικών στη γλωσσική διδασκαλία).

• Να εξοικειωθούν με τους χώρους των βιβλιοθηκών και γενικά των κέντρων πληροφόρησης και τεκμηρίωσης, από όπου μπορούν να αντλούν τις απαραίτητες για κάθε περίπτωση πληροφορίες.

• Να εξοικειωθούν στην άντληση και συλλογή στοιχείων και πληροφοριών και στην παραγωγή λόγου τεκμηριωμένου και σύνθετου, με την καθιέρωση ερευνητικών εργασιών στη γλωσσική διδασκαλία.

• Να αναπτύξουν, με τις ερευνητικές εργασίες, πνεύμα

συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

• Να μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και, τέλος, να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.

• Να εξοικειωθούν με την τεχνολογία της πληροφορικής, ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα, καθώς και να επικοινωνούν ως πομποί ή δέκτες, μέσω Η/Υ.

• Να εξοικειωθούν με τη χρήση της γλώσσας σε ποικίλους ρόλους και καταστάσεις, με τη σύνδεση παραγωγής λόγου και δραματοποίησης.

• Να εξοικειωθούν όσοι μαθητές ή μαθήτριες δεν έχουν την ελληνική ως πρώτη/μητρική γλώσσα (αλλοδαποί, παλιννοστούντες) με την εκμάθηση της ελληνικής και τη χρήση της σε ρεαλιστικές καταστάσεις της σχολικής και εξωσχολικής ζωής, με σεβασμό όμως συγχρόνως και προς την πρώτη/μητρική γλώσσα των μαθητών/τριών αυτής της κατηγορίας.

β. Διδακτέα Ύλη

Η διδακτέα ύλη του μαθήματος αρθρώνεται κατά τάξη σε κατάλληλες ενότητες διά των οποίων διδάσκονται συστηματικά και καλλιεργούνται (1) η προφορική επικοινωνία («ακούω»-«μιλώ»), που νοείται ως (1.1.) ακρόαση και κατανόηση του λόγου (ακούω και κατανοώ τα ακουόμενα) και (1.2.) ως προφορική έκφραση (μιλώ και κατανοούν οι άλλοι τα λεγόμενα), και (2) η γραπτή επικοινωνία («διαβάζω»-»γράφω»), που νοείται ως (2.1.) ανάγνωση και κατανόηση του λόγου, σε διάφορα επίπεδα και επικοινωνιακές περιστάσεις, και (2.2.) ως έκφραση σε γραπτό λόγο. Σε όλες τις περιπτώσεις επιδιώκεται η ένταξη του λόγου, γραπτού ή προφορικού, σε επικοινωνιακό πλαίσιο: περίσταση, πομπός, δέκτης, σκοπός.

Β΄1. Προαγωγή της προφορικής επικοινωνίας

Β΄1.1. Ακρόαση και κατανόηση του λόγου:

(α΄) Προφορική ομιλία (στοιχεία της ομιλίας, είδη του προφορικού λόγου, περιστάσεις προφορικής επικοινωνίας, ερμηνεία προφορικής επικοινωνίας, ακρόαση και κατανόηση της συζήτησης, πρόσληψη προφορικού λόγου μέσα από τα τεχνικά μέσα επικοινωνίας).

(β΄) Λειτουργίες της γλώσσας (αναγνώρισή τους σε περιστάσεις προφορικής επικοινωνίας).

(γ΄) Γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές).

(δ΄) Περιγραφικός τρόπος (είδη προφορικής περιγραφής, γλωσσικές ποικιλίες, οργάνωση, σχόλια και οπτική γωνία).

(ε΄) Αφηγηματικός τρόπος (είδη προφορικών αφηγήσεων, γλωσσική ποικιλία, οργάνωση και τεχνικές της αφήγησης, οπτική γωνία, μείξη του αφηγηματικού με τον περιγραφικό τρόπο).

(στ΄) Αποφαντικός-κριτικός τρόπος (γνωρίσματά του και μείξεις του στον προφορικό λόγο, γλωσσική ποικιλία, μέσα και τρόποι πειθούς, οργάνωση του λόγου, αξιολόγηση των επιχειρημάτων).

(ζ΄) Το σύστημα της γλώσσας (χρήση μορφοσυντακτικών τύπων ενδεδειγμένων για το επίπεδο του ύφους, σχέση συντακτικού είδους των προτάσεων και της λειτουργίας τους, σαφήνεια, ακρίβεια και καταλληλότητα λεξιλογίου, οργάνωση του προφορικού λόγου).

Β΄1.2. Προφορική έκφραση:

(α΄) Χρήση του προφορικού λόγου (εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, προσχεδιασμένος προφορικός λόγος, διάλογος, ο προφορικός λόγος ως μέσο δράσης).

(β΄) Λειτουργίες της γλώσσας (παραγωγή προφορικού λόγου με χρήση των διαφόρων λειτουργιών της γλώσσας).

(γ΄) Γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές).

(δ΄) Προφορική περιγραφή (είδη, γλωσσικές ποικιλίες, οργάνωση και οπτική γωνία της περιγραφής, χρήση εποπτικών μέσων σε προφορική περιγραφή, προφορικές οδηγίες).

(ε΄) Προφορική αφήγηση (τεχνικές της αφήγησης και γλωσσική ποικιλία).

(στ΄) Αποφαντικός-κριτικός τρόπος (απόφανση, τρόποι και μέσα πειθούς, επιχειρηματολογία σε «αγώνα λόγου", ομαδική εργασία με σκοπό την παρουσίαση και υποστήριξη θέσεων, προτάσεων κτλ., αντιπαράθεση απόψεων σε δραματοποίηση).

(ζ΄) Το σύστημα της γλώσσας (απροσχεδίαστος προφορικός λόγος με σαφήνεια, κατάλληλη χρήση των λέξεων και της σύνταξης, οργάνωση του προσχεδιασμένου κυρίως προφορικού λόγου).

Β΄2. Προαγωγή της γραπτής επικοινωνίας.

Β΄2.1. Ανάγνωση και κατανόηση του λόγου:

(α΄) Γνωρίσματα του γραπτού λόγου (διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου, απόδοση προφορικού λόγου σε γραπτό, ανάγνωση ηλεκτρονικών κειμένων).

(β΄) Κείμενα για ανάγνωση και αναγνώριση των γλωσσικών λειτουργιών • γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές).

(γ΄) Περιγραφικά κείμενα (είδη, γλωσσική ποικιλία, μορφοσυντακτικά φαινόμενα, λεξιλόγιο, οργάνωση της περιγραφής, σχόλιο και οπτική γωνία).

(δ΄) Αφηγηματικά κείμενα (είδη, γλωσσική ποικιλία, ύφος, αφηγηματικές τεχνικές, οπτική γωνία, αφηγηματικοί τρόποι, χρόνος της αφήγησης, μείξη του περιγραφικού με τον αφηγηματικό και τον κριτικό γραπτό λόγο).

(ε΄) Κείμενα αποφαντικού-κριτικού λόγου (απόφανση, τρόποι και μέσα πειθούς, αξιολόγηση των μέσων πειθούς, ο αποφαντικός-κριτικός τρόπος σε διάφορα είδη κειμένων, όπως στο σχόλιο, την είδηση, τα βιογραφικά είδη, το δοκίμιο, την παρουσίαση-κριτική, την ερευνητική εργασία, το ημερολόγιο, την επιστολή κτλ., και σε διάφορες γλωσσικές ποικιλίες, λεξιλόγιο και ύφος, μείξη του αποφαντικού-κριτικού τρόπου με τον περιγραφικό και τον αφηγηματικό).

(στ΄) Το σύστημα της γλώσσας (μορφοσυντακτικά φαινόμενα, λεξιλόγιο και οργάνωση του λόγου, επιλογές στη σύνταξη και τη μορφολογία σε σχέση με το ύφος, στίξη και ύφος, ποικιλία κειμένων με ποικίλο λεξιλόγιο, συνώνυμα, αντώνυμα, υπερώνυμα, υπώνυμα κτλ., κυριολεξία και μεταφορικότητα).

(ζ΄) Οργάνωση και συνοχή του κειμένου (η παράγραφος, το ευρύτερο κείμενο, αξιολόγηση της λογικής οργάνωσης ενός κειμένου, συνοχή στους άξονες τόπου και χρόνου, διαρθρωτικές λέξεις και άλλοι τρόποι συνοχής).

Β΄2.2. Παραγωγή γραπτού λόγου:

(α΄) Ο παραγόμενος γραπτός λόγος (ιδιαιτερότητές του, απόδοση προφορικού λόγου σε γραπτό).

(β΄) Παραγωγή κειμένων με στόχο την κατάλληλη χρήση διαφόρων γλωσσικών λειτουργιών.

(γ΄) Γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές).

(δ΄) Παραγωγή περιγραφικών κειμένων (είδη και γλωσσικές ποικιλίες, περιγραφές συναισθημάτων και εικόνων/παραστάσεων, συνδυασμός τους, οργάνωση της περιγραφής, σχόλιο και οπτική γωνία της περιγραφής, μείξη του περιγραφικού με τον αποφαντικό κριτικό λόγο, σαφήνεια και ακρίβεια).

(ε΄) Παραγωγή αφηγηματικών κειμένων (είδη και γλωσσικές ποικιλίες, συνδυασμός αφηγηματικού λόγου και εικόνας, τεχνικές και οπτική γωνία της αφήγησης, αφηγηματικοί τρόποι, χρόνος της αφήγησης, μείξη του αφηγηματικού με τον περιγραφικό και τον αποφαντικό-κριτικό τρόπο).

(στ΄) Παραγωγή αποφαντικών-κριτικών κειμένων (απόφανση και μέσα πειθούς διάφορα είδη αποφαντικών-κριτικών κειμένων όπως το σχόλιο, η είδηση, το δοκίμιο, η παρουσίαση-κριτική, η ερευνητική εργασία κτλ., γλωσσική ποικιλία).

(ζ΄) Το σύστημα της γλώσσας (εφαρμογή κανόνων της γραμματικής και του συντακτικού στο γραπτό λόγο, επιλογή της ενεργητικής ή της παθητικής σύνταξης ανάλογα με το είδος λόγου, επιλογή της κατάλληλης για την περίσταση σύνδεσης προτάσεων, σωστή και κατάλληλη χρήση της στίξης, επιλογή του κατάλληλου για την περίσταση και το συγκεκριμένο κείμενο λεξιλογίου, ακρίβεια και σαφήνεια στη χρήση των λέξεων, χρήση της κυριολεκτικής ή μεταφορικής γλώσσας ανάλογα με το σκοπό του πομπού, οργάνωση και συνοχή του παραγόμενου γραπτού λόγου, παραγωγή κειμένων με σαφή διάκριση των μερών, σημειώσεις, διάγραμμα και περίληψη).

Η άσκηση του μαθητή στη σύνταξη κειμένου θα πρέπει να είναι συνεχής και συστηματική, να σχετίζεται με τα εξεταζόμενα σε κάθε τάξη θέματα και είδη κειμένων με ένταξη, κατά προτίμηση, σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Και στο Εσπερινό Ενιαίο Λύκειο ακολουθούνται οι Οδηγίες διδασκαλίας του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου.

ΙΙ. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στη Γενική Παιδεία είναι κλάδος του μαθήματος των Νέων Ελληνικών (Α΄Α, Β΄Α και Γ΄ Λυκείου) και της Ελληνικής Γραμματείας (Δ΄Α Λυκείου) και διδάσκεται επί μία και μισή (1 1/2) ώρα στις Α΄ και Β΄ και επί δύο (2) ώρες την εβδομάδα στις Γ΄ και Δ΄ τάξεις του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου. Ως μάθημα Κατεύθυνσης είναι υποχρεωτικό για τη Θεωρητική Κατεύθυνση στην Δ΄Α Λυκείου όπου διδάσκεται επί δύο (2) ώρες την εβδομάδα.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Ενιαίο Λύκειο είναι η ουσιαστικότερη, κατά το δυνατόν, επαφή των μαθητών με αντιπροσωπευτικά έργα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας, υπό το πνεύμα και τις επιδιώξεις του ανθρωπιστικού ιδεώδους που διακονεί η Νεοελληνική Εκπαίδευση. Ειδικότερα οι σκοποί του είναι:

1. Πλατύτερη γνωριμία με τη λογοτεχνική έκφραση του Νέου Ελληνισμού, αλλά και της Δύσης γενικότερα, καθώς και συνολικά του Νεότερου Κόσμου.

2. Διαμόρφωση μιας αξιολογίας πολιτισμικού περιεχομένου μέσω της οικείωσης με το φαινόμενο της λογοτεχνικότητας στην ευρύτερη έννοιά του.

3. Συγκρότηση χειραφετημένων προσωπικοτήτων, με την ειδική εκείνη καλλιέργεια που αποτελεί εγγύηση δημιουργικής παρέμβασης, ανανεωτικής δύναμης και - πνευματικής ανεξαρτησίας για το παρόν και το μέλλον.

Μεθοδολογικά: Η διδασκαλία αξιόλογων λογοτεχνικών έργων κατ' επιλογήν αποβλέπει στη διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών για τη Λογοτεχνία, ώστε, μέσα από μεθοδική και σταδιακή άσκηση στη δημιουργική και ελεύθερη ανάγνωση, ερμηνεία και κριτική των κειμένων, να οδηγούνται στη διεύρυνση της προσωπικής τους αναγνωστικής εμπειρίας και στην αγάπη για το διάβασμα ποιοτικών έργων.

Οι γενικοί σκοποί επιμερίζονται κατά περίπτωση.

Β. Ειδικότεροι στόχοι και διδακτέα ύλη

Β΄ 1. Νεοελληνική Λογοτεχνία, μάθημα Γενικής Παιδείας (Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ Λυκείου)

Β΄1 (α΄) Στόχοι. Με τη διδασκαλία κειμένων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας επιδιώκεται να καταστούν οι μαθητές ικανοί (1), σε επίπεδο μορφής, να παρατηρούν με προσοχή το κείμενο και να αξιοποιούν τα κύρια κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία, προκειμένου να σχολιάζουν πολύπλευρα τις διάφορες πτυχές της σύνθεσής τους και να τα ερμηνεύουν με τρόπο μεθοδικό και σφαιρικό και (2) σε επίπεδο περιεχομένου, να αποκομίζουν ποικίλες πληροφορίες για σημαντικά ιστορικά, κοινωνικά, πολιτικά, υπαρξιακά και άλλα ζητήματα που θίγονται στα λογοτεχνικά έργα, να σχολιάζουν τις διάφορες απόψεις που εκτίθενται σ' αυτά, να εκφράζουν τεκμηριωμένα τις δικές τους θέσεις και να ευαισθητοποιούνται από τους διατυπούμενους προβληματισμούς. Ειδικότερα δηλαδή να είναι ο μαθητής/-τρια (γνωστικά, συναισθηματικά και ψυχοκινητικά) σε θέση:

1. Να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που αποκομίζει κατά τη διδασκαλία για την κατανόηση των κειμένων· να αξιοποιεί την αποκτημένη γνώση για την ερμηνευτική προσέγγιση άλλων έργων· να συνθέτει με επάρκεια το δικό του/της προφορικό ή γραπτό σχόλιο, υπό μορφή συνοπτικού ή εκτενέστερου κειμένου· να διατυπώνει γενικευτικά θέσεις που πιστοποιούν σφαιρική αντίληψη και αφαιρετική ικανότητα· να προβαίνει στην αξιολόγηση ενός κειμένου, να εξετάζει δηλαδή το βαθμό ποιότητας και πειστικότητάς του, με βάση κοινώς αποδεκτά μέτρα ή κάνοντας χρήση κριτηρίων που είτε υπαγορεύει το ίδιο το κείμενο με την εσωτερική του οργάνωση είτε προκύπτουν από τη σύγκρισή του με άλλα κείμενα.

2. Να δέχεται να εξετάζει ζητήματα που σχετίζονται με το κείμενο· να επικεντρώνει την προσοχή του στα κυριότερα σημεία· να κρίνει τις απόψεις που διατυπώνονται στα υπό εξέταση έργα, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές εκφέρονται· να τις αποδέχεται, εφόσον αναγνωρίζει ότι είναι σωστά θεμελιωμένες, ή ν' αντιστέκεται σ' αυτές, επιχειρηματολογώντας για τη θέση του· να διαμορφώνει, κατά συνέπεια, τις προσωπικές του στάσεις και πεποιθήσεις απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής με υπευθυνότητα και ανεξαρτησία.

3. Να εξοικειωθεί με τη χρήση βιβλίων και άλλων πηγών, με χώρους όπως των βιβλιοθηκών και των σπουδαστηρίων, των βιβλιοπωλείων, των κέντρων έρευνας, πληροφόρησης και τεκμηρίωσης κτλ., και να αναπτύξει τις απαιτούμενες προς αξιοποίησή τους δεξιότητες (οργανωτικότητα, τεχνογνωσία, ευρετικές ικανότητες)· να αποκτήσει την άνεση ανάληψης πρωτοβουλιών ενώπιον κοινού, στο εσωτερικό ομάδων, με προσωπική ευθύνη κτλ.

Β΄1 (β΄) Διδακτέα ΄Υλη. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, από όλες τις περιόδους της Νέας Ελληνικής Γραμματείας και για τις τέσσερις (4) Τάξεις του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

1. Διδασκαλία χαρακτηριστικών κειμένων από τις αρχές της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας μέχρι σήμερα (δημώδης και έντεχνη ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, δοκίμιο κ.ά.), σύμφωνα με διδακτικό σχεδιασμό που εξειδικεύεται:

1.1. Στην Α΄ και την Β΄ Λυκείου διδάσκονται κείμενα που περιλαμβάνονται στα σχολικά ανθολόγια με επιλογή από το διδάσκοντα, κατά προτίμηση σε συνεργασία με τους μαθητές του, υπό τον όρο να διευκολύνουν τις επιδιωκόμενες για την τάξη και την ηλικία των μαθητών/τριών γνώσεις και δεξιότητες.

1.2. Στη Γ΄ και την Δ΄ Λυκείου διδάσκονται κείμενα που ορίζονται ως εξεταστέα ύλη, καθώς και άλλα επιλεγόμενα από το διδάσκοντα, κατά προτίμηση σε συνεργασία με τους μαθητές/τριές του, υπό τον όρο να διευκολύνουν τις επιδιωκόμενες για την τάξη και την ηλικία των διδασκομένων γνώσεις και δεξιότητες.

2. Κριτήριο για την επιλογή κειμένων προς διδασκαλία συστήνεται να αποτελεί η ποιότητα μορφών και περιεχομένων που διευρύνουν τον αναγνωστικό ορίζοντα του μαθητή.

3. Τα κείμενα κάθε διδακτικής ενότητας διδάσκονται ύστερα από περιεκτική γραμματολογική ενημέρωση και σαφή τοποθέτηση μέσα στην εποχή τους. Κατά την επεξεργασία των έργων γίνεται αναφορά σε:

3.1. Λεξιλογικά, πραγματολογικά και νοηματικά σχόλια που εμπεριέχονται στα ανθολόγια και τα λοιπά βιβλία στήριξης της διδασκαλίας.

3.2. Στοιχεία ιστορίας ή θεωρίας της Λογοτεχνίας που αποτελούν αναγκαίο γνωστικό υλικό για την καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου, αλλά όχι αυτοσκοπό της διδασκαλίας, γι' αυτό και επιζητείται πάντοτε η λειτουργική τους αξιοποίηση και αποφεύγεται η στείρα απομνημόνευση.

4. Μέθοδος διδασκαλίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι η ερμηνευτική, που αποβλέπει στην κατανόηση του όλου μέσα από την ανάλυση των μερών και του μερικού μέσα από τη θεώρηση του όλου, σε επίπεδο κειμένου, έργου, φαινομένου, εποχής κτλ. Η ερμηνεία αξιοποιεί κάθε πρόσφορο ενδοκειμενικό και εξωκειμενικό στοιχείο. Η παρέμβαση του διδάσκοντος, καθ΄ όλη τη διαδικασία προσέγγισης σε κείμενα ή ζητήματα της λογοτεχνίας, είναι διακριτική αλλά σταθερή, προκειμένου να προάγεται η αυτενέργεια των μαθητών/-τριών και συνάμα να ελέγχεται η επίτευξη των διδακτικών στόχων.

5. Πληρότητα έχει η ερμηνευτική προσέγγιση ενός κειμένου όταν αυτό εξετάζεται ως προς: (α΄) το θέμα, (β΄) την τεχνική, (γ΄) το είδος, (δ΄) τις γραμματολογικές του συνιστώσες και (ε΄) το ιδιαίτερο ιδεολογικό και κοινωνικό περιβάλλον που το παρήγαγε ή και όπου αυτό με οιονδήποτε τρόπο επέδρασε.

6. Εκτός από τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις σε επιμέρους κείμενα, ο διδάσκων έχει τη δυνατότητα να οργανώσει την ύλη του και με άλλους τρόπους: θεματικά, ιστορικά, ειδολογικά, να προγραμματίσει τη συνολικότερη θεώρηση του έργου κάποιων συγγραφέων ή παρουσιάσεις ρευμάτων/σχολών/κινημάτων/γενεών κτλ. Τέτοιου τύπου διδακτικοί προγραμματισμοί ενδέχεται να χαρακτηρίζουν και την οριζόμενη από το ΥΠΕΠΘ εξεταστέα ύλη (για τη Γ΄ και την Δ΄ Λυκείου).

7. Κρίνεται σκόπιμη και η διδασκαλία ολόκληρων κειμένων μεγαλύτερης έκτασης (ποιητικές συνθέσεις, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα κτλ.)· αυτά, όπως και τα εκτενέστερα κείμενα του σχολικού ανθολογίου, μελετώνται στο σπίτι από τους μαθητές/τριες, αλλά η επεξεργασία τους γίνεται στο σχολείο.

8. Συνιστάται η κατά περίπτωση καταφυγή στη βοήθεια που προσφέρουν οι άλλες τέχνες (ζωγραφική, αρχιτεκτονική, γλυπτική, μουσική, όρχηση, φωτογραφία, κινηματογράφος) και επιστήμες (λαογραφία, θεατρολογία, κοινωνιολογία, ιστορία, θρησκευτικά, ξένες γλώσσες κτλ.), σε συνεργασία, όπου αυτό είναι εφικτό, και με τους διδάσκοντες άλλων μαθημάτων. Η αξιοποίηση της εικονογράφησης των σχολικών βιβλίων και των διαθέσιμων ανά σχολική μονάδα εποπτικών υλικών μπορεί προς τούτο να φανεί αποτελεσματική.

9. Το ποσοστό ελληνικών και ξένων κειμένων που διδάσκονται κάθε χρόνο στο Μάθημα Γενικής Παιδείας καθορίζεται ενδεικτικά:

9.1. Για τις Α΄, Β΄ και Δ΄ Τάξεις του Λυκείου: (α΄) 80% από την πρωτότυπη ελληνική δημιουργία και (β΄) 20% από την ξένη γραμματεία σε ανθολογούμενες δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις.

9.2. Για τη Γ΄ Λυκείου: (α΄) 90% από την πρωτότυπη ελληνική δημιουργία και (β΄) 10% από την ξένη γραμματεία σε ανθολογούμενες δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις.

Για τις Γ΄ και Δ΄ Τάξεις του Λυκείου οι υποδείξεις αυτές αφορούν ανεξάρτητους προγραμματισμούς των διδασκόντων, συναρτήσει όμως των κειμένων που έχουν οριστεί κατ' έτος ως εξεταστέα ύλη.

Β΄2. Νεοελληνική Λογοτεχνία, μάθημα Κατευθύνσεων στην Δ΄ Λυκείου

Β΄2 (α΄) Στόχοι. Η στοχοθεσία του μαθήματος διαφοροποιείται με οδηγία για τη Θεωρητική κατεύθυνση (υποχρεωτικό) και για τη Θετική (επιλογής):

1. Εξασφάλιση θεμελιωδών πληροφοριών και καλλιέργεια ποικίλων αναγνωστικών και δημιουργικών δεξιοτήτων, που διευκολύνουν την πρόσβαση σε σημαίνοντα και απαιτητικά κείμενα, την αναγνώριση της ποιότητάς τους και την αποτίμηση του ρόλου τους στη συγκρότηση του πολιτισμού μας.

2. Ενίσχυση και εκλέπτυνση της αφαιρετικής ικανότητας σε βαθμό ώστε η βιωματική συμμετοχή και ανταπόκριση στα κείμενα, η μέθεξη στο λογοτεχνικό φαινόμενο, γενικά, να είναι ουσιαστική.

3. Ανάπτυξη των ιδιαίτερων ψυχοκινητικών δεξιοτήτων και συμπεριφορών, ώστε να γίνουν οι μαθητές καλοί και δημιουργικοί αναγνώστες των λογοτεχνικών κειμένων.

Β΄3 (β΄) Διδακτέα ΄Υλη. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, από όλες τις περιόδους της Νέας Ελληνικής Γραμματείας.

1. Διδασκαλία επίλεκτων κειμένων από τις αρχές της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας μέχρι σήμερα (ποίηση και πεζογραφία κυρίως, αλλά και θέατρο ή λογοτεχνικό δοκίμιο), σύμφωνα με διδακτικό σχεδιασμό και σε σχέση με την εξεταστέα ύλη του μαθήματος.

2. Τα κείμενα κάθε διδακτικής ενότητας διδάσκονται ύστερα από περιεκτική γραμματολογική ενημέρωση και σαφή τοποθέτηση μέσα στην εποχή τους, με βάση τα ει-

δικά ανθολόγια του μαθήματος και τα συνοδευτικά υλικά στήριξης της διδασκαλίας του. Κατά την επεξεργασία των έργων γίνεται αναφορά σε:

2.1. Λεξιλογικά, πραγματολογικά και νοηματικά σχόλια.

2.2. Στοιχεία ιστορίας ή θεωρίας της Λογοτεχνίας, εφόσον αποτελούν αναγκαίο γνωστικό υλικό για την καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου.

Ισχύουν, κατά τα λοιπά, τα εδάφια 4-8 της παραγράφου Β΄1 (β΄).

Ως μάθημα Γενικής Παιδείας η Νεοελληνική Λογοτεχνία διδάσκεται, εξετάζεται και βαθμολογείται χωριστά από το μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας (Έκφραση-Έκθεση), αλλά κατά τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 246/1998 για την «Αξιολόγηση των μαθητών»(ΦΕΚ 183/Α΄/31-7-1998), Κεφ. Γ΄, άρθ. 18Β΄, τα δύο μαθήματα, υπό την κοινή ονομασία «Νέα Ελληνικά»στις τάξεις Α΄, Β΄ και Γ΄ και «Ελληνική Γραμματεία»στην Δ΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου, φέρονται με ενιαίο τελικό βαθμό, που είναι ο μέσος όρος τους. Το μάθημα της Λογοτεχνίας στις Κατευθύνσεις (Γ΄ και Δ΄ Λυκείου) έχει αυτοτελή τελικό βαθμό.

Γενική ρύθμιση: Κατά μήνα Ιούνιο και με ειδική οδηγία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ορίζονται τα κείμενα που θα διδαχθούν κατά το επόμενο σχολικό έτος.

Άρθρο 4

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η γνώση του παρελθόντος για την κατανόηση του παρόντος και το σχεδιασμό του μέλλοντος υφίσταται ως βασική ιδέα για τον προσδιορισμό της ιστορικής συνείδησης και της ιστορικής σκέψης. Ειδικότερα, η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ποικίλων συνιστωσών της ιστορικής εξέλιξης ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς του ανθρώπου σε συγκεκριμένες καταστάσεις και την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Έτσι, με τη διδασκαλία της Ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την πεποίθηση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την επίγνωση ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία συνειδητών πολιτών.

Ειδικότερα, με τη διδασκαλία της Ιστορίας επιδιώκεται

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την ελληνική και παγκόσμια ιστορία από την αρχαιότητα ως σήμερα και να κατανοήσουν το βαθμό σύνδεσης της ιστορικής πορείας του Ελληνισμού με τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Να κατανοήσουν, ειδικότερα, την πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου, με τη συστηματικότερη μελέτη του 20ού αιώνα.
- Να γνωρίσουν διαστάσεις του ιστορικού γίγνεσθαι που δεν παρουσιάστηκαν ή δεν μελετήθηκαν συστηματικά στο Δημοτικό ή στο Γυμνάσιο.
- Να γνωρίσουν τους διάφορους πολιτισμούς, να εθιστούν στη διαδικασία προσδιορισμού και μελέτης των σχέσεων μεταξύ των λαών, να εκτιμήσουν τη συνεισφορά αυτών (των λαών) στον παγκόσμιο πολιτισμό.
- Να οικειωθούν το περιεχόμενο ιστορικών όρων και εννοιών, αναγκαίων για τη βαθύτερη και πληρέστερη ιστορική γνώση ή σχετικών με διαστάσεις της ιστορικής πραγματικότητας που δεν διδάχτηκαν στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Να εμβαθύνουν στα γεγονότα και να κατανοήσουν την πολυμορφία και τη διαπλοκή των αιτιακών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων.
- Να βελτιώσουν γνωστικές ικανότητες που αποκτήθηκαν στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Να συνδέουν και να συσχετίζουν με τρόπο τεκμηριωμένο γεγονότα, περιόδους, ιδέες διαφόρων εποχών και τόπων.
- Να συνθέτουν και παρουσιάζουν με τρόπο ολοκληρωμένο και διεξοδικό ιστορικά θέματα.
- Να αναλύουν λογικά πληροφορίες και να τις αξιοποιούν για τη βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού παρελθόντος.
- Να κατανοήσουν ότι η Ιστορία είναι ανακατασκευή του παρελθόντος, ότι βασίζεται σε πηγές και ότι συνιστά επιλεκτική διαδικασία.
- Να προσεγγίζουν κριτικά διάφορα είδη ιστορικών πηγών ανάλογα με το είδος τους και την εποχή στην οποία αναφέρονται.
- Να εισαχθούν στη διαδικασία κατανόησης, ανάλυσης και αξιολόγησης των διαφορετικών οπτικών με τις οποίες προσεγγίζονται και ερμηνεύονται τα ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα από τους ιστορικούς.
- Να συλλαμβάνουν το ιστορικό παρελθόν ως ολότητα, σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο, ως συνάρθρωση των ποικίλων πεδίων της ανθρώπινης δραστηριότητας, και να κατανοούν την επίδραση και τον αλληλοκαθορισμό τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την ατομική και συλλογική ευθύνη του ανθρώπου για τη δημοκρατική λειτουργία της ανθρώπινης κοινωνίας και την πρόοδο του πολιτισμού.
- Να αναπτύξουν θετική στάση για τη συμμετοχή τους στο ιστορικό γίγνεσθαι.

β. Διδακτέα Ύλη

Τάξη Α

Ιστορία Γενικής Παιδείας

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου

Ι. Οι πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής

- Γενική επισκόπηση της Ιστορίας των λαών της Μεσογείου
- Η Εγγύς Ανατολή
- Η Αίγυπτος
- Πολιτική, κοινωνική, οικονομική οργάνωση και πολιτισμός των λαών της Εγγύς Ανατολής και της Αιγύπτου

ΙΙ. Συνοπτική Ιστορία των Αρχαίων Ελλήνων έως το 323 π.Χ.

- Ελληνική προϊστορία
- Η Αρχαία Ελλάδα από το 1100 έως το 323 π.Χ.

ΙΙΙ. Οι Ελληνιστικοί Χρόνοι

- Τα Ελληνιστικά κράτη
- Ελληνιστικός Πολιτισμός

IV. Ο Ελληνισμός στη Δύση. Πολιτισμοί Δυτικής Μεσογείου και Ρώμη
• Ελληνισμός της Μ. Ελλάδας-Δυτικής Μεσογείου
• Καρχηδόνα
• Πολιτειακές και κοινωνικές αλλαγές (509-264 π.Χ.)
V. Η Ρώμη κυρίαρχος σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο
• Η συμπλήρωση της ρωμαϊκής επέκτασης στη Μεσόγειο (200-31 π.Χ.)
• Συνέπειες των κατακτήσεων
VI. Η Ρωμαϊκής Αυτοκρατορία
• Οι αιώνες ακμής (27 π.Χ.-193 μ.Χ.)
• Η εποχή του Αυγούστου (27 π.Χ.-14 μ.Χ.)
• Οι διάδοχοι του Αυγούστου ως τους Σεβήρους (14 μ.Χ.-193 μ.Χ.)
• Σχέσεις Ελληνισμού και Ρώμης
VII. Ύστερη Αρχαιότητα
Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία από τα τέλη του 3ου μ.Χ. αιώνα έως το 565 μ.Χ.
• Ανατολή και Δύση
VIII. Πολιτισμοί της Άπω Ανατολής
• Η Ινδία στην ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή
• Η Κίνα στην ελληνιστική κα ρωμαϊκή εποχή
Τάξη Α΄ ή Β΄
Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και οι ρίζες του (Μάθημα Επιλογής)
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος στην Α΄ ή στη Β΄ τάξη του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου
1. Η ανάδυση της Ευρώπης και η δημιουργία των Ευρωπαίων
• Η Ευρώπη της Αρχαιότητας
• Η Ευρώπη του Μεσαίωνα
• Οι Ευρωπαίοι της Αναγέννησης
• Ευρώπη και Ευρωπαίοι στον αιώνα των θρησκευτικών πολέμων
• Η αυτονόμηση της Τέχνης
• Η Ευρώπη των αντιφάσεων: επιστήμη ή μαγεία;
• Η Ευρώπη και οι εξωευρωπαϊκοί λαοί
• Η κριτική του Ορθού Λόγου
• Η Ευρώπη της εξουσίας και της πολιτικής
2. Η διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινωνίας
• Η Γαλλική Επανάσταση
• Η Βιομηχανική Επανάσταση
• Η Ευρώπη των εθνών
• Η Ευρώπη των πολιτών
• Τα θεμέλια της επιστημονικής σκέψης και πρακτικής
• Η Τέχνη του «Ευ Ζην»
• Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση
Τάξη Β΄
Ιστορία Γενικής Παιδείας
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (1789-1909)
1. Η κίνηση των ιδεών στο 18ο αιώνα. Ο Διαφωτισμός
• Η φιλοσοφία
• Η Ιστορία ως επιστήμη και στοχασμός
• Οι πολιτικές ιδέες
• Οι κοινωνικές ιδέες
• Οι οικονομικές θεωρίες
• Τα μέσα διάδοσης των νέων ιδεών
• Προς ένα καινούργιο κόσμο
2. Η Γαλλική Επανάσταση και οι Ναπολεόντιοι χρόνοι
• Κοινωνική και οικονομική κατάσταση στη Γαλλία μέχρι το 1789
• Η αστική επανάσταση
• Η ριζοσπαστική επανάσταση
• Το τέλος της επανάστασης
• Το διαχρονικό έργο της επανάστασης
3. Η αφύπνιση της ελληνικής εθνικής συνείδησης
• Ευνοϊκές συγκυρίες για τον ελληνισμό κατά το 18ο αιώνα
• Ο νεοελληνικός διαφωτισμός
• Η νεοελληνική κοινωνία στις αρχές του 19ου αιώνα
• Η Φιλική Εταιρεία
4. Η ελληνική επανάσταση
• Η έκρηξη και η εδραίωση της επανάστασης
• Εσωτερική πολιτική
• Εξελίξεις στο στρατιωτικό τομέα
• Η εξωτερική πολιτική του Εικοσιένα
5. Ο Ιωάννης Καποδίστριας κυβερνήτης της Ελλάδας: Η πρώτη προσπάθεια δημιουργίας κεντρικής εξουσίας
• Η κατάσταση στην επαναστατημένη Ελλάδα το 1828
• Το ανορθωτικό έργο του Κυβερνήτη
• Η αντίδραση στον Κυβερνήτη
6. Η Ευρώπη και ο κόσμος στο 19ο αιώνα
• Η βιομηχανική επανάσταση
• Η βιομηχανική κοινωνία
• Κεφαλαιοκρατική κοινωνία και εργατικό κίνημα στο 19ο αιώνα
• Ιμπεριαλισμός, αποικιοκρατία και διεθνείς σχέσεις από το 1870 ως το 1914
7. Η επιστήμη, ο στοχασμός και η τέχνη στην Ευρώπη στο 19ο αιώνα
• Η ανάπτυξη της επιστήμης
• Ο φιλοσοφικός στοχασμός
• Τα γράμματα και οι τέχνες
8. Η ελληνική κοινωνία από το 1833 ως το 1909
• Γενικό περίγραμμα
• Η Οθωνική περίοδος
• Η πορεία του ελληνικού κράτους προς τον εκσυγχρονισμό
• Η εξέλιξη των εθνικών θεμάτων
• Η ιδεολογική ατμόσφαιρα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους
• Η τουρκοκρατούμενη Κύπρος
Τάξη Γ΄
α. Ιστορία Γενικής Παιδείας
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (Τεύχος Γ΄)
1. Η Ελλάδα από το 1909 ως το 1914: πορεία προς τον αστικό μετασχηματισμό και την εδαφική επέκταση
• Η ελληνική κοινωνία στο μεταίχμιο δύο αιώνων
• Η πρώτη διακυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου και το μεταρρυθμιστικό της έργο
• Μια νέα κοινωνία αρχίζει να δημιουργείται
• Η κατάσταση στη Βαλκανική και την Ανατολική Μεσόγειο
• Οι Βαλκανικοί πόλεμοι
• Η Ελλάδα και τα εθνικά ζητήματα στις παραμονές του πρώτου παγκοσμίου πολέμου
2. Ο Πρώτος Παγκόσμιος πόλεμος

• Τα αίτια του πολέμου
• Τα γεγονότα
• Οι συνθήκες
3. Η Ελλάδα από το 1914 ως το 1924: η κρίση των πολιτικών θεσμών και η διάλυση του οράματος της μεγάλης ιδέας
• Η Ελλάδα στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο
• Η περίοδος της μεγάλης κρίσης
• Η ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα (1914-1924)
4. Η ρωσική επανάσταση-ίδρυση και εξέλιξη της Σοβιετικής Ένωσης ως το 1941
• Προς την Οκτωβριανή επανάσταση
• Η Οκτωβριανή επανάσταση
• Η οικονομική ανόρθωση και η διαδοχή του Λένιν
• Το σοβιετικό καθεστώς στα χρόνια 1927-1941
5. Ο κόσμος μεταξύ δύο παγκοσμίων πολέμων
• Τα οικονομικά προβλήματα
• Ο μονοπωλιακός καπιταλισμός
• Η κρίση του αστικού δημοκρατικού πολιτεύματος
• Ο φασισμός
• Η οργάνωση του ιταλικού φασιστικού καθεστώτος
• Η ναζιστική Γερμανία
6. Η περίοδος του μεσοπολέμου στην Ελλάδα: η πορεία προς την πτώση της πρώτης δημοκρατίας και η δικτατορία της 4ης Αυγούστου
• Η Οικονομική και κοινωνική εξέλιξη
• Η περίοδος της πολιτικής αστάθειας
• Η διακυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου και η άνοδος του Λαϊκού κόμματος στην εξουσία
• Προς τη δικτατορία
• Η δικτατορία της 4ης Αυγούστου
7. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος
• Η πορεία προς τον πόλεμο
• Τα πολεμικά γεγονότα
• Τα αποτελέσματα του πολέμου
8. Η Ελλάδα κατά την περίοδο 1941-1949. Ο θρίαμβος της εθνικής αντίστασης και η τραγωδία του εμφυλίου πολέμου
• Η κατοχή και η εθνική αντίσταση
• Η περίοδος της εθνικής κρίσης (Οκτώβριος 1944-Αύγουστος 1949)
9. Ο κόσμος μετά το 1945: η εύθραυστη ειρήνη
• Ο ψυχρός πόλεμος και η ειρηνική συνύπαρξη
• Η πτώση της αποικιοκρατίας και η άνοδος του τρίτου κόσμου
• Η εξέλιξη των Η.Π.Α. από το 1945
• Η δυτική Ευρώπη: η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)
• Ο σοσιαλιστικός κόσμος και η ανάπτυξή του από το 1945
• Ο ασιατικός χώρος
• Ο αφρικανικός χώρος
• Ο λατινοαμερικανικός χώρος
• Ο μουσουλμανικός κόσμος της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής
• Οι μεταπολεμικές συνθήκες ζωής
10. Τα μεταπολεμικά προβλήματα του ελληνισμού
• Η πολιτική ζωή της χώρας κάτω από το σύνδρομο του εμφυλίου πολέμου
• Τα εθνικά προβλήματα, η προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος
• Οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα
11. Ο φιλοσοφικός στοχασμός και η τέχνη του 20ού αιώνα
• Η πνευματική ζωή ως το τέλος του Β΄Παγκοσμίου Πολέμου
• Η πνευματική πορεία του ανθρώπου στους μεταπολεμικούς χρόνους
• Η εικαστική δημιουργία του 20ού αιώνα
• Η ελληνική σκέψη στον 20ό αιώνα
• Η ελληνική τέχνη στον 20ο αιώνα
β. Κοινωνική και Πολιτική οργάνωση στην αρχαία Ελλάδα (Μάθημα Θεωρητικής Κατεύθυνσης)
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. το α' τετράμηνο και 1 ώρα/εβδ. το β΄τετράμηνο
1. Η κοινωνική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα
Η πορεία της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας
Η κοινωνική διαστρωμάτωση
• Η κρητομυκηναϊκή κοινωνία
• Η κοινωνία στη Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή
• Η κλασική περίοδος
• Τα ελληνιστικά χρόνια
Κοινωνικοί θεσμοί
• Η οικογένεια και η θέση της γυναίκας. Η Εκπαίδευση. Ο στρατός. Η θρησκεία και η θρησκευτική ζωή.
Η καθημερινή ζωή
• Τα επαγγέλματα. Η Ψυχαγωγία. Η μόδα
2. Η πολιτική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα
Η εξέλιξη του πολιτικού συστήματος στην Αρχαία Ελλάδα
• Η πορεία προς την πόλη-κράτος
• Η πόλη-κράτος
• Η αριστοκρατική πόλη. Η δημοκρατική πόλη.
Μοναρχίες, Κοινά, Συμπολιτείες, Ελληνιστικές μοναρχίες.
Τάξη Δ΄
Ιστορία Θεωρητικής Κατεύθυνσης: Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
1. Από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση
• Αναβίωση της εμπορικής ναυτιλίας
• Διανομή των εθνικών κτημάτων
• Εκμετάλλευση των ορυχείων
• Δημιουργία τραπεζικού συστήματος
• Βιομηχανία
• Δημόσια έργα
• Δίκτυο σιδηροδρόμων
• Εθνικά δάνεια
• Εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο
• Αγορά του Θεσσαλικού κάμπου από Έλληνες κεφαλαιούχους του εξωτερικού
• Από τη νομισματική κρίση (1879) στην αδυναμία εξυπηρέτησης των δανείων
• Ο ρόλος του ξένου και του εξωελλαδικού ελληνικού κεφαλαίου και ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος (ΔΟΕ)
• Το αγροτικό ζήτημα
• Πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος

• Οικονομικές συνθήκες κατά την περίοδο 1910-1936
• Η οικονομική ζωή κατά την περίοδο 1922-1936
2. Διαμόρφωση και λειτουργία πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα (1821-1936)
• Εξωτερικός προσανατολισμός και πελατειακές σχέσεις (1821-1843)
• Χειραφέτηση και αναμόρφωση (1844-1880)
• Δικομματισμός και κόμματα αρχών (1880-1909)
• Ανανέωση-Διχασμός (1909-1922)
• Εκσυγχρονισμός και επεμβάσεις (1923-1936)
3. Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα (1821-1930)
• Επαναστατική και καποδιστριακή περίοδος
• Οθωνική περίοδος (1832-1862)
• Περίοδος της βασιλείας του Γεωργίου α΄(1863-1912)
• Βαλκανικοί Πόλεμοι
• Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος
• Μικρασιατικός Πόλεμος
• Σύμφωνο του 1930
4. Το Κρητικό Ζήτημα από διπλωματική άποψη, κατά το 19ο και τις αρχές του 20ού αιώνα
• Η συμβολή της Κρήτης στην Εθνεγερσία του 1821
• Η Κρήτη την περίοδο 1830-1860
• Η Μεγάλη Κρητική Επανάσταση (1866-1869)
• Οι τελευταίες εξεγέρσεις στην Κρήτη και η ελληνική πολιτική έως την Κρητική Πολιτεία (1878-1898)
• Η Κρητική Πολιτεία έως την ενσωμάτωση της Κρήτης με την Ελλάδα

Άρθρο 5

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Λατινικών της Θεωρητικής Κατεύθυνσης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Οι σκοποί της διδασκαλίας του μαθήματος των Λατινικών είναι να μάθουν οι μαθητές τα στοιχεία της λατινικής γλώσσας και να γίνουν ικανοί να διαβάζουν, να μεταφράζουν και να κατανοούν απλά λατινικά κείμενα.

Β. Διδακτέα ΄Υλη

Τάξη Γ΄

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. το α΄ τετράμηνο και 2 ώρες/εβδ. το β΄ τετράμηνο

Η διδασκαλία γίνεται από ειδικό Ανθολόγιο, που περιέχει:

1. Εισαγωγή στη λατινική γλώσσα και λογοτεχνία (γένεση, γενικά χαρακτηριστικά, ιστορική εξέλιξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας από την εμφάνισή της μέχρι και την ύστερη αρχαιότητα).

2. 20 διδακτικές ενότητες-μαθήματα από τις οποίες η καθεμία μπορεί να διδαχθεί σε δύο ως τρεις διδακτικές ώρες και περιλαμβάνει με τη σειρά: α) μια σύντομη πραγματολογική και γραμματολογική εισαγωγή στο κείμενο που ακολουθεί, β) ένα σύντομο αυτούσιο ή ελαφρά τροποποιημένο κείμενο, κατάλληλο για τη διδασκαλία συγκεκριμένων γραμματικών ή συντακτικών φαινομένων, γ) λεξιλόγιο με τις άγνωστες λέξεις ή φράσεις, δ) τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που διδάσκονται σε κάθε ενότητα και ε) ασκήσεις για την εμπέδωση της γλωσσικής διδασκαλίας.

Μάθημα Ι: Ο εξόριστος ποιητής
1. Κλίση των πρωτόκλιτων ονομάτων
2. Χρήσεις των πτώσεων
3. Βασικές καταλήξεις του ρήματος στην ενεργητική φωνή
4. Η οριστική του ενεργητικού ενεστώτα της α΄ συζυγίας και του βοηθητικού ρήματος sum.

Μάθημα ΙΙ: Διδώ και Αινείας
1. Κλίση των δευτερόκλιτων ονομάτων σε -us
2. Χρήσεις των πτώσεων
3. Προσωπικές αντωνυμίες (και η δεικτική ille)

Μάθημα ΙΙΙ: Η περιπέτεια της Ανδρομέδας
1. Η οριστική του ενεστώτα της β΄ συζυγίας
2. Χρήσεις των πτώσεων

Μάθημα ΙV: Τα ήθη των αρχαίων Ρωμαίων
1. Ουδέτερα ουσιαστικά της β΄ κλίσης
2. Η οριστική του ενεργητικού παρατατικού της α΄ συζυγίας και του
βοηθητικού ρήματος sum
3. Η αλληλοπάθεια
4. Η δεικτική - επαναληπτική αντωνυμία is- ea- id
5. Χρήση της αφαιρετικής
6. Παράλειψη του ρήματος

Μάθημα V: Ένας «λάτρης»του Βεργιλίου
1. Κλίση των αρσενικών δευτερόκλιτων σε -er
2. Η οριστική του παρατατικού της β΄ συζυγίας
3. Το ουσιαστικό locus
4. Τονισμός
5. Η αυτοπάθεια
6. Η αφαιρετική του χρόνου

Μάθημα VI: Οι νόμοι
1. Συμφωνόληκτα της γ΄ κλίσης
2. Η αναφορική αντωνυμία qui- quae- quod
3. Χρήσεις της γενικής

Μάθημα VII: Ετοιμασίες για ξεχειμώνιασμα
1-3. Το απαρέμφατο του ενεργητικού ενεστώτα της α΄ και β΄ συζυγίας
4. Φωνηεντόληκτα (αρσ. και θηλ.) της γ΄ κλίσης
5. Κλίση του possum (ενεστώτας-παρατατικός)

Μάθημα VIII: Όταν βγεις στο κυνήγι, πάρε μαζί σου μολύβι και χαρτί
1. Ουδέτερα φωνηεντόληκτα της γ΄ κλίσης
2. Επίθετα τριτόκλιτα
3. Η οριστική του ενεργητικού μέλλοντα της α΄ και β΄ συζυγίας

Μάθημα ΙΧ: Η εγκαθίδρυση της δημοκρατίας στη Ρώμη
1. Η οριστική του ενεστώτα της γ΄ και δ΄ συζυγίας
2. Το απαρέμφατο του ενεργητικού ενεστώτα της γ΄ και δ΄ συζυγίας
3. Η οριστική του ενεργητικού παρατατικού της γ΄ και δ΄ συζυγίας
4. Οι δεικτικές αντωνυμίες hic -haec- hoc, ille- illa -illud και ipse- ipsa -ipsum

Μάθημα Χ: Η προφητεία του Δία
1. Η οριστική του ενεργητικού μέλλοντα της γ΄ και δ΄ συζυγίας και του
βοηθητικού ρήματος sum
2. Κλίση του fero
3. Φωνητικές αλλοιώσεις των προθέσεων στη σύνθεση

Μάθημα ΧΙ: Η Ρώμη και η Καρχηδόνα
1. Η οριστική του ενεργητικού παρακειμένου της α΄, β΄ και δ΄ συζυγίας και του βοηθητικού sum

2. Οι αρχικοί χρόνοι των ρημάτων
3. Η έκφραση του προτερόχρονου στις χρονικές προτάσεις
Μάθημα XII: Ο ύπατος Αιμίλιος Παύλος και το σκυλάκι της κόρης του
Η οριστική του ενεργητικού παρακειμένου της γ΄ συζυγίας
Μάθημα XIII: Πώς η γνώση νίκησε τη δεισιδαιμονία
1. Η οριστική του ενεργητικού υπερσυντελίκου όλων των συζυγιών και του βοηθητικού sum
2. Η οριστική του ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα
3. Τα ουσιαστικά της δ΄ κλίσης
4. Θέση των λέξεων στους εμπρόθετους προσδιορισμούς
5. Σημασία της αντωνυμίας ille
6. Εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο
Μάθημα XIV: Ένα φοβερό όνειρο
1. Τα ουσιαστικά της ε΄ κλίσης
2. Η δεικτική αντωνυμία idem - eadem - idem
3. Η γενική και η αφαιρετική της ιδιότητας
4. Ο αντίστροφος cum
5. Τα ρήματα σε -io που κλίνονται όπως το capio
6. Η λατινική μετάπτωση
Μάθημα XV: Τα ήθη των Γερμανών
1. Βασικές καταλήξεις της παθητικής φωνής - η οριστική του παθητικού
ενεστώτα της α΄, β΄ και δ΄ συζυγίας
2. Το απαρέμφατο του παθητικού ενεστώτα της α΄, β΄ και δ΄ συζυγίας
3. Τα αποθετικά ρήματα
4. Οι αρχικοί χρόνοι της παθητικής φωνής
5. Το ποιητικό αίτιο
6. Το απαρέμφατο με τα ρήματα iubeo, veto, prohibeo, sino, patior, cogo
7. Ο επαναληπτικός cum
Μάθημα XVI: Η τελευταία μάχη του Καίσαρα στη Γαλατία
1. Η οριστική του παθητικού ενεστώτα της γ΄ συζυγίας
2. Το απαρέμφατο του παθητικού ενεστώτα της γ΄ συζυγίας
3. Τα αποθετικά ρήματα της γ΄ συζυγίας
4. Η οριστική του παθητικού μέλλοντα
5. Το ρήμα fio
Μάθημα XVII: Φόβος μπροστά στο άγνωστο
1. Η οριστική του παθητικού παρατατικού
2. Η μετοχή του παθητικού παρακειμένου
3. Τα σύνθετα του do
4. Το εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο
Μάθημα XVIII: Ο Ηρακλής στην Ιταλία
1-3. Το απαρέμφατο του ενεργητικού παρακειμένου
4. Η αόριστη αντωνυμία quidam
Μάθημα XIX: Η συνωμοσία του Καταλίνα
1. Οι συντελεσμένοι χρόνοι της παθητικής φωνής
2. Το απαρέμφατο του παθητικού παρακειμένου
3. Ο υπερθετικός των επιθέτων
4. Η γενική και η αφαιρετική της ιδιότητας
5. Η απόλυτη αφαιρετική
6. Τα ρήματα cado και caedo και τα σύνθετά τους
Μάθημα XX: Πίσω από τις κουρτίνες ή πώς ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας
1-2. Η μετοχή του ενεστώτα
3. Η μετοχή του μέλλοντα
4-7. Η μετοχή συντακτικά
8. Η ενεργητική περιφραστική συζυγία και η υποτακτική του μέλλοντα
9. Το απαρέμφατο του μέλλοντα
10. Μια χρήση της δοτικής κτητικής
11. Ο σύνδεσμος dum + οριστ. του ενεστώτα
Τάξη Δ΄
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
Η διδασκαλία γίνεται από ειδικό Ανθολόγιο, που περιέχει 30 διδακτικές ενότητες-μαθήματα από τις οποίες η καθεμία μπορεί να διδαχθεί σε δύο ως τρεις διδακτικές ώρες και περιλαμβάνει με τη σειρά: α) μια σύντομη πραγματολογική και γραμματολογική εισαγωγή στο κείμενο που ακολουθεί, β) ένα σύντομο αυτούσιο ή ελαφρά τροποποιημένο κείμενο κατάλληλο για τη διδασκαλία συγκεκριμένων γραμματικών ή συντακτικών φαινομένων, γ) λεξιλόγιο με τις άγνωστες λέξεις ή φράσεις, δ) τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που διδάσκονται σε κάθε ενότητα και ε) ασκήσεις για την εμπέδωση της γλωσσικής διδασκαλίας.
Μάθημα XXI: Πώς πήρε το όνομά του το Pisaurum
Η απόλυτη αφαιρετική
Μάθημα XXII: Προτροπές προς τους Ρωμαίους
1. Η υποτακτική του ενεργητικού ενεστώτα
2. Η υποτακτική του παθητικού ενεστώτα
Μάθημα XXIII: Ένας υπέροχος άνθρωπος
1. Η υποτακτική του ενεργητικού και παθητικού παρατατικού
2. Η χρήση της υποτακτικής
3. Η ακολουθία των χρόνων
Μάθημα XXIV: Το πάθημα ενός ψεύτη
1. Η υποτακτική του ενεργητικού παρακειμένου
2. Η υποτακτική του παθητικού παρακειμένου
3. Η υποτακτική του ενεργητικού υπερσυντελίκου
4. Η υποτακτική του παθητικού υπερσυντελίκου
5. Η ακολουθία των χρόνων
6. Ο ιστορικός και ο χρονικός cum
7. Προτάσεις ουσιαστικές με το quod
Μάθημα XXV: Πώς ένα σύκο στάθηκε αφορμή να καταστραφεί η Καρχηδόνα
1. Η προστακτική του ενεργητικού ενεστώτα
2. Η προστακτική του ενεργητικού μέλλοντα
3. Η προστακτική του παθητικού ενεστώτα και μέλλοντα
4. Η απαγόρευση
5-6 Παρατηρήσεις στη χρήση της προστακτικής
7. Ο προσδιορισμός του χρόνου
Μάθημα XXVI: Ο Πλίνιος αναγγέλλει ένα θλιβερό γεγονός
1-2. Τα παραθετικά των επιθέτων
3. Ο υπερθετικός των επιθέτων σε -er και -lis
4. Περιφραστικός σχηματισμός των παραθετικών
5. Ο σχηματισμός των επιρρημάτων
6. Τα παραθετικά των επιρρημάτων
7. Ο β΄ όρος της σύγκρισης
Μάθημα XXVII: Το πνεύμα ωριμάζει όπως οι καρποί
1. Τα ανώμαλα παραθετικά
2. Οι εκφράσεις mior natu και minor natu
3. Παρατηρήσεις στη χρήση του συγκριτικού (απόλυτη σύγκριση)
4. Η απουσία της οριστικής στον πλάγιο λόγο

Μάθημα XXVIII: Στα ίχνη ενός δραπέτη δούλου
1. Ο προσδιορισμός του τόπου
2. Ο προσδιορισμός του χρόνου
3. Το ρήμα eo, ii (ivi), itum, ire
Μάθημα XXIX: Ο Οκταβιανός, ο παπουτσής και το κοράκι
Οι χρήσεις της γενικής
Μάθημα XXX: Ο Λικίνιος Μουρήνας και τα ήθη της Ανατολής
1-3. Οι χρήσεις της δοτικής
Μάθημα XXXI: Η γενναιότητα δε βγαίνει πάντα σε καλό
Οι χρήσεις της αφαιρετικής
Μάθημα XXXII: Ένας πανηγυρικός της λογοτεχνίας
Το γερούνδιο
Μάθημα XXXIII: Καιρός για ανασυγκρότηση
1-3. Το γερουνδιακό και η παθητική περιφραστική συζυγία
4. Το ποιητικό αίτιο
5. Παράλειψη του sum
Μάθημα XXXIV: Ο Σκιπίωνας ο Αφρικανός και οι λήσταρχοι
1-3 και 5. Το σουπίνο
4. Ο προσδιορισμός του σκοπού
Μάθημα XXXV: Ο φιλόσοφος μπροστά στα δεινά της εξορίας
Οι αιτιολογικές προτάσεις
Μάθημα XXXVI: Μια απόπειρα δωροδοκίας
1-2. Οι τελικές προτάσεις
3. Ο προσδιορισμός του σκοπού
Μάθημα XXXVII: Η κατάρα των εμφύλιων πολέμων
Οι επιρρηματικές συμπερασματικές προτάσεις
Μάθημα XXXVIII: Η μοίρα της Καικιλίας
Οι χρονικές προτάσεις
Μάθημα XXXIX: Ένα πρότυπο ιδανικού ανθρώπου
Οι υποθετικοί λόγοι
Μάθημα XL: Ακλόνητη αποφασιστικότητα μπροστά στις απειλές του
δικτάτορα
1. Οι εναντιωματικές προτάσεις
2. Οι παραχωρητικές προτάσεις
Μάθημα XLI: Μίλα για να σε καταλαβαίνουν, όχι για να μιλάς
Οι παραβολικές προτάσεις
Μάθημα XLII: Ο Κικέρωνας και η συνωμοσία του Κατιλίνα
Οι αναφορικές προτάσεις
Μάθημα XLIII: Η οργή της μάνας
Οι ευθείες ερωτήσεις
Μάθημα XLIV: Η ζωή των τυράννων
Οι πλάγιες ερωτήσεις
Μάθημα XLV: Μια επιστολή στα ελληνικά αναπτερώνει το ηθικό των πολιορκημένων
Οι βουλητικές προτάσεις
Μάθημα XLVI: Το γενικό συμφέρον μπαίνει πριν από το ατομικό
Οι ουσιαστικές συμπερασματικές προτάσεις
Μάθημα XLVII: Ο Αύγουστος και η φιλαρέσκεια της κόρης του Ιουλίας
1-4. Οι ενδοιαστικές προτάσεις και οι προτάσεις του quominus και του quin
5. Ανακεφαλαίωση των χρήσεων του συνδέσμου ut
Μάθημα XLVIII: Το ελάφι του Σερτώριου
Ο πλάγιος λόγος
Μάθημα XLIX: Η Πορκία και ο Βρούτος
Η γερουνδιακή έλξη και ο προσδιορισμός του σκοπού
Μάθημα L: Η φτώχεια και η απληστία είναι κακοί σύμβουλοι της εξουσίας
Τα αντωνυμικά επίθετα

Άρθρο 6

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ψυχολογίας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Μάθημα επιλογής στην Α΄ ή στη Β΄ τάξη

Ώρες: 2 ώρες /εβδ. όλο το έτος

Α. Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία της Ψυχολογίας επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τις βασικές έννοιες της Ψυχολογίας και τις μεθόδους της.
- Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά της εξελικτικής πορείας του ατόμου, ώστε να μπορούν να ερμηνεύουν και να κατανοούν την ανθρώπινη συμπεριφορά.
- Να βοηθηθούν στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στη σχολική κοινότητα και στην κοινωνία γενικότερα.
- Να συσχετίσουν τα δεδομένα της Ψυχολογίας με την καθημερινή ζωή.
- Να βοηθηθούν στην καλύτερη επιλογή αναφορικά με το επάγγελμά τους, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τις διαφυλικές κτλ.
- Να αναπτύξουν ανθρωπιστικά συναισθήματα και την αγάπη προς τον άνθρωπο.

Ειδικότερα:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές την αυτοτέλεια της Ψυχολογίας ως επιστήμης, τον εμπειρικό πειραματικό της χαρακτήρα και να γνωρίσουν τους βασικούς κλάδους της καθώς και το αντικείμενο καθενός από αυτούς.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές την ανάπτυξη και το σχηματισμό των κύριων γνωστικών λειτουργιών της αντίληψης, της μάθησης, της μνήμης και της σκέψης και πώς μπορούν να μεταφέρουν τη γνώση αυτή στην καθημερινή ζωή.
- Να μπορέσουν σε κάποιο βαθμό να επισημαίνουν και να αξιολογούν τα δικά τους καθώς και των άλλων κίνητρα συμπεριφοράς και τα συναισθήματά τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την πολυπαραγοντική αιτιολογία του φαινομένου της εξέλιξης και να αντιληφθούν καλύτερα τις ιδιαιτερότητες της εφηβικής ηλικίας.
- Να γίνει κατανοητό πως οι άνθρωποι εκτός από τα κοινά τους χαρακτηριστικά έχουν και τις ατομικές τους διαφορές, που συνθέτουν τη μοναδικότητα του καθενός.
- Να αποκτήσουν τις γνώσεις εκείνες που θα τους βοηθήσουν να αντιληφθούν καλύτερα την κοινωνική συμπεριφορά του ανθρώπου, την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη λειτουργικότητα των κοινωνικών ομάδων. Να προσδιορίσουν πιο υπεύθυνα και πιο συνειδητά τη συμπεριφορά τους ως μέλη των διάφορων ομάδων στις οποίες συμμετέχουν.
- Με την εισαγωγή των μαθητών στο χώρο της Ψυχολογίας της Εργασίας επιδιώκεται να προβληματιστούν σε σχέση με τα δρώμενα στον εργασιακό τομέα και να συνειδητοποιήσουν ότι οι συνθήκες και η φύση της εργα-

σίας επηρεάζουν σημαντικά και την ψυχολογία του εργαζομένου και την αποδοτικότητά του.

• Να οδηγηθούν στην επίγνωση των μαθησιακών τους ικανοτήτων και να κατανοήσουν τη σημασία της θετικής τους στάσης απέναντι στη σχολική μάθηση.

• Να προβληματιστούν ως προς τα κριτήρια διάκρισης μιας συμπεριφοράς ως αποκλίνουσας. Να γνωρίσουν τις μορφές υπό τις οποίες μπορεί να εμφανιστεί η μη φυσιολογική συμπεριφορά.

β. Διδακτέα ύλη

1. Η επιστήμη της Ψυχολογίας

• Η σύγχρονη Ψυχολογία

• Σχέση Ψυχολογίας με άλλες επιστήμες

• Κλάδοι Ψυχολογίας

• Ιστορική αναδρομή

• Μέθοδοι και τεχνικές της Ψυχολογίας

• Βασικές ψυχολογικές θεωρίες

2. Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας

• Η έννοια της εξέλιξης

• Προεφηβική περίοδος

• Εφηβική περίοδος

3. Θέματα Γνωστικής Ψυχολογίας

• Αντίληψη-Αντιληπτικές πλάνες

• Μάθηση

• Μνήμη

• Νόηση / Σκέψη

4. Κίνητρα και συναισθήματα

• Ορισμός κινήτρων-Βιογενή κίνητρα

• Κοινωνιογενή κίνητρα

• Συναισθήματα-Γνωρίσματα συναισθημάτων-Συναισθηματική νοημοσύνη

• Κίνητρα και συναισθήματα

5. Ατομικές διαφορές: Προσωπικότητα και νοημοσύνη

• Προσωπικότητα και νοημοσύνη

• Θεωρίες προσωπικότητας

6. Θέματα Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας

• Ομάδα, κοινωνικοποίηση

• Κοινωνικοί ρόλοι και κοινωνική αλληλεπίδραση

• Στάσεις, προκαταλήψεις-στερεότυπα

• Μορφές κοινωνικής συμπεριφοράς

7. Θέματα Ψυχολογίας της Εργασίας, της Οργάνωσης και της Οικονομίας

• Επιλογή προσωπικού

• Παράγοντες επιβάρυνσης και άγχος εργασίας

• Επαγγελματική ικανοποίηση

• Αξιολόγηση προσωπικού - κίνητρα εργασίας - διαφήμιση

8. Θέματα Σχολικής Ψυχολογίας

• Σχολική επίδοση

• Προβλήματα συμπεριφοράς στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο

9. Στοιχεία Κλινικής Ψυχολογίας

• Αποκλίνουσα Συμπεριφορά

• Αιτιολογία αποκλίνουσας συμπεριφοράς

• Μορφές αποκλίνουσας συμπεριφοράς

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Αρχών Φιλοσοφίας Θεωρητικής κατεύθυνσης της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

α. Σκοποί διδασκαλίας

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει το μαθητή στο φιλοσοφικό προβληματισμό και στη φιλοσοφική στάση, που είναι κυρίως στάση κριτικής και αμφισβήτησης. Παράλληλα να τον εισαγάγει στις βασικές έννοιες της φιλοσοφικής γλώσσας και στους τρόπους με τους οποίους οι μεγάλοι φιλόσοφοι αντιμετωπίζουν κατά καιρούς τα προβλήματα του ανθρώπου και της ζωής, τα γνωσιολογικά, τα ηθικά, τα αισθητικά, ώστε να βοηθήσει το μαθητή στην αυτογνωσία του.

β. Διδακτέα ύλη

1. Εισαγωγή

2. Οντολογία και γνωσιολογία

3. Ηθική

Άρθρο 8

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Μαθηματικών του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας των Μαθηματικών είναι:

• Η μεθοδολογική άσκηση των μαθητών στην ορθολογική σκέψη, στην ανάλυση, στην αφαίρεση, στη γενίκευση, στην εφαρμογή, στην κριτική, καθώς και η μύηση στη μαθηματική αποδεικτική διαδικασία.

• Η γενικότερη πνευματική καλλιέργεια και η συμβολή στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας των μαθητών.

• Η ανάπτυξη ικανότητας για την ακριβή σύλληψη των εννοιών των μεγεθών, των ιδιοτήτων και των σχέσεων μεταξύ τους και ιδιαιτέρως εκείνων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και επίλυση πραγματικών προβλημάτων της σύγχρονης ζωής και για την επαφή με τη σύγχρονη τεχνική, οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα.

• Ο εθισμός των μαθητών στη διατύπωση των διανοημάτων με τη χαρακτηριστική στη μαθηματική γλώσσα τάξη, σαφήνεια, ακρίβεια, αυστηρότητα, λιτότητα και κομψότητα.

• Η κατανόηση του ρόλου των Μαθηματικών στους διάφορους τομείς της γνώσης και η επαρκής προπαρασκευή των μαθητών για τη συνέχιση των σπουδών τους.

Ειδικότερα με τη διδασκαλία των Μαθηματικών στο Λύκειο επιδιώκεται:

• Να εμπεδωθούν και να διερευνηθούν σε θεωρητικότερο επίπεδο οι γνώσεις που απέκτησαν οι μαθητές στο Γυμνάσιο.

• Να μυηθούν και να εξοικειωθούν οι μαθητές στη διαδικασία της μαθηματικής απόδειξης και να αναπτυχθεί η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων.

• Να ασκηθούν στο να χρησιμοποιούν τα Μαθηματικά όχι μόνο ως γνώση αλλά και ως μέθοδο σκέψης και πράξης στην καθημερινή ζωή.

• Να έρθουν σε επαφή με τις ποικίλες εφαρμογές των Μαθηματικών στις άλλες επιστήμες και στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Β. Διδακτέα Ύλη

Τάξη Α΄

Ι. Άλγεβρα

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Πραγματικοί αριθμοί

Οι πράξεις και οι ιδιότητές τους. Δυνάμεις με εκθέτη ακέραιο. Βασικές ταυτότητες. Παραγοντοποίηση αλγεβρικών παραστάσεων. Λύση της εξίσωσης $αx+β=0$. Πα-

ραμετρικές εξισώσεις. Λύση προβλημάτων με εξισώσεις. Διάταξη και πράξεις. Λύση των ανισώσεων αχ+β>0, αχ+β<0. Απόλυτη τιμή (ορισμός, ιδιότητες). Η έννοια της απόστασης δύο αριθμών. Ρίζες πραγματικών αριθμών (ορισμός, ιδιότητες). Η εξίσωση $χ^ν=α$.

2. Συναρτήσεις

Σύνολα (έννοια, παράσταση). Ίσα σύνολα. Υποσύνολο συνόλου. Κενό σύνολο. Διαγράμματα VENN. Πράξεις με σύνολα (ένωση, τομή, διαφορά, συμπλήρωμα συνόλου). Η έννοια της συνάρτησης (ορισμός, πεδίο ορισμού). Καρτεσιανές συντεταγμένες. Απόσταση σημείων. Γραφική παράσταση συνάρτησης. Η συνάρτηση F(χ)=αχ+β και η γραφική της παράσταση. Εξίσωση ευθείας. Συντελεστής διεύθυνσης. Συνθήκη παραλληλίας και καθετότητας ευθειών. Μελέτη των συναρτήσεων $F(χ)=αχ^2$ και F(χ)=α/χ. Μονοτονία. Ακρότατα. Οριακές τιμές. Ασύμπτωτες. Άρτια και περιττή συνάρτηση.

3. Συστήματα γραμμικών εξισώσεων

Γραμμική εξίσωση με δύο αγνώστους. Λύση συστήματος δύο γραμμικών εξισώσεων. Ισοδύναμα συστήματα. Γενική λύση του συστήματος πρώτου βαθμού με δύο εξισώσεις και δύο αγνώστους. Χρήση οριζουσών. Συστήματα γραμμικών εξισώσεων με περισσότερες από δύο εξισώσεις και ισάριθμους αγνώστους.

ΙΙ. Γεωμετρία

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Βασικές γεωμετρικές έννοιες.

Οι αρχικές γεωμετρικές έννοιες: σημείο, ευθεία, επίπεδο. Ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα. Σύγκριση τμημάτων. Πράξεις μεταξύ τμημάτων. Μήκος τμήματος. Σημεία συμμετρικά ως προς κέντρο. Η έννοια της γωνίας. Σύγκριση γωνιών. Είδη γωνιών. Πράξεις με γωνίες. Κάθετες ευθείες. Κάθετος από σημείο σε ευθεία. Σημεία συμμετρικά ως προς άξονα. Η έννοια του κύκλου. Θέση σημείου ως προς κύκλο. Επίκεντρη γωνία. Μέτρο τόξου και γωνίας.

2. Τρίγωνα.

Η έννοια του πολυγώνου. Είδη πολυγώνων. Τρίγωνα. Είδη τριγώνων. Στοιχεία τριγώνων. Κριτήρια ισότητας. Ιδιότητες ισοσκελούς τριγώνου. Ιδιότητες τόξων και αντίστοιχων χορδών. Ιδιότητες μεσοκαθέτου τμήματος και διχοτόμου γωνίας. Συμμετρικά σχήματα. Σχέσεις εξωτερικής και απέναντι εσωτερικής γωνίας τριγώνου. Ανισοτικές σχέσεις πλευρών και γωνιών τριγώνου. Κάθετες και πλάγιες ευθείες. Σχετικές θέσεις ευθείας και κύκλου. Ιδιότητες της εφαπτομένης κύκλου. Σχετικές θέσεις δυο κύκλων. Στοιχειώδεις γεωμετρικές κατασκευές: Γωνίας ίσης με δοθείσα, μεσοκάθετης τμήματος, κάθετης από σημείο σε ευθεία, διχοτόμου γωνίας, τριγώνου.

3. Παράλληλες ευθείες - Παραλληλόγραμμα - Τραπέζια.

Γωνίες δυο ευθειών που τέμνονται από τρίτη. Θεώρημα ύπαρξης παράλληλων ευθειών. Το 5ο αίτημα των Στοιχείων του Ευκλείδη. Ιδιότητες παράλληλων ευθειών. Γωνίες με πλευρές παράλληλες ή κάθετες. Άθροισμα γωνιών τριγώνου και κυρτού πολυγώνου. Παραλληλόγραμμα. Είδη παραλληλογράμμων. Βασικές ιδιότητες παραλληλογράμμων. Βασικές ιδιότητες ορθογωνίου, ρόμβου και τετραγώνου. Ιδιότητες του τμήματος που συνδέει τα μέσα δυο πλευρών τριγώνου. Ιδιότητες της διαμέσου ορθογώνιου τριγώνου. Ορθόκεντρο. Βαρύκεντρο. Τραπέζιο. Βασικές ιδιότητες τραπεζίου.

4. Εγγεγραμμένα τετράπλευρα

Εγγεγραμμένη γωνία. Σχέση εγγεγραμμένης και αντίστοιχης επίκεντρης. Γωνία υπό χορδής και εφαπτομένης. Ορισμός και χαρακτηριστικές ιδιότητες εγγεγραμμένου τετραπλεύρου σε κύκλο.

Τάξη Β΄

Ι. Άλγεβρα

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

4. Εξισώσεις και ανισώσεις β΄ βαθμού

Λύση της εξίσωσης $αχ^2 + βχ+γ=0$, α 0. Διακρίνουσα. Άθροισμα και γινόμενο ριζών. Εξισώσεις και απλά συστήματα που ανάγονται σε λύση δευτεροβάθμιων εξισώσεων. Τριώνυμο β΄ βαθμού. Μορφές τριωνύμου. Πρόσημο τριωνύμου. Μελέτη της συνάρτησης $F(χ) = αχ^2 + βχ+γ$, με βάση τη μελέτη της $φ(χ)= αχ^2$. Επίλυση ανισώσεων β΄ βαθμού. Ανισώσεις της μορφής Α(χ). Β(χ). Γ(χ)...=0 και Α(χ)/Β(χ) =0. Συναληθεύουσες ανισώσεις.

5. Τριγωνομετρία

Τριγωνομετρικοί αριθμοί γωνίας. Τριγωνομετρικός κύκλος. Βασικές τριγωνομετρικές σχέσεις. Ταυτότητες. Αναγωγή στο 1ο τεταρτημόριο. Σχέση μεταξύ τριγωνομετρικών αριθμών, αντίθετων γωνιών και γωνιών που έχουν άθροισμα ή διαφορά 90°, 180°, 270°, 360°.

ΙΙ. Γεωμετρία

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

5. Γεωμετρικοί τόποι και κατασκευές.

Έννοια γεωμετρικού τόπου. Βασικοί γεωμετρικοί τόποι. Χρησιμοποίηση γεωμετρικών τόπων για την κατασκευή: τριγώνου όταν δίνονται οι πλευρές του, ορθογωνίου τριγώνου όταν δίνεται η υποτείνουσα και η μία κάθετη πλευρά του, εφαπτομένης κύκλου από ένα σημείο εκτός αυτού, κοινής εφαπτομένης δυο κύκλων.

6. Θεώρημα Θαλή - Ομοιότητα

Αναλογίες τμημάτων. Θεώρημα του Θαλή. Θεώρημα των διχοτόμων τριγώνου. Απολλώνιος κύκλος. Όμοια ευθύγραμμα σχήματα. Κατασκευή όμοιων πολυγώνων. Κριτήρια ομοιότητας τριγώνων. Εφαρμογές όμοιων τριγώνων.

Τάξη Γ΄

α. Διδακτέα Ύλη Γενικής Παιδείας

Ι. Άλγεβρα

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Τριγωνομετρικές συναρτήσεις

Μελέτη τριγωνομετρικών συναρτήσεων. Βασικές τριγωνομετρικές εξισώσεις. Τριγωνομετρικοί αριθμοί αθροίσματος γωνιών. Τριγωνομετρικοί αριθμοί του διπλασίου γωνίας.

Μετασχηματισμοί τριγωνομετρικών παραστάσεων: γινομένου σε άθροισμα και αθροίσματος σε γινόμενο. Μελέτη της συνάρτησης F(χ) = αημχ+βσυνχ. Νόμος ημιτόνων. Νόμος συνημιτόνων. Επίλυση τριγώνου.

2. Πολυώνυμα - Πολυωνυμικές εξισώσεις

Η έννοια του πολυωνύμου. Αριθμητική τιμή πολυωνύμου. Πράξεις με πολυώνυμα. Ταυτότητα της διαίρεσης πολυωνύμων. Διαίρεση πολυωνύμων με χ-ρ. Σχήμα HORNER. Εύρεση παραγόντων πολυωνύμου της μορφής χ-ρ. Λύση πολυωνυμικών εξισώσεων. Προσδιορισμός ρίζας εξίσωσης με προσέγγιση. Εξισώσεις που ανάγονται σε πολυωνυμικές (κλασματικές, άρρητες).

3. Πρόοδοι

Η έννοια της ακολουθίας. Ακολουθίες που ορίζονται

αναδρομικά. Αριθμητική και γεωμετρική πρόοδος: ν-οστός όρος, αριθμητικός και γεωμετρικός μέσος, άθροισμα ν διαδοχικών όρων. Ανατοκισμός. Ίσες καταθέσεις. Χρεολυσία. Άθροισμα απείρων όρων γεωμετρικής προόδου.

4. Εκθετική και λογαριθμική συνάρτηση

Δυνάμεις με ρητό εκθέτη. Δυνάμεις με άρρητο εκθέτη. Εκθετική συνάρτηση. Λύση εκθετικών εξισώσεων και συστημάτων. Ο νόμος της εκθετικής μεταβολής. Ο αριθμός e. Η έννοια του λογαρίθμου. Ιδιότητες των λογαρίθμων. Δεκαδικοί και φυσικοί λογάριθμοι. Αλλαγή βάσης λογαρίθμου. Λογαριθμική συνάρτηση. Λύση λογαριθμικών εξισώσεων και συστημάτων.

ΙΙ. Γεωμετρία

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Μετρικές σχέσεις

Ορθή προβολή σημείου και τμήματος σε άξονα. Πυθαγόρειο θεώρημα. Γενίκευση του Πυθαγόρειου θεωρήματος. Θεωρήματα των διαμέσων. Τέμνουσες κύκλου. Τέμνουσα και εφαπτομένη κύκλου. Δύναμη σημείου ως προς κύκλο. Διαίρεση τμήματος σε μέσο και άκρο λόγο.

2. Εμβαδά πολυγώνων

Πολυγωνικές επιφάνειες. Η έννοια του εμβαδού. Εμβαδά των βασικών πολυγώνων: ορθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου και τραπεζίου. Σύγκριση εμβαδών. Τετραγωνισμός πολυγώνου.

3. Κανονικά πολύγωνα - Μέτρηση κύκλου

Έννοια κανονικού πολυγώνου. Ιδιότητες και στοιχεία των κανονικών πολυγώνων. Ομοιότητα κανονικών πολυγώνων. Εγγραφή κανονικών πολυγώνων σε κύκλο. Μήκος κύκλου. Μήκος τόξου. Εμβαδόν κυκλικού δίσκου. Εμβαδόν κυκλικού τομέα και κυκλικού τμήματος.

4. Ευθείες και επίπεδα στο χώρο

Καθορισμός επιπέδου. Ευθεία πλάγια ή κάθετη σε επίπεδο. Γωνία ευθείας και επιπέδου. Ευθεία παράλληλη προς επίπεδο. Παράλληλα επίπεδα. Δίεδρες γωνίες, καθετότητα επιπέδων. Ασύμβατες ευθείες. Απόσταση ασύμβατων ευθειών. Προβολή σε επίπεδο.

5. Πολύεδρα και στερεά εκ περιστροφής

Πρίσμα, παραλληλεπίπεδο, πυραμίδα, κόλουρος πυραμίδα, κύλινδρος, κώνος, σφαίρα. Ορισμοί και βασικές ιδιότητες. Εμβαδόν της επιφάνειας και όγκος των ανωτέρω στερεών.

β. Διδακτέα Ύλη Θετικής Κατεύθυνσης

Ώρες: 3 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Διανύσματα

Η έννοια του διανύσματος. Πράξεις με διανύσματα. Συντεταγμένες στο επίπεδο. Συνθήκη παραλληλίας και καθετότητας δυο διανυσμάτων. Εσωτερικό γινόμενο διανυσμάτων.

2. Η ευθεία στο επίπεδο

Εξίσωση γραμμής. Αλλαγή συστήματος συντεταγμένων. Εξίσωση ευθείας. Γενική μορφή εξίσωσης ευθείας. Γωνία δύο ευθειών. Απόσταση σημείου από ευθεία - Εμβαδόν τριγώνου.

3. Κωνικές τομές

Οι εξισώσεις κύκλου, παραβολής, έλλειψης και υπερβολής. Εξίσωση εφαπτομένης. Βασικές ιδιότητες.

4. Θεωρία αριθμών

Μαθηματική επαγωγή. Ευκλείδεια διαίρεση. Διαιρετότητα. ΜΚΔ - ΕΚΠ. Πρώτοι αριθμοί. Γραμμική διοφαντική εξίσωση. Ισοϋπόλοιποι αριθμοί.

γ) Διδακτέα Ύλη Τεχνολογικής Κατεύθυνσης

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Ποσοστά

- Η έννοια του ποσοστού. Δείκτης εξέλιξης. Διαδοχικές εξελίξεις.

2. Προσεγγιστικοί υπολογισμοί

- Η έννοια της προσέγγισης. Απόλυτο σφάλμα. Σχετικό σφάλμα.
- Προσεγγίσεις και πράξεις.

3. Διανύσματα

- Η έννοια του διανύσματος. Πράξεις με διανύσματα. Συντεταγμένες στο επίπεδο.
- Βαρύκεντρο. Εσωτερικό γινόμενο διανυσμάτων.
- Διανυσματική εξίσωση ευθείας.

4. Κωνικές τομές

- Κύκλος, παραβολή, έλλειψη, υπερβολή.

5. Στοιχεία Άλγεβρας Boole

- Κυκλώματα διακοπών. Μελέτη σύνθετων κυκλωμάτων.

Τάξη Δ΄

α) Διδακτέα Ύλη Γενικής Παιδείας

Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Στοιχεία Στατιστικής

- Βασικές έννοιες. Κατανομές συχνοτήτων
- Γραφικές παραστάσεις. Παράμετροι θέσεως και διασποράς
- Παλινδρόμηση και συσχέτιση δύο μεταβλητών

2. Στοιχεία Συνδυαστικής

- Βασική αρχή απαρίθμησης
- Συνδυασμοί
- Διατάξεις

3. Πιθανότητες

- Δειγματικός χώρος - Ενδεχόμενα
- Έννοια πιθανότητας. Προσθετικός νόμος των πιθανοτήτων
- Δεσμευμένη πιθανότητα. Ανεξαρτησία ενδεχομένων

4. Παράγωγοι

- Η έννοια της παραγώγου
- Η παράγωγος συνάρτηση
- Εφαπτομένη γραφικής παράστασης συνάρτησης
- Εφαρμογές των παραγώγων

β) Διδακτέα Ύλη Θετικής Κατεύθυνσης

Ώρες: 5 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Ι. Άλγεβρα

1. Πίνακες - Γραμμικά συστήματα

Η έννοια του πίνακα. Είδη πινάκων. Πράξεις πινάκων και ιδιότητες. Αντιστρέψιμοι πίνακες. Η έννοια του γραμμικού συστήματος. Επίλυση γραμμικού συστήματος με τη μέθοδο απαλοιφής του Gauss. Ορίζουσα τετραγωνικού πίνακα. Ανάπτυγμα ορίζουσας. Επίλυση γραμμικού συστήματος με τη μέθοδο των οριζουσών. Μετασχηματισμοί στο επίπεδο με τη βοήθεια πινάκων.

2. Μιγαδικοί αριθμοί

Η έννοια του μιγαδικού αριθμού. Πράξεις στο σύνολο C των μιγαδικών. Μέτρο μιγαδικού αριθμού. Τριγωνομετρική μορφή μιγαδικού. Πολυωνυμικές εξισώσεις στο C.

ΙΙ. Ανάλυση

1. Πραγματικές συναρτήσεις

Έννοια συνόλου και πράξεις μεταξύ συνόλων. Τα αριθμητικά σύνολα N, Z, Q, R. Απόλυτη τιμή πραγματικού αριθμού. Διαστήματα. Φραγμένο υποσύνολο του R. Η έννοια της πραγματικής συνάρτησης. Ισότητα και πράξεις μεταξύ συναρτήσεων. Μερικές βασικές συναρτήσεις (πολυωνυμικές, ρητές, τριγωνομετρικές, εκθετικές, λογαριθμικές). Σύνθεση συναρτήσεων. Μονότονες συναρτήσεις. Συναρτήσεις 1-1. Αντίστροφη συνάρτηση.

2. Όριο και συνέχεια συνάρτησης

Όριο συνάρτησης στο x0ER και στο ± ∞ Ιδιότητες ορίων. Όριο και πράξεις. Όριο και διάταξη. Όρια τριγωνομετρικών συναρτήσεων. Συνέχεια συνάρτησης. Πράξεις με συνεχείς συναρτήσεις. Βασικά θεωρήματα συνεχών συναρτήσεων: Bolzano, Ενδιάμεσης Τιμής, Μέγιστης και Ελάχιστης Τιμής.

3. Παράγωγος συνάρτησης

Ορισμός παραγώγου. Εξίσωση εφαπτομένης. Κανόνες παραγώγισης. Ακρότατα συνάρτησης. Θεωρήματα: Fermat, Rolle, Μέσης Τιμής. Θεωρήματα μονοτονίας και ακροτάτων. Κυρτές και κοίλες συναρτήσεις. Ασύμπτωτες. Μελέτη και γραφική παράσταση συνάρτησης. Έννοια διαφορικού.

4. Ολοκλήρωμα

Αρχική συνάρτηση - Αόριστο ολοκλήρωμα: Ορισμός. Ιδιότητες. Μέθοδοι ολοκλήρωσης. Τεχνικές ολοκλήρωσης. Διαφορικές εξισώσεις με χωριζόμενες μεταβλητές. Γραμμικές διαφορικές εξισώσεις πρώτης τάξης.

Ορισμένο ολοκλήρωμα: Ορισμός. Ιδιότητες. Θεμελιώδες θεώρημα ολοκληρωτικού λογισμού. Θεώρημα μέσης τιμής ολοκληρωτικού λογισμού. Εμβαδόν επίπεδου χωρίου. Εφαρμογές του ολοκληρώματος στα Μαθηματικά και στις Επιστήμες.

γ) Διδακτέα Ύλη Τεχνολογικής Κατεύθυνσης

Ώρες: 4 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Ι. Άλγεβρα

1. Πίνακες - Γραμμικά συστήματα

Η έννοια του πίνακα. Πρόσθεση πινάκων. Πολλαπλασιασμός αριθμού με πίνακα. Πολλαπλασιασμός πινάκων. Γραμμικά συστήματα. Μετασχηματισμοί στο επίπεδο με τη βοήθεια πινάκων.

2. Μιγαδικοί αριθμοί

Το σύνολο των μιγαδικών αριθμών. Πρόσθεση - Αφαίρεση. Πολλαπλασιασμός και διαίρεση μιγαδικών. Συζυγείς μιγαδικοί. Μέτρο μιγαδικού - Τριγωνομετρική μορφή μιγαδικού. Επίλυση εξισώσεων στο σύνολο των μιγαδικών αριθμών.

ΙΙ. Ανάλυση

1. Όρια - Συνέχεια συναρτήσεων

Όριο συνάρτησης στο χ_0-. Ιδιότητες ορίων. Συνέχεια συνάρτησης. Όριο συνάρτησης στο +∞ και στο - ∞. Οριζόντια ασύμπτωτη. Μη πεπερασμένο όριο στο χ_0. Κατακόρυφη ασύμπτωτη.

2. Διαφορικός λογισμός

Η έννοια της παραγώγου. Παράγωγος συνάρτηση. Κανόνες παραγώγισης. Παράγωγος σύνθετης συνάρτησης. Η παράγωγος ως ρυθμός μεταβολής. Θεώρημα Μέσης Τιμής Διαφορικού Λογισμού. Μονοτονία συναρτήσεων. Επίλυση εξισώσεων - Η εξίσωση f(x) =c, c ε R. Ακρότατα συναρτήσεων. Αντιπαραγώγιση -Παράγουσα συνάρτηση - Διαφορικό συνάρτησης. Διαφορικές εξισώσεις. Κανόνας του L' Hospital.

3. Ολοκληρωτικός λογισμός

Το ορισμένο ολοκλήρωμα. Το ορισμένο ολοκλήρωμα ως εμβαδόν επιπέδου χωρίου. Ιδιότητες ορισμένου ολοκληρώματος. Υπολογισμός ορισμένου ολοκληρώματος. Εμβαδόν επιπέδου χωρίου. Όγκος στερεών εκ περιστροφής.

Άρθρο 9

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Φυσικής του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α)Φυσική Γενικής Παιδείας

α.Σκοποί διδασκαλίας

Η Φυσική Γενικής Παιδείας στις τάξεις Α΄, Β΄ ,Γ΄ και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου είναι μάθημα γενικών γνώσεων με κύριο χαρακτηριστικό την πειραματική, εργαστηριακή ανάπτυξη της ύλης, με σκοπό οι μαθητές:

1. Να προσεγγίσουν ποιοτικά, ποσοτικά και πειραματικά βασικές έννοιες και νόμους της Φυσικής, οι οποίοι θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν πως λειτουργούν πολλές συσκευές και μηχανές από την καθημερινή ζωή, καθώς επίσης και μερικά τυπικά φυσικά φαινόμενα που θα συναντήσουν στη ζωή τους.

2. Να ασκηθούν στην παρατήρηση, περιγραφή, ερμηνεία και πρόβλεψη των φυσικών φαινομένων.

3. Να καλλιεργήσουν νοητικές δεξιότητες για την αντιμετώπιση προβλημάτων, αναπτύσσοντας κριτική σκέψη, δημιουργική φαντασία και ικανότητα επικοινωνίας.

4. Να αναπτύξουν πρακτικές δεξιότητες με το χειρισμό οργάνων, διατάξεων και συσκευών.

5. Να κατανοήσουν το νόημα του καταμερισμού του έργου κατά την ομαδική εργασία και να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού.

6. Να κατανοήσουν τον κεντρικό ρόλο της Φυσικής Επιστήμης στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, η οποία με παράλληλο σεβασμό στο περιβάλλον, έχει ως συνέπεια τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων.

7. Να εκτιμήσουν τη συμβολή των μεγάλων επιστημόνων και εφευρετών στην πρόοδο της Φυσικής και στην ανάπτυξη της αντίστοιχης τεχνολογίας που αυτή συνεπάγεται.

8. Να αντιληφθούν την αλληλεπίδραση μεταξύ της εξέλιξης της Φυσικής και των αντιστοίχων κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών.

Β. Διδακτέα Ύλη

Τάξη Α΄

Ώρες: 2ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Ευθύγραμμη κίνηση

- Προσδιορισμός της θέσης σώματος-σημείου σε άξονα (αρχή, φορά και μοναδιαίο διάνυσμα σε άξονα).
- Μετατοπίσεις σε άξονα.
- Ομαλή κίνηση και η ταχύτητα.
- Ομοιόμορφα μεταβαλλόμενη κίνηση και επιτάχυνση.

2. Δυναμική σε μια διάσταση

- Δύναμη και μέτρηση της.
- Πρόσθεση συγγραμμικών δυνάμεων.
- Θεμελιώδης νόμος του Νεύτωνα.
- Μάζα αδράνειας.
- Ελεύθερη πτώση

3. Δυναμική στο επίπεδο

- Αλληλεπίδραση σωμάτων (δράση-αντίδραση), δυνάμεις επαφής και δυνάμεις από απόσταση.
- Πρόσθεση δυνάμεων στο επίπεδο.
- Ο νόμος της τριβής.
- Οριζόντια βολή.
- Ορθογώνιο σύστημα αναφοράς και ανάλυση μετατόπισης, ταχύτητας και δύναμης σε συνιστώσες.
- Νόμος του Νεύτωνα σε διανυσματική μορφή και σε αλγεβρική μορφή ανά συνιστώσα.
- Ομαλή κυκλική κίνηση και χαρακτηριστικά της μεγέθη.

4. Βαρύτητα

- Νόμος της παγκόσμιας έλξης και πεδίο βαρύτητας.
- Το πεδίο βαρύτητας κοντά στη γη.
- Η κίνηση τεχνητών δορυφόρων και σελήνης.

Εργαστηριακές ασκήσεις

1. Ασφάλεια εργαστηρίου. Μέτρηση μήκους, χρόνου, μάζας και δύναμης. Σφάλματα.

2. Πραγματοποίηση και μελέτη ευθύγραμμης ομοιόμορφα μεταβαλλόμενης κίνησης με χρήση ηλεκτρικού χρονομετρητή.

3. Εργαστηριακός προσδιορισμός της αδρανειακής μάζας σώματος από την κλίση της ευθείας F=ma και σύγκρισή της με τη βαρυτική.

4. Μελέτη της οριζόντιας βολής και προσδιορισμός της επιτάχυνσης της βαρύτητας g.

5. Προσεγγιστική μελέτη του φαινομένου της ελεύθερης πτώσης σε κεκλιμένο επίπεδο και πειραματική επαλήθευση $S=kt^2$ της σχέσης . Γραφικός προσδιορισμός της σταθεράς k για διαφορετικές γωνίες του κεκλιμένου επιπέδου. Οριακή προσέγγιση του γ/2 για γωνία κλίσης π/2.

6. Εργαστηριακή προσέγγιση και μελέτη του νόμου της κεντρομόλου δύναμης. Έλεγχος παραμέτρων α) με m και v σταθερά β) με m και r σταθερά και γ) με v και r σταθερά.

7. Επιταχυνόμενη κίνηση σε κεκλιμένο επίπεδο: Προσδιορισμός συντελεστή τριβής ολισθήσεως και έργου της τριβής ολισθήσεως.

Τάξη Β΄

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

1. Διατήρηση ορμής

- Εσωτερικές και εξωτερικές δυνάμεις σε ένα σύστημα.
- Διατήρηση ορμής σε κλειστά συστήματα δύο σωμάτων σε μια διάσταση.

2. Διατήρηση μηχανικής ενέργειας

- Στην ελεύθερη πτώση υπάρχει μια ποσότητα που διατηρείται (Μηχανική ενέργεια ως άθροισμα δύο όρων).
- Έργο βάρους και μεταβολή κινητικής ενέργειας.
- Δυναμική ενέργεια σώματος-γης.
- Έργο δύναμης και ισχύς.
- Μονάδες έργου και ισχύος.
- Διατήρηση της μηχανικής ενέργειας στην οριζόντια βολή.
- Η μηχανική ενέργεια δεν διατηρείται όταν υπάρχει τριβή.

3. Διατήρηση ολικής ενέργειας και υποβάθμιση της

- Σχέση μοριακής κίνησης με πίεση και θερμοκρασία στα (ιδανικά) αέρια.
- Εσωτερική ενέργεια στα (ιδανικά) αέρια.
- Θερμότητα και διατήρηση ολικής ενέργειας.
- Κατάσταση θερμικής ισορροπίας.
- Μετατροπές ενέργειας και ποιοτική γνωριμία με τις μηχανές.
- Υποβάθμιση ενέργειας.

Εργαστηριακές ασκήσεις

1. Εργαστηριακή μελέτη της διατήρησης της ορμής σε μια διάσταση.

2. Μελέτη και έλεγχος της διατήρησης της μηχανικής ενέργειας στην ελεύθερη πτώση σώματος.

3. Μετατροπή μηχανικού έργου σε θερμότητα.

4. Πείραμα χρονικής εξέλιξης των θερμοκρασιών δύο υγρών σε θερμική αλληλεπίδραση μέχρι την επίτευξη θερμικής ισορροπίας.

Τάξη Γ΄

Ώρες: 2ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Δυνάμεις μεταξύ ηλεκτρικών φορτίων

- Νόμος Coulomb
- Ένταση ηλεκτρικού πεδίου σημειακού φορτίου και οι δυναμικές γραμμές του.
- Ομογενές ηλεκτρικό πεδίο και πυκνωτής.
- Διαφορά δυναμικού σε ομογενές ηλεκτρικό πεδίο.

2. Ηλεκτρικό ρεύμα

- Ηλεκτρικές πηγές συνεχούς ρεύματος και ηλεκτρεγερτική δύναμη (ΗΕΔ).
- Όργανα μέτρησης ρεύματος και τάσης.
- Νόμος του Ohm και συνδεσμολογίες αντιστατών.
- Η κρυσταλλοδίοδος ως διακόπτης ρεύματος και απλά λογικά κυκλώματα.
- Ενέργεια και ισχύς πηγής και ηλεκτρικού ρεύματος.

3. Ηλεκτρομαγνητισμός

- Το ρεύμα δημιουργεί μαγνητικό πεδίο.
- Μαγνητικό πεδίο γύρω από ευθύγραμμο ρευματοφόρο αγωγό.
- Μαγνητικό πεδίο πλαισίου, πηνίου και σωληνοειδούς με και χωρίς πυρήνα.
- Μαγνήτιση υλικών
- Δύναμη σε ρευματοφόρο αγωγό μέσα σε ομογενές μαγνητικό πεδίο.
- Δημιουργία ρεύματος από μαγνητικό πεδίο.

4. Μηχανικές ταλαντώσεις

- Ιδανικό ελατήριο και απλό εκκρεμές.
- Απλή αρμονική ταλάντωση.
- Διατήρηση της μηχανικής ενέργειας και μη διατήρηση της ορμής.

5. Κύματα

- Συζευγμένες ταλαντώσεις και κύματα.
- Περιγραφή αρμονικού κύματος και χαρακτηριστικά μεγέθη του.
- Είδη κυμάτων.
- Ηχητικά κύματα.
- Σεισμοί και σεισμικά κύματα.
- Ηλεκτρομαγνητικά κύματα και περιοχές ηλεκτρομαγνητικού φάσματος.

Εργαστηριακές ασκήσεις

1. Αποτύπωση-αισθητοποίηση ηλεκτρικού πεδίου σε αγώγιμο χαρτί με τη βοήθεια γαλβανόμετρου.

2. Ενεργειακή μελέτη των στοιχείων απλού ηλεκτρικού κυκλώματος με πηγή, ωμικό καταναλωτή και κινητήρα.

3. Μελέτη χαρακτηριστικής καμπύλης ηλεκτρικής πηγής, ωμικού καταναλωτή και κρυσταλλοδιόδου.

4. Αποτύπωση (σε επίπεδο) μαγνητικού πεδίου σωληνοειδούς με τη βοήθεια «μαγνητομέτρου".

5. Προσδιορισμός της έντασης του πεδίου βαρύτητας με τη βοήθεια απλού εκκρεμούς.
6. Ποιοτική μελέτη κυματικών φαινομένων παλμού και αρμονικού κύματος. Μέτρηση της ταχύτητας διάδοσης και του μήκους κύματος.
7. Μελέτη συστήματος (κατακόρυφο) ελατήριο-μάζα. Προσδιορισμός της σταθεράς ελατηρίου-βαθμονόμηση. Ενεργειακή μελέτη του συστήματος.

Τάξη Δ΄
Ώρες: 1ώρα/εβδ. όλο το έτος
1.Ατομικά και υποατομικά φαινόμενα
- Πως δημιουργείται το φως
- Η μηχανική ενέργεια του ηλεκτρονίου στο άτομο του υδρογόνου (Πρότυπο Bohr)
- Διακριτές ενεργειακές στάθμες
- Μηχανισμός παραγωγής και απορρόφησης φωτονίων
- Ακτίνες Χ
- Πυρηνικά φαινόμενα
- Οργάνωση του ατομικού πυρήνα
- Αναφορά σε λεπτόνια, κουαρκς και διασπάσεις σωματιδίων. ΄Υλη και αντιύλη
- Ατομικός αριθμός, μαζικός αριθμός και ραδιοϊσότοπα
- Πυρηνική σχάση και πυρηνική σύντηξη
- Ραδιενέργεια. Ακτινοβολίες α, β και γ
2. Οπτικά φαινόμενα
- Το φως
- Η φύση του φωτός
- Η ταχύτητα του φωτός
- Ανάλυση λευκού φωτός και χρώματα
- Μήκος κύματος και συχνότητα φωτός
- Πόλωση του φωτός
- Εφαρμογές
- Είδη λαμπτήρων
- Οπτικές ίνες
- Φωτογραφική μηχανή
- Φωτοστοιχεία
- Laser

Εργαστηριακές ασκήσεις
- Ανάλυση φωτός με πρίσματα. Παρατήρηση και καταγραφή διαφόρων φασμάτων (γραμμικά, συνεχή, εκπομπής και απορρόφησης).
- Μετρήσεις κοσμικής ακτινοβολίας με απαριθμητή Geiger-Muller.
- Πειράματα με το πολωσίμετρο.

β) Φυσική Θετικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης
α. Σκοποί διδασκαλίας
Η Φυσική θετικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης Γ΄ και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου είναι μάθημα ειδικών προχωρημένων γνώσεων με κύρια χαρακτηριστικά τόσο την πειραματική/εργαστηριακή όσο και την προχωρημένη ποσοτική (μαθηματική) ανάπτυξη της ύλης, με σκοπό οι μαθητές:
1. Να ασκηθούν στη παρατήρηση, στη μέτρηση και στην ποσοτική περιγραφή/ερμηνεία των προχωρημένων φυσικών φαινομένων.
2. Να ασκηθούν στη χρήση συνθετότερων και ακριβέστερων πειραματικών διατάξεων και μεθόδων.
3. Να εμβαθύνουν ποσοτικά και πειραματικά σε βασικές έννοιες της Φυσικής, συνειδητοποιώντας τον ενιαίο χαρακτήρα των νόμων της.
4. Να καλλιεργήσουν νοητικές δεξιότητες για την επίλυση φυσικών και τεχνικών προβλημάτων, αναπτύσσοντας κριτική σκέψη, δημιουργική φαντασία και ικανότητα επικοινωνίας.
5. Να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα του καταμερισμού έργου κατά την ομαδική εργασία και να αναπτύξουν το πνεύμα επιστημονικής συνεργασίας, το οποίο είναι η βάση της όποιας μελλοντικής επιστημονικής ενασχόλησής τους.

β. Διδακτέα ύλη
Τάξη Γ΄
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
1. Κινητική θεωρία των ιδανικών αερίων
- Πειραματική μελέτη μεταβολών V-T και P-V (ιδανικών) αερίων.
- Προσέγγιση πραγματικού αερίου με το μοντέλο του ιδανικού αερίου.
- Υπολογισμός της πίεσης.
- Σχέση θερμοκρασίας και μέσης κινητικής ενέργειας των μορίων.
- Νόμος ιδανικών αερίων.
- Ερμηνεία των μικροσκοπικών ιδιοτήτων κορεσμένων και ακόρεστων ατμών.
2. Θερμοδυναμική
- Κατάσταση θερμοδυναμικής ισορροπίας.
- Αντιστρεπτές και μη αντιστρεπτές μεταβολές αερίων.
- ΄Εργο κατά την εκτόνωση.
- 1ο θερμοδυναμικό αξίωμα.
- Ειδικές θερμότητες των αερίων και η ερμηνεία τους με το μοντέλο των ιδανικών αερίων.
- θερμική μηχανή Carnot.
- 2ο θερμοδυναμικό αξίωμα και εντροπία.
3. Ηλεκτρικό πεδίο
- ΄Ενταση και ροή ηλεκτρικού πεδίου.
- Νόμος Gauss.
- Δυναμική ενέργεια φορτίου σε ηλεκτρικό πεδίο και δυναμική ενέργεια συστήματος φορτίων.
- Πυκνωτές με διηλεκτρικά.
- Ηλεκτρικό δυναμικό και η σχέση του με την ένταση του ηλεκτρικού πεδίου.
- Συγκριτική μελέτη του βαρυτικού πεδίου, ως ανάλογο του ηλεκτρικού πεδίου. Ομοιότητες και διαφορές τους.
- Κινήσεις φορτισμένων σωματιδίων σε ομογενές ηλεκτρικό πεδίο.
- Εφαρμογές των αρχών διατήρησης ενέργειας και ορμής συστήματος σωμάτων με ηλεκτρικές (και βαρυτικές) αλληλεπιδράσεις.
- Παλμογράφος και η χρήση του.
4. Μαγνητικό πεδίο
- Νόμος των Biot και Savart και η εφαρμογή του σε ευθύγραμμο και κυκλικό ρευματοφόρο αγωγό.
- Δυναμική φορτισμένου σωματιδίου σε ομογενές μαγνητικό πεδίο (Δύναμη Lorentz).
- Δύναμη Laplace και ορισμός της έντασης μαγνητικού πεδίου.
- Δυνάμεις μεταξύ παραλλήλων ρευματοφόρων αγωγών.
- Νόμος Gauss για το μαγνητικό πεδίο και ανυπαρξία μαγνητικών μονοπόλων.
- Νόμος Ampere και εφαρμογές.
5. Ηλεκτρομαγνητική επαγωγή
- Νόμος μεταβολής της μαγνητικής ροής (Faraday).

- Ηλεκτρεγερτική δύναμη ευθύγραμμου αγωγού, περιστρεφόμενου πλαισίου και δίσκου.
- Γεννήτριες εναλλασσόμενου και συνεχούς ρεύματος.
- Εναλλασσόμενο ρεύμα και η ανόρθωση του.
- Απλός κινητήρας.
- Αμοιβαία επαγωγή και αυτεπαγωγή.

Εργαστηριακές ασκήσεις

1. Πειραματική επαλήθευση γενικού νόμου ιδανικών αερίων.
2. Μέτρηση του λόγου $\frac{C_p}{C_v}$
3. Μέτρηση ειδικού φορτίου ηλεκτρονίων με τη μέθοδο Thomson.
4. Μέτρηση δύναμης Laplace με μαγνητικό ζυγό.
5. Σχεδιασμός και μελέτη ψηφιακών κυκλωμάτων συνδιαστικής λογικής.
6. Μελέτη φαινομένου αυτεπαγωγής σε παλμογράφο και μέτρηση του συντελεστή αυτεπαγωγής.

Τάξη Δ΄

Ώρες: 3 ώρες/εβδ όλο έτος

1. Μελέτη κυκλωμάτων συνεχούς ρεύματος
- Πρώτος κανόνας του Kirchhoff
- Δεύτερος κανόνας του Kirchhoff
- Μέτρηση αντίστασης με τη βοήθεια αμπερομέτρου και βολτομέτρου
- Η γέφυρα Wheatstone
- Γέφυρα με χορδή
- Μέτρηση του θερμικού συντελεστή αντίστασης
- Διαιρέτης τάσης - ποτενσιόμετρο
- Μέτρηση της Η.Ε.Δ ενός στοιχείου
- Μέτρηση της εσωτερικής αντίστασης στοιχείου
- Γενικά
- Κύκλωμα συνεχούς ρεύματος με RC σε σειρά
- Κύκλωμα συνεχούς ρεύματος με RL σε σειρά
- Ενέργεια του μαγνητικού πεδίου
- Αρχή παραγωγής πριονωτής τάσης
- Εξομάλυνση ανορθωμένης τάσης

2. Ηλεκτρομαγνητική επαγωγή
- Τα πειράματα του Faraday και ο νόμος της επαγωγής
- Το φαινόμενο της επαγωγής σε κινούμενο ευθύγραμμο αγωγό
- Το φαινόμενο της επαγωγής σε κινούμενο πλαίσιο
- Το φαινόμενο της επαγωγής σε ακίνητο πλαίσιο και το χρονικά μεταβαλλόμενο ηλεκτρικό πεδίο
- Βήτατρο
- Μέτρηση μαγνητικής επαγωγής
- Ο κανόνας του Lenz ως συνέπεια της αρχής διατήρησης της ενέργειας

3. Εναλλασσόμενα ρεύματα
- Παραγωγή εναλλασσόμενης τάσης
- Ένταση εναλλασσόμενου ρεύματος
- Ενεργός ένταση, ενεργός τάση
- Σχέση μεταξύ ενεργού τιμής και πλάτους
- Παράσταση ημιτονοειδούς μεγέθους με περιστρεφόμενο διάνυσμα
- Εμπέδηση
- Κύκλωμα εναλλασσόμενου ρεύματος με ωμική αντίσταση
- Κύκλωμα εναλλασσόμενου ρεύματος με πηνίο
- Κύκλωμα εναλλασσόμενου ρεύματος με πυκνωτή
- Μέτρηση χωρητικότητας με τη χρήση της γέφυρας Wheatstone
- Κύκλωμα εναλλασσόμενου ρεύματος με ωμική, επαγωγική και χωρητική αντίσταση σε σειρά
- Συντονισμός σε κύκλωμα RLC σε σειρά
- Πειραματική επίδειξη του συντονισμού
- Μελέτη κυκλώματος RC σε σειρά
- Μελέτη κυκλώματος RL σε σειρά
- Ισχύς του εναλλασόμενου ρεύματος

4. Ταλαντώσεις
- Περιοδικές κινήσεις
- Η δύναμη στην απλή αρμονική ταλάντωση
- Η ενέργεια στη απλή αρμονική ταλάντωση
- Φθίνουσα ταλάντωση
- Εκθετική μείωση μεγεθών
- Εξαναγκασμένη ταλάντωση
- Σύζευξη ταλαντώσεων
- Μελέτη μηχανικών κατασκευών
- Ο συντονισμός ως μέθοδος έρευνας της δομής της ύλης
- Τα αποτελέσματα των ταλαντώσεων στον ανθρώπινο οργανισμό
- Σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων που έχουν την ίδια διεύθυνση και ίσες συχνότητες
- Σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων που έχουν την ίδια διεύθυνση και διαφορετική συχνότητα
- Εφαρμογή του διακροτήματος στη μέτρηση ακουστών συχνοτήτων
- Ανάλυση περιοδικών κινήσεων κατά Fourier

5. Κύματα
- Γενικά
- Εξίσωση του αρμονικού κύματος
- Ένταση του κύματος
- Στάσιμα κύματα

6. Κβαντική Φυσική
- Ακτινοβολία μέλανος σώματος
- Προσπάθειες ερμηνείας της ακτινοβολίας μέλανος σώματος
- Φωτοηλεκτρικό φαινόμενο
- Φαινόμενο Compton
- Ατομικό πρότυπο Bohr
- Ερμηνεία του φάσματος εκπομπής του υδρογόνου σύμφωνα με το πρότυπο του Bohr
- Η αλληλεπίδραση της ακτινοβολίας με την ύλη
- Αυθόρμητη και εξαναγκασμένη εκπομπή ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας Laser
- Υλικά κύματα
- Αρχή της αντιστοιχίας

Άρθρο 10

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Χημείας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία της Χημείας επιδιώκεται:

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές:

- Τις έννοιες, τις θεωρίες, τους νόμους και τις αρχές της Χημείας, έτσι ώστε να είναι ικανοί να ερμηνεύουν χημικά φαινόμενα.
- Τους επιστημονικούς όρους της Χημείας και να αναγνωρίζει το διεθνή χαρακτήρα της.

• Τις σχέσεις της Χημείας με τις άλλες επιστήμες (Φυσική, Βιολογία, Ιατρική).

• Τις πρακτικές εφαρμογές και τη μεγάλη χρησιμότητα της Χημείας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου.

• Τις ποικίλες επιπτώσεις των εφαρμογών της Χημείας (κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές).

• Τις αρνητικές συνέπειες και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την αλόγιστη χρήση χημικών ουσιών αλλά και την αναγκαιότητα αξιοποίησης των επιτευγμάτων της Χημείας κυρίως για την ουσιαστική και αληθινή βελτίωση των όρων διαβίωσης του ανθρώπου.

2. Να αποκτήσουν στοιχεία επιστημονικής μεθοδολογίας και διαδικασίας και να ασκηθούν στον επιστημονικό τρόπο σκέψης.

Β. Διδακτέα Ύλη

Τάξη Β΄

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

1. Βασικές έννοιες

• Σύσταση και γνωρίσματα της ύλης

• Σύσταση και δομή του ατόμου

• Καταστάσεις της ύλης - Φαινόμενα - Ιδιότητες

• Ταξινόμηση της ύλης, διαλύματα, περιεκτικότητα και εκφράσεις της, διαλυτότητα

2. Περιοδικός Πίνακας - Δεσμοί

• Ηλεκτρονιακή δομή των ατόμων

• Κατάταξη των στοιχείων, χρησιμότητα Περιοδικού Πίνακα

• Γενικά στοιχεία για το χημικό δεσμό (ιοντικός και ομοιοπολικός δεσμός)

• Γραφή χημικών τύπων

3. Οξέα - Βάσεις - Οξείδια - Άλατα

• Ιδιότητες οξέων - βάσεων, pH, συμβολισμός - ορισμός - ονοματολογία οξέων και βάσεων

• Οξείδια

• Άλατα

• Χημικές αντιδράσεις - ποιοτική ανάλυση

• Οξέα - βάσεις - οξείδια και καθημερινή ζωή

4. Υπολογιστική Χημεία

• Mole, Α.Β., Μ.Β., N_A, V_m

• Καταστατική εξίσωση, συγκέντρωση διαλύματος

• Στοιχειομετρικοί υπολογισμοί

5. Πυρηνική Χημεία

• Ραδιενεργός διάσπαση, χρόνος υποδιπλασιασμού

• Μονάδες ραδιενέργειας

• Εφαρμογές ραδιοϊσοτόπων

6. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις

• Μελέτη χημικών φαινομένων

• Μελέτη παραγόντων που επηρεάζουν την ταχύτητα διάλυσης μιας ουσίας.

• Πυροχημική ανίχνευση μετάλλων

• Ηλεκτρική αγωγιμότητα διαλυμάτων ηλεκτρολυτών

• Εύρεση pH διαλύματος με δείκτες και με πεχαμετρικό χαρτί

• Χημικές αντιδράσεις και ποιοτική ανάλυση ιόντων (υγροχημική)

• Παρασκευή διαλύματος ορισμένης συγκέντρωσης-Αραίωση διαλυμάτων

Από τις προτεινόμενες ασκήσεις εκτελούνται υποχρεωτικά 3-4.

Τάξη Γ΄

α) Διδακτέα Ύλη Γενικής Παιδείας

Ώρες: 1ώρα/εβδ. όλο το έτος

1. Γενικό μέρος Οργανικής Χημείας

• Ταξινόμηση οργανικών ενώσεων - Ομόλογες σειρές

• Ονοματολογία οργανικών ενώσεων

• Ισομέρεια

• Ανάλυση οργανικών ενώσεων

2. Πετρέλαιο - Υδρογονάνθρακες

• Πετρέλαιο, βενζίνη, καύση - καύσιμα

• Νάφθα - Πετροχημικά

• Αλκάνια - Μεθάνιο, φυσικό αέριο, βιοαέριο, καυσαέρια, καταλυτικοί μετατροπείς

• Αλκένια - Αιθένιο, Αλκίνια - Αιθίνιο

• Ατμοσφαιρική ρύπανση - Φαινόμενο θερμοκηπίου - Τρύπα του όζοντος

3. Αλκοόλες - Φαινόλες

• Ταξινόμηση (παρασκευές, ιδιότητες), καρβονυλικές ενώσεις και ιδιότητές τους

• Φαινόλη (παρασκευές, ιδιότητες, χρήσεις)

4. Καρβοξυλικά οξέα

• Γενικά - ταξινόμηση

• Μελέτη ορισμένων οξέων (οξικό, βενζοϊκό οξύ, γαλακτικό οξύ)

5. Βιομόρια και άλλα μόρια

• Υδατάνθρακες

• Λίπη - έλαια, σαπούνια - απορρυπαντική δράση

• Πρωτεΐνες

• Πολυμερή - πλαστικά

• Υφάνσιμες ίνες

6. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις

• Παρασκευή και οξείδωση αιθανόλης (Αλκοοτεστ)

• Παρασκευή και ανίχνευση αλδεϋδών-αντιδραστήρια Tollens και Fehling

• Διαπίστωση όξινου χαρακτήρα καρβοξυλικών οξέων

• Παρασκευή εστέρα

• Ανίχνευση υδατανθράκων

• Παρασκευή σαπουνιού

• Παρασκευή νάϊλον

Από τις προτεινόμενες ασκήσεις εκτελούνται υποχρεωτικά 3-4

β) Διδακτέα Ύλη Θετικής Κατεύθυνσης

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

1. Καταστάσεις της ύλης

• Διαμοριακές δυνάμεις

• Προσθετικές ιδιότητες διαλυμάτων

2. Θερμοχημεία

• Ενθαλπία, εξώθερμες - ενδόθερμες αντιδράσεις, θερμότητα (ενθαλπία) αντίδρασης

• Θερμιδομετρία. Νόμοι θερμοχημείας

3. Χημική Κινητική

• Ταχύτητα αντίδρασης

• Παράγοντες που επηρεάζουν την ταχύτητα μιας αντίδρασης, καταλύτες

• Νόμος ταχύτητας - Μηχανισμός αντίδρασης

4. Χημική Ισορροπία

• Έννοια της ισορροπίας και απόδοση αντίδρασης

• Παράγοντες που επηρεάζουν τη θέση χημικής ισορροπίας

• Σταθερά χημικής ισορροπίας
5. Οξειδοαναγωγή - Ηλεκτρόλυση
• Αριθμός οξείδωσης, οξείδωση - αναγωγή
• Κυριότερα οξειδωτικά - αναγωγικά. Αντιδράσεις οξειδοαναγωγής.
• Ηλεκτρόλυση - Μηχανισμός ηλεκτρόλυσης
• Νόμος ηλεκτρόλυσης
• Εφαρμογές της ηλεκτρόλυσης
6 . Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις
• Υπολογισμός θερμότητας αντίδρασης
• Προσδιορισμός παραγόντων που επηρεάζουν τη ταχύτητα μιας αντίδρασης.
• Διαπίστωση δράσης καταλυτών.
• Μελέτη παραγόντων που επηρεάζουν τη θέση χημικής ισορροπίας
• Αντιδράσεις οξειδοαναγωγής
• Ηλεκτρόλυση διαλύματος ηλεκτρολύτη
Από τις προτεινόμενες ασκήσεις εκτελούνται υποχρεωτικά 3-4.
Τάξη Δ΄
α) Διδακτέα ΄Υλη Θετικής Κατεύθυνσης
Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος
Α. Ανόργανη Χημεία
1. Ηλεκτρονιακή δομή των ατόμων και Περιοδικός Πίνακας
• Τροχιακό - Κβαντικοί αριθμοί
• Αρχές δόμησης
• Δομή Περιοδικού Πίνακα (τομείς s, p, d, f)
• Μεταβολή ορισμένων περιοδικών ιδιοτήτων
• Ηλεκτρονιακοί τύποι και σχήματα μορίων (θεωρία VSEPR)
2. Χημική Θερμοδυναμική
• 1ος θερμοδυναμικός νόμος
• Εντροπία, 2ος θερμοδυναμικός νόμος και χημικές αντιδράσεις
• Ελεύθερη ενέργεια και ισορροπία
• Εφαρμογές θερμοδυναμικών νόμων και καθημερινή ζωή
3. Οξέα - βάσεις και ιοντική ισορροπία
• Οξέα και βάσεις κατά Bronsted-Lowry
• Ιοντισμός οξέων και βάσεων, βαθμός ιοντισμού, pH
• Επίδραση κοινού ιόντος
• Ρυθμιστικά διαλύματα
• Δείκτες - Ογκομέτρηση
• Γινόμενο διαλυτότητας
4. Ηλεκτροχημεία (Γαλβανικά στοιχεία)
• Γαλβανικά στοιχεία. Δυναμικό οξειδοαναγωγής
• Πρότυπο δυναμικό και εφαρμογές του
• Μπαταρίες
Β. Οργανική Χημεία
• Δομή οργανικών ενώσεων, επαγωγικό φαινόμενο
• Στερεοϊσομέρεια
• Κατηγορίες οργανικών αντιδράσεων και μερικοί μηχανισμοί οργανικών αντιδράσεων.
• Οργανικές συνθέσεις - Διακρίσεις
Γ. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις
• Παρασκευή και ιδιότητες ρυθμιστικού διαλύματος
• Υπολογισμός της περιεκτικότητας του ξιδιού σε οξικό οξύ
• Προσδιορισμός της σταθεράς του γινομένου διαλυτότητας (Ksp) ηλεκτρολύτη
• Κατασκευή γαλβανικού (ηλεκτροχημικού) στοιχείου Daniell
• Προσδιορισμός της ποσότητας σιδήρου με ογκομέτρηση με διάλυμα υπερμαγγανικού καλίου ($KMnO_4$)
Από τις προτεινόμενες ασκήσεις εκτελούνται υποχρεωτικά 3-4.
β) Διδακτέα ΄Υλη Τεχνολογικής Κατεύθυνσης
Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος
Α. Ανόργανη Χημεία
1. Οξέα - βάσεις και ιοντική ισορροπία
• Οξέα - βάσεις κατά Bronsted-Lowry
• Ιοντισμός οξέων και βάσεων, βαθμός ιοντισμού, pH
• Ρυθμιστικά διαλύματα
• Δείκτες - Ογκομέτρηση
• Γινόμενο διαλυτότητας
2. Ηλεκτροχημεία (Γαλβανικά στοιχεία)
• Γαλβανικά στοιχεία. Δυναμικό οξειδοαναγωγής
• Πρότυπο δυναμικό και εφαρμογές του
• Μπαταρίες
Β. Οργανική Χημεία
• Στερεοϊσομέρεια
• Κατηγορίες οργανικών αντιδράσεων
• Οργανικές συνθέσεις - διακρίσεις
Γ. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις
• Παρασκευή και ιδιότητες ρυθμιστικού διαλύματος
• Υπολογισμός της περιεκτικότητας του ξιδιού σε οξικό οξύ
• Προσδιορισμός της σταθεράς του γινομένου διαλυτότητας (Ksp) ηλεκτρολύτη
• Κατασκευή γαλβανικού (ηλεκτροχημικού) στοιχείου Daniell
• Προσδιορισμός της ποσότητας σιδήρου με ογκομέτρηση με διάλυμα υπερμαγγανικού καλίου ($KMnO_4$)
Από τις προτεινόμενες ασκήσεις εκτελούνται υποχρεωτικά 3-4.

Άρθρο 11

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Βιοχημείας της Δ΄ τάξης της Τεχνολογικής Κατεύθυνσης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.
α. Σκοποί διδασκαλίας
Με τη διδασκαλία της Βιοχημείας στην Τεχνολογική Κατεύθυνση της Δ' τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου επιδιώκεται για τον μαθητή:
• Να αποκτήσει τις βασικές γνώσεις που θα του επιτρέψουν να κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο μελετάμε τη δομή και τη λειτουργία του έμβιου κόσμου σε μοριακό επίπεδο.
• Να διαπιστώσει τον τρόπο οργάνωσης και τους μηχανισμούς λειτουργίας των βιοχημικών συστημάτων.
• Να διαπιστώσει τη συμβολή της Βιοχημείας στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του ανθρώπου και να προβληματιστεί για τις επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) των εφαρμογών της.
• Να αποκτήσει την ικανότητα να αναγνωρίζει την ενότητα και τη συνέχεια της επιστημονικής γνώσης σε θέματα που αφορούν την ζωή, καθώς επίσης και την ικανότητα να διακρίνει τη σχέση της Βιοχημείας με άλλες επιστήμες.
• Να αποκτήσει την ικανότητα να χρησιμοποιεί τις γνώ-

σεις του ως εργαλείο για την κατανόηση φαινομένων και καταστάσεων που έχουν σχέση με τη ζωή και τους οργανισμούς.

• Να αναπτύξει την ικανότητα να συλλέγει πληροφορίες από έγκυρες πηγές και να επικοινωνεί και να συνεργάζεται με επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, ανταλλάσσοντας σκέψεις, προβληματισμούς και συμπεράσματα.

Ειδικότερα:

Στο τέλος της διδασκαλίας της Βιοχημείας στην Τεχνολογική Κατεύθυνση, της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου, ο μαθητής θα πρέπει να είναι ικανός:

• Να αναφέρει τα βιομόρια από τα οποία αποτελείται το κύτταρο, να περιγράφει τα βασικά χαρακτηριστικά της δομής τους και να αιτιολογεί το ρόλο τους στην οργάνωση και λειτουργία του κυττάρου.

• Να περιγράφει τη χημική δομή, να αναφέρει τις κύριες ιδιότητες των αμινοξέων, και να αντιλαμβάνεται τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζονται τα πεπτίδια και οι πρωτεΐνες.

• Να περιγράφει τον τρόπο δράσης των ενζύμων, να αναφέρει τους παράγοντες που επηρεάζουν την ενζυμική ενεργότητα και να κατανοεί τον τρόπο δράσης τους.

• Να αναγνωρίζει τη χημική σύσταση και τη δομή του DNA και να περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο κωδικοποιείται πάνω σ΄ αυτό η «ταυτότητα»κάθε οργανισμού.

• Να αναγνωρίζει τη δομή του RNA, να διακρίνει τα είδη του και τη βιολογικό ρόλο καθενός.

• Να κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο η έκφραση ενός γονιδίου οδηγεί στη βιοσύνθεση μιας πρωτεΐνης.

• Να αιτιολογεί την ανάγκη των έμβιων οργανισμών για συνεχή παροχή ενέργειας.

• Να αντιλαμβάνεται το μεταβολισμό ως μια δυναμική πορεία αντιδράσεων και να γνωρίζει τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιεί το κύτταρο, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

• Να κατανοεί τη σημασία του κύκλου του κιτρικού οξέος, ως τον κοινό δρόμο για την τελική αποικοδόμηση όλων των θρεπτικών ουσιών, και να μπορεί να τον συσχετίζει με την οξειδωτική φωσφορυλίωση.

• Να διακρίνει τις βασικές κατηγορίες των ορμονών και να κατανοεί το ρόλο τους στον συντονισμό των μεταβολικών δραστηριοτήτων του οργανισμού.

β. Διδακτέα ύλη

Ώρες: 1 ώρα/εβδ. όλο το έτος

• Η Βιοχημεία ως επιστήμη - Αντικείμενο της Βιοχημείας

• Βιομόρια (Νουκλεϊκά οξέα, πρωτεΐνες, σάκχαρα, λίπη) Χημική δομή - Ταξινόμηση - Ονοματολογία.

• Ένζυμα (τρόπος δράσης των ενζύμων - παράγοντες που επηρεάζουν την δράση τους).

• Νουκλεϊκά οξέα (διπλασιασμός του DNA, βιοσύνθεση RNA και πρωτεϊνών.

• Βασικές αρχές του μεταβολισμού

• Μεταβολισμός υδατανθράκων, πρωτεϊνών, λιπών.

• Ρύθμιση του μεταβολισμού - ορμόνες

• Εφαρμογές των μεθόδων της Βιοχημείας (υγεία, βιομηχανία, παραγωγή αγροτικών προϊόντων, προστασία περιβάλλοντος)

• Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις (πραγματοποιούνται υποχρεωτικά 3)

- Προσδιορισμός χαρακτηριστικών αντιδράσεων αμινοξέων
- Ιδιότητες πρωτεϊνών
- Χρωματογραφικός διαχωρισμός πρωτεϊνών
- Ανίχνευση σακχάρων
- Μελέτη ενζυμικών αντιδράσεων

Άρθρο 12

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Βιολογίας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Βιολογία Γενικής Παιδείας

α. Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία της Βιολογίας στο Ενιαίο Εσπερινό Λύκειο επιδιώκεται για τον μαθητή:

- Η δυνατότητα να αναγνωρίζει ότι οι επιστημονικές ερμηνείες για τα φαινόμενα της ζωής θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια για να γίνονται αποδεκτές.

- Η απόκτηση γνώσεων σχετικών με έννοιες, θεωρίες, νόμους και αρχές που αφορούν τη Βιολογία, ώστε να είναι ικανός να ''ερμηνεύει'' καταστάσεις ή διαδικασίες που αφορούν τους οργανισμούς και τις σχέσεις τους με το περιβάλλον στο οποίο ζουν.

- Η απόκτηση σεβασμού για την ανθρώπινη ζωή αλλά και τη ζωή των άλλων οργανισμών.

- Η απόκτηση της ικανότητας να αναγνωρίζει την ενότητα και τη συνέχεια της επιστημονικής γνώσης σε θέματα που αφορούν τους οργανισμούς όπως και της ικανότητας να αναγνωρίζει τη σχέση της Βιολογίας με τις άλλες επιστήμες.

- Η εξοικείωσή του με τον επιστημονικό τρόπο σκέψης και την επιστημονική μεθοδολογία.

- Η διαπίστωση ιστορικά της συμβολής της Βιολογίας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου, αλλά και η ανάπτυξη προβληματισμού για τις επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) των εφαρμογών της Βιολογίας.

- Η ανάπτυξη της ικανότητάς του να συλλέγει πληροφορίες από επιστημονικές πηγές αξιοποιώντας και την τεχνολογία της Πληροφορικής, όπου αυτό είναι δυνατό, όχι μόνο για την αναζήτηση αλλά και τον έλεγχο της επιστημονικής πληροφόρησης.

- Η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, με την απόκτηση ανεξάρτητης σκέψης, ικανότητας για λογική αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και συνεργασία με άλλα άτομα, όπως και της δυνατότητας να ανταλλάσσει πληροφορίες, να παρουσιάζει τις σκέψεις ή τα συμπεράσματα από τις μελέτες του, χρησιμοποιώντας σωστά την επιστημονική και τεχνική ορολογία.

- Η ανάπτυξη της ικανότητάς του να χρησιμοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτά για την επεξεργασία και αξιολόγηση δεδομένων ή την επίλυση «προβλημάτων".

Ειδικότερα:

Στο τέλος της διδασκαλίας της Βιολογίας Γενικής Παιδείας ο μαθητής θα πρέπει να:

• Αναγνωρίζει το κύτταρο ως την βασική δομική και λειτουργική μονάδα της ζωής.

• Περιγράφει τις βασικές αρχές του μεταβολισμού και να αναγνωρίζει το ρόλο του στην οργάνωση και στη λειτουργικότητα των βιολογικών συστημάτων.

• Συσχετίζει τις μεταβολές στο γενετικό υλικό με τις

κληρονομούμενες αλλαγές στα χαρακτηριστικά των οργανισμών.

• Συσχετίζει τους τρόπους κυτταρικής διαίρεσης με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξη των οργανισμών.

• Χρησιμοποιεί τις γνώσεις του σχετικά με τη γενετική για να εξηγεί φαινόμενα όπως οι μεταβολές στα χαρακτηριστικά των οργανισμών, οι κληρονομικές ασθένειες, η δημιουργία κλώνων κτλ.

• Ερμηνεύει τον τρόπο δράσης των παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία του ανθρώπου και να συσχετίζει τον τρόπο ζωής του ανθρώπου με την υγεία σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

• Να αναφέρει και να ερμηνεύει τους μηχανισμούς άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού.

• Χρησιμοποιεί τις γνώσεις του για να ενισχύει τη φυσική άμυνα του οργανισμού του στους διάφορους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την υγεία του.

• Αιτιολογεί τη διατήρηση της λειτουργικότητας των οικοσυστημάτων μέσα από τις αλληλεπιδράσεις των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων.

• Ερμηνεύει τις συνέπειες των ανθρώπινων παρεμβάσεων στα οικοσυστήματα.

• Έχει αναπτύξει πλαίσιο αξιών και ενδιαφερόντων που οδηγούν στην ενεργητική συμμετοχή για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

• Τεκμηριώνει με επιστημονικά στοιχεία τις απόψεις της Βιολογίας για την καταγωγή και την εξελικτική πορεία του ανθρώπινου είδους και των άλλων ειδών οργανισμών.

β.Διδακτέα ύλη

Γ΄ Τάξη

Ώρες: 1 ώρα / εβδ. όλο το έτος.

1. Εισαγωγή

• Ο ρόλος της Βιολογίας στην καθημερινή ζωή.

• Μεθοδολογία της Βιολογίας.

2. Χημική σύσταση του κυττάρου

• Απλά μόρια (Νερό - ανόργανα άλατα - ιχνοστοιχεία).

• Βιομόρια: (Λιπίδια, Υδατάνθρακες, Πρωτεΐνες, Νουκλεϊκά οξέα).

3. Το κύτταρο ως δομική και λειτουργική μονάδα της ζωής

• Κυτταρικά οργανίδια

• Τρόπος λειτουργίας επιμέρους κυτταρικών δομών

4. Μεταβολισμός- Ροή ενέργειας

• Βασικές αρχές του μεταβολισμού - ATP

• Ένζυμα (δομή, τρόπος δράσης, ιδιότητες, συνένζυμα, παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των ενζύμων)

• Οργανισμοί και ενέργεια (φωτοσύνθεση - κυτταρική αναπνοή)

5. Γενετική

• Μοριακή Γενετική

• Χρωματίνη, χρωμόσωμα - κυτταρική διαίρεση

• Γονιδιακές μεταλλάξεις - χρωμοσωμικές ανωμαλίες

• Γενετική μηχανική - Βιοτεχνολογία (γενικά στοιχεία μεθοδολογίας - εφαρμογές)

6. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις (να πραγματοποιηθούν υποχρεωτικά τρεις):

• Ανίχνευση αμύλου, λίπους και πρωτεΐνης

• Παρατήρηση πυρήνα, χλωροπλαστών, χρωμοπλαστών και αμυλοκόκκων σε φυτικά κύτταρα.

• Μελέτη της δράσης της καταλάσης από νωπό και βρασμένο συκώτι σε υπεροξείδιο του υδρογόνου.

• Παρατήρηση της δράσης ζυμομυκήτων και ανίχνευση του εκλυόμενου οξυγόνου.

• Μικροσκοπική παρατήρηση των σταδίων της κυτταρικής διαίρεσης.

Δ΄ Τάξη

Ώρες: 1 ώρα / εβδ. όλο το έτος.

1. Άνθρωπος και υγεία

• Παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία του ανθρώπου

• Άμυνα του οργανισμού στους παθογόνους μικροοργανισμούς και ιούς (μη ειδικοί αμυντικοί μηχανισμοί - ανοσία - αλλεργία - αυτοάνοσα νοσήματα) - Οροί, εμβόλια, αντιβιοτικά.

• AIDS

• Καρκίνος

• Ουσίες που προκαλούν εθισμό

2. Άνθρωπος και Περιβάλλον

• Οικοσύστημα (δομή και λειτουργία)

• Ροή ύλης και ενέργειας (τροφικές αλυσίδες, τροφικά πλέγματα, πυραμίδες)

• Ανθρώπινος πληθυσμός (παράγοντες που επηρεάζουν την αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού) - Πλουτοπαραγωγικές πηγές

• Επίδραση του ανθρώπου στα οικοσυστήματα (ρύπανση, φαινόμενο θερμοκηπίου, όξινη βροχή, καταστροφή της στιβάδας του όζοντος, ευτροφισμός, βιολογική μεγέθυνση, θόρυβος, ερημοποίηση, καταστροφή τροπικών δασών, εξαφάνιση ειδών)

• Αντιμετώπιση των προβλημάτων που αφορούν το περιβάλλον.

3. Εξέλιξη

• Εισαγωγή στην εξέλιξη των ειδών (απολιθώματα - βιοχημικές αποδείξεις)

• Παράγοντες εξέλιξης (μεταλλάξεις, φυσική επιλογή, γενετικές απομονώσεις)

• Εξέλιξη του ανθρώπου

• Από τον Αυστραλοπίθηκο στον Homo sapiens - Η εξέλιξη συνεχίζεται και σήμερα.

• Η ποικιλομορφία στους ανθρώπους

4. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις (να πραγματοποιηθούν υποχρεωτικά τρεις):

• Μελέτη της δράσης των αποικοδομητών και της ταχύτητας της αποικοδόμησης (με θάψιμο διαφορετικών υλικών).

• Πειραματική παρατήρηση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

• Προσομοίωση της επίδρασης της όξινης βροχής στην ανάπτυξη των φυτών.

• Μικροσκοπική παρατήρηση μικροοργανισμών που αναπτύσσονται στο νερό.

• Παρατήρηση κυττάρων αίματος από έτοιμο παρασκεύασμα.

Βιολογία Θετικής Κατεύθυνσης

Α. Σκοποί διδασκαλίας:

Στο τέλος της διδασκαλίας της Βιολογίας Θετικής Κατεύθυνσης ο μαθητής θα πρέπει να:

• Είναι ικανός να εφαρμόζει τις βασικές αρχές της επιστημονικής μεθόδου για να σχεδιάζει και να υλοποιεί (όπου είναι δυνατό και με τη βοήθεια λογισμικού) απλές πειραματικές εργασίες για τον έλεγχο υποθέσεων. Να καθορίζει τη μεθοδολογία, τους μάρτυρες και τις μεταβλη-

τές. Να συγκεντρώνει, να αξιολογεί, να συστηματοποιεί και να παρουσιάζει τα αποτελέσματα αυτών των μελετών με σωστή επιστημονική ορολογία, να δέχεται και να αξιοποιεί την κριτική που γίνεται για την εργασία του.

• Περιγράφει τη δομή και τις ιδιότητες του γενετικού υλικού και να ερμηνεύει το ρόλο του στη μεταβίβαση της γενετικής πληροφορίας.

• Χρησιμοποιεί τις γνώσεις του σχετικά με τη Μοριακή Βιολογία, τη Γενετική και τις αρχές και τη μεθοδολογία της Βιοτεχνολογίας για να ερμηνεύει φαινόμενα ή να επιλύει ασκήσεις ή προβλήματα που έχουν σχέση με την αλλαγή χαρακτηριστικών των οργανισμών ή την εμφάνιση νέων.

• Διαπιστώνει τη συμβολή άλλων επιστημών αλλά και της Τεχνολογίας και της Πληροφορικής στην αξιοποίηση επιστημονικών δεδομένων της Βιολογίας προς όφελος του ανθρώπου.

• Έχει αναπτύξει κριτική στάση σε ότι αφορά τις προεκτάσεις ή τις επιπτώσεις, θετικές και αρνητικές, των εφαρμογών της Βιολογίας και της Βιοτεχνολογίας.

• Αιτιολογεί την αναγκαιότητα σεβασμού ηθικών αρχών και αξιών από την επιστημονική κοινότητα ώστε οι εφαρμογές των επιστημονικών δεδομένων να εξυπηρετούν πραγματικές ανάγκες του ανθρώπου και να σκοπεύουν μόνο στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου.

Β. Διδακτέα ύλη

Δ΄ Τάξη

Ώρες: 2 ώρες / εβδ. όλο το έτος.

1. Εισαγωγή

• Επιστημονική μέθοδος - Η σχέση της Βιολογίας με τις άλλες επιστήμες.

3. Μοριακή Βιολογία

• Γενετικό υλικό

• Έκφραση της γενετικής πληροφορίας

4. Γενετική Μηχανική

• Τεχνολογία του ανασυνδυασμένου DNA

• Εφαρμογές

5. Κληρονομικότητα

• Νόμοι της κληρονομικότητας

• Γονίδιο - ρύθμιση της έκφρασης γονιδίου

• Γονιδιακές μεταλλάξεις - χρωμοσωμικές ανωμαλίες

• Διάγνωση - γενεαλογικά δέντρα - γενετική συμβουλή

6. Βιοτεχνολογία

• Αρχές - Μεθοδολογία

• Εφαρμογές (Ιατρική, Γεωργία, Κτηνοτροφία, Βιομηχανία, Προστασία του περιβάλλοντος)

7. Βιοηθική

• Προβλήματα από την ανεξέλεγκτη χρησιμοποίηση μεθοδολογιών της Γενετικής Μηχανικής και της Βιοτεχνολογίας.

8. Προτεινόμενες εργαστηριακές ασκήσεις:

• Απομόνωση DNA από φυτικά ή ζωικά κύτταρα με απλά υλικά.

• Κατασκευή καρυότυπου από φωτογραφημένα χρωμοσώματα και προσδιορισμός του φύλου ή χρωμοσωμικών ανωμαλιών.

• Σύγκριση βάρους καρπών από διαφορετικά υβρίδια καλαμποκιού.

• Σύγκριση βάρους καρπών από διάφορες ποικιλίες ελιάς και αγριελιάς.

• Εργαστηριακή παραγωγή γιαουρτιού και ξυδιού.

Άρθρο 13

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Αρχές Οικονομίας της Β΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

5. Η κατανόηση της βάσης του οικονομικού προβλήματος

6. Η εξοικείωση με βασικές έννοιες της παραγωγής - κατανάλωσης

7. Η κατανόηση της λειτουργίας της αγοράς και του τρόπου προσδιορισμού του επιπέδου των τιμών

8. Η διάκριση της Οικονομικής επιστήμης: α) στη Μικροοικονομική Θεωρία που αναφέρεται στις επιμέρους οικονομικές μονάδες (π.χ. στο άτομο και στις ανάγκες του) και β) στην Μακροοικονομική Θεωρία που αναφέρεται στο σύνολο της οικονομίας (οργανωμένης κοινωνίας)

β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες / εβδ. Όλο το έτος

1.Το εμπόρευμα (αγαθά και υπηρεσίες)

2. Η κατανάλωση

3. Η παραγωγή

5. Η ανταλλαγή εμπορευμάτων -τιμές

6. Η διανομή του εισοδήματος

7. Ο ρόλος του Κράτους

8. Το οικονομικό σύστημα σε κρίση

9. Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Άρθρο 14

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών της Δ΄ τάξης της Τεχνολογικής Κατεύθυνσης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται να αναπτύξουν οι μαθητές ένα δομημένο εννοιολογικό υπόβαθρο, το οποίο θα τους επιτρέπει να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και την οργάνωση και διοίκηση αυτών. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται να κατανοήσουν οι μαθητές:

• Τους λόγους δημιουργίας των επιχειρήσεων και οργανισμών, τα στοιχεία που τους συνθέτουν και τις σχέσεις τους με το περιβάλλον.

• Τις κύριες επιχειρησιακές λειτουργίες.

• Τη σπουδαιότητα και το περιεχόμενο της οργάνωσης και διοίκησης (μάνατζμεντ) και τις διοικητικές λειτουργίες.

• Τον προσανατολισμό ως προς το περιεχόμενο των επαγγελμάτων στο χώρο της διοίκησης των επιχειρήσεων.

β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες /εβδ. όλο το έτος

5. Επιχειρήσεις και οργανισμοί

6. Η επιστήμη της διοίκησης των επιχειρήσεων

7. Οι διοικητικές λειτουργίες

8. Σύγχρονες τάσεις στη διοίκηση των επιχειρήσεων και οργανισμών

Άρθρο 15

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Εισαγωγή στο Δίκαιο και τους Πολιτικούς Θεσμούς της Β΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Η ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης και της κριτικής ικανότητας των μαθητών σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο της Πολιτικής και Νομικής Επιστήμης, λαμβανομένων υπόψη των ενδιαφερόντων τους ως ατόμων και ως πολιτών μιας σύγχρονης κοινωνίας

• Η ενθάρρυνσή τους να συνειδητοποιήσουν την έννοια του «πολίτη»με απώτερο στόχο την ενεργό συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα της τοπικής, εθνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας κοινότητας

• Η ενημέρωσή τους για τη διαμόρφωση, κατοχύρωση των αλληλένδετων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών της κοινωνίας για την εύρυθμη συμβίωσή τους

• Η σύνδεση της καθημερινής ζωής με τις αρχές και τους κανόνες δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

• Η ενημέρωση για τη δομή, λειτουργία, σκοπούς και θεσμούς της δημοκρατικής Πολιτείας

• Η συνειδητοποίηση των όρων διαμόρφωσης της Διεθνούς Κοινωνίας και της θέσης της Ελλάδας μέσα σ' αυτήν

• Η ενημέρωσή τους για τη θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον κόσμο με απώτερο στόχο την συνειδητοποίησή τους ως ισότιμων μελών μιας ευρύτερης κοινωνικής οργάνωσης.

• Η πληρέστερη κατανόηση της αλληλεξάρτησης, της πολυπλοκότητας και της ευρύτητας των δικαιϊκών, κοινωνικοπολιτικών και οικονομικών φαινομένων.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Πολιτική Επιστήμη και Επιστήμη του Δικαίου στο σύγχρονο κόσμο

• Τι είναι Πολιτική Επιστήμη
• Τι είναι η Επιστήμη του δικαίου
• Έννοια του πολίτη στο σύγχρονο κόσμο

2. Εισαγωγή στους πολιτικούς θεσμούς του σύγχρονου κράτους

• Στοιχεία σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος
• Δημιουργία πολιτικών θεσμών
• Ευρωπαϊκή Ένωση
• Διεθνείς πολιτικοί θεσμοί

3. Εισαγωγή στο Δίκαιο

• Κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς και κανόνες δικαίου
• Θέσπιση κανόνων δικαίου
• Κρατική οργάνωση του νέου Ελληνισμού
• Βασικοί κανόνες λειτουργίας του πολιτεύματος
• Διοικητική οργάνωση της Ελληνικής κοινωνίας
• Το σύστημα αξιών και ο ποινικός κολασμός
• Το δικαιϊκό πλαίσιο των κοινωνικών σχέσεων
• Οικονομικές δραστηριότητες και νομικοί κανόνες
• Ειδική προστασία των δικαιϊκών σχέσεων
• Έλληνες πολίτες και πολίτες της Ελληνικής Κοινωνίας
• Δικαιϊκή οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας

Άρθρο 16

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας των Επιστημών και της Τεχνολογίας της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Να γνωρίσουν οι μαθητές την πορεία που ακολούθησε η επιστημονική σκέψη από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη εποχή.

• Να έρθουν σε επαφή με τη ζωή και το έργο των μεγάλων επιστημόνων.

• Να κατανοήσουν τις έννοιες και τις μεθόδους των επιστημών.

• Να συνειδητοποιήσουν το ρόλο της αρχαίας ελληνικής επιστημονικής κληρονομιάς στη διαμόρφωση της σύγχρονης επιστημονικής σκέψης.

• Να αποκτήσουν διεπιστημονική και ανθρωπιστική παιδεία.

• Να ευαισθητοποιηθούν στη σωστή χρήση των νέων τεχνολογιών και στις επιπτώσεις που αυτές έχουν στο περιβάλλον που ζουν.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Οι επιστήμες στους αρχαίους ανατολικούς πολιτισμούς

• Τα μαθηματικά και η αστρονομία στη Μεσοποταμία
• Τα μαθηματικά και η αστρονομία στην Αίγυπτο

2. Η αρχαία ελληνική επιστήμη

• Οι προσωκρατικοί φυσικοί φιλόσοφοι και ο Κόσμος
• Τα προευκλείδια ελληνικά μαθηματικά
• Η ελληνική αστρονομία τον 4ο π.χ. αιώνα
• Η θεωρία της κίνησης του Αριστοτέλη
• Το απόγειο της αρχαίας ελληνικής επιστήμης

3. Η επιστήμη στην ύστερη αρχαιότητα και στο Μεσαίωνα

• Η επιστήμη στην ύστερη αρχαιότητα
• Οι επιστήμες στο Μεσαίωνα
• Τα μαθηματικά στην περίοδο της Αναγέννησης.

4. Τι είναι η επιστημονική Επανάσταση

• Τα κύρια χαρακτηριστικά της επιστημονικής επανάστασης
• Τα αποτελέσματα της επιστημονικής επανάστασης
• Πώς πραγματοποιήθηκε η επιστημονική επανάσταση

5. Η γη «αρχίζει να κινείται"

• Η ηλιοκεντρική θεωρία του Κοπέρνικου
• Οι αδυναμίες της Κοπερνίκειας θεωρίας
• Η επικράτηση του ηλιοκεντρικού συστήματος

6. Η γέννηση της νεότερης Φυσικής

• Το έργο του Γαλιλαίου

7. Ο Johannes Kepler

• Οι πρώτες ιδέες του Kepler για το πλανητικό σύστημα.

• Η ανακάλυψη των δύο πρώτων νόμων της κίνησης των πλανητών το πέρασμα του Kespler από τον ανιμιστικό στο μηχανιστικό τρόπο σκέψης

• Η κίνηση των πλανητών

8. Η Νευτώνεια σύνθεση: η ολοκλήρωση της εικόνας ενός νέου σύμπαντος.

• Εισαγωγή: οι μηχανιστικές ιδέες του Descartes
• Τα «αίτια»της κίνησης των πλανητών
• Ο μετασχηματισμός της εύνοιας της κίνησης και της δύναμης
• Το έργο του Newton
• Η νευτώνεια σύνθεση

9. Οι Φυσικές επιστήμες το 18ο αιώνα

• Η νευτώνεια κληρονομιά
• Η διαμάχη για τη vis-viva και η κυριαρχία της πειραματικής μεθόδου
• Ο έλεγχος και η μαθηματική ολοκλήρωση της νευτώνειας μηχανικής
• Ο Νεύτων και ο Διαφωτισμός
• Η χημική επανάσταση
10. Η φυσική το 19ο και 20ο αιώνα
• Η κυματική θεωρία του φωτός
• Η ηλεκτρομαγνητική θεωρία
• Η αρχή της διατήρησης της ενέργειας
• Η Φυσική του 20ό αιώνα
11. Σταθμοί της τεχνολογικής εξέλιξης στους νεότερους χρόνους
• Εισαγωγή: Βιομηχανική επάνάσταση και σχέση επιστήμης και τεχνολογίας
• 19ος αιώνας: Προτυποποίηση της παραγωγής- ηλεκτρική βιομηχανία
• 20ος αιώνας:
Τηλεπικοινωνίες: Λυχνίες, ραδιόφωνο,τηλεόραση
Μεταφορές: Αυτοκίνητο, αεροπλάνο
Ο 2ος Παγκόσμιος πόλεμος και οι επιπτώσεις του στην τεχνολογία
Μικροηλεκτρονική: τρανζίστορ - υπολογιστές

Άρθρο 17

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Εφαρμογές Πληροφορικής, της Α΄ ή Β΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

- Η επέκταση της γενικής πληροφορικής παιδείας των μαθητών με έμφαση στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων στη χρήση και αξιοποίηση ως εργαλείων μάθησης και σκέψης των υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών.

- Η ενημέρωση των μαθητών για της εφαρμογές της Πληροφορικής στο σύγχρονο κόσμο και ειδικότερα για τις δυνατότητες που προσφέρει και τις προοπτικές που δημιουργεί στην κατεύθυνση-κύκλο που πρόκειται να επιλέξουν.

- Η ευαισθητοποίηση, ο προβληματισμός και η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας εκ μέρους των μαθητών, στα κοινωνικά, ηθικά, πολιτισμικά κ.ά. ζητήματα που τίθενται με την «εισβολή»των υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών στους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Η προσέγγιση των εννοιών και η καλλιέργεια δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη των παραπάνω επιδιώξεων ταξινομούνται σε τρεις άξονες-ενότητες:

1. Ο Κόσμος της Πληροφορικής
2. Διερευνώ - Δημιουργώ - Ανακαλύπτω
3. Πληροφορική και Σύγχρονος Κόσμος

β. Διδακτέα ύλη

Τάξη Α΄ ή Τάξη Β΄

Ώρες: 2 ώρες /εβδ. όλο το έτος

1.-Ο Κόσμος της Πληροφορικής
Γενική επισκόπηση των εφαρμογών της Πληροφορικής
Κατηγορίες υπολογιστών
Το υλικό των υπολογιστών
Το λογισμικό συστήματος
Το λογισμικό εφαρμογών

2.-Διερευνώ - Δημιουργώ - Ανακαλύπτω
Συνθετικές εργασίες και δημιουργικές δραστηριότητες με χρήση λογισμικού εφαρμογών γενικής χρήσης, εκπαιδευτικού λογισμικού και υπηρεσιών του Διαδικτύου (Internet).

3.-Πληροφορική και Σύγχρονος Κόσμος
Όλα αλλάζουν...
Οι επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή, στην εργασία, στον Πολιτισμό, στην κοινωνία.
Ανοιχτά θέματα νομικά, ηθικά, το ιδιωτικό απόρρητο, τα αδικήματα στο Διαδίκτυο, η αξιοπιστία των πληροφοριών, οι κίνδυνοι εθισμού και εξάρτησης, κλπ.
Νέοι επιστημονικοί και τεχνολογικοί κλάδοι-σπουδές.
Νέα επαγγέλματα.

Άρθρο 18

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα Τεχνολογικής Κατεύθυνσης της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α.- Σκοποί διδασκαλίας

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

- Να αποκτήσουν οι μαθητές επαρκείς και στέρεες γνώσεις για την εσωτερική δομή, την οργάνωση και την λειτουργία των υπολογιστικών συστημάτων και να κατανοήσουν τη σημασία και το ρόλο του λογισμικού συστήματος.

Η προσέγγιση των εννοιών και η καλλιέργεια δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη των παραπάνω επιδιώξεων ταξινομούνται σε τρεις άξονες-ενότητες:

1. Εσωτερική δομή οργάνωση και λειτουργία του υπολογιστή
2. Περιφερειακές Μονάδες
3. Λογισμικό συστήματος

β. Διδακτέα ύλη

Ώρες: 2 ώρες /εβδ. όλο το έτος

1.- Εσωτερική δομή οργάνωση και λειτουργία του υπολογιστή
Κατηγορίες υπολογιστικών συστημάτων
Παράσταση και επεξεργασία πληροφοριών
Οργάνωση επεξεργαστών
Οργάνωση και διαχείριση μνήμης

2.- Περιφερειακές Μονάδες
Τύποι περιφερειακών
Διάδρομοι υπολογιστικών συστημάτων
Εκτυπωτές
Μονάδες Γραφικών
Μονάδες εισαγωγής δεδομένων
Μονάδες αποθήκευσης πληροφοριών
Μονάδες πολυμέσων
Συσκευές τηλεπικοινωνιών και δικτύωσης

3.- Λογισμικό συστήματος
Αρχές λειτουργικών συστημάτων
Διεργασίες
Διαχείριση αρχείων και δίσκων
Εφαρμογή στο λειτουργικό σύστημα του σχολικού εργαστηρίου

Άρθρο 19

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ανάπτυξης εφαρμογών σε προγραμματιστικό περιβάλλον Τεχνολο-

γικής Κατεύθυνσης της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

α. Σκοποί διδασκαλίας

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η αλγοριθμική προσέγγιση στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων και όχι η εκμάθηση μιας γλώσσας προγραμματισμού. Γι΄αυτό πρέπει να δοθεί έμφαση στις ενότητες Ανάλυση Προβλήματος και Σχεδίαση Αλγορίθμου.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αναπτύξουν αναλυτική και συνθετική σκέψη.
- Να αποκτήσουν ικανότητες μεθοδολογικού χαρακτήρα.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αλγοριθμικής προσέγγισης, δημιουργικότητα, φαντασία, αναλυτικό πνεύμα και αυστηρότητα στην έκφραση.
- Να μπορούν να διακρίνουν ποια προβλήματα αντιμετωπίζονται σε προγραμματιστικό περιβάλλον και να μπορούν να επιλύουν απλά προβλήματα σε ένα τέτοιο περιβάλλον.

Η προσέγγιση των εννοιών και η καλλιέργεια των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την υλοποίηση του γενικού σκοπού ταξινομούνται σε τέσσερις άξονες-ενότητες:

1. Ανάλυση προβλήματος
2. Σχεδίαση αλγορίθμων
3. Υλοποίηση σε προγραμματιστικό περιβάλλον
4. Αξιολόγηση-Τεκμηρίωση

β. Διδακτέα ύλη

Ώρες: 2 ώρες /εβδ. όλο το έτος

1.-Ανάλυση προβλήματος

Καθορισμός και κατανόηση του προβλήματος

Δομή του προβλήματος

Καθορισμός απαιτήσεων

2.-Σχεδίαση αλγορίθμων

Αλγόριθμοι - Βασικές έννοιες

Μεθοδολογίες σχεδιασμού αλγορίθμων

Ανάπτυξη αλγορίθμων

Έλεγχος αλγορίθμων

3.-Υλοποίηση σε προγραμματιστικό περιβάλλον

Είδη, τεχνικές και περιβάλλοντα προγραμματισμού

Στοιχεία δομημένου προγραμματισμού

Στοιχεία σύγχρονων προγραμματιστικών περιβαλλόντων

Σχεδιασμός και υλοποίηση περιβάλλοντος διεπαφής

Έλεγχος και εκσφαλμάτωση προγράμματος

4.-Αξιολόγηση-Τεκμηρίωση

Αξιολόγηση, βελτιστοποίηση, επέκταση του προγράμματος

Τεκμηρίωση του προγράμματος

Κύκλος ζωής λογισμικού

Άρθρο 20

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Τεχνολογίας της Α΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

- Να εξοικειωθούν και να εφαρμόσουν οι μαθητές απλές τεχνολογικές ερευνητικές διαδικασίες.
- Να διερευνήσουν το τεχνολογικό τους περιβάλλον για συλλογή και χρήση πληροφοριών και να το συσχετίσουν με το ερευνητικό θέμα που μελετούν.
- Να συσχετίσουν τεχνικές λύσεις με κάλυψη κοινωνικών αναγκών.
- Να εκτελέσουν μια ποικιλία απλών ερευνητικών προβλημάτων που θα συνδέονται με τη σχεδίαση προϊόντων, την παραγωγή κτλ.
- Να εξοικειωθούν με τη συγγραφή εργασιών για την παρουσίαση ερευνητικών μελετών.
- Να μπορούν να αναλύουν τη σχέση της ερευνητικής διαδικασίας με την ανάπτυξη.
- Να μπορούν να περιγράφουν τη λειτουργία του τεχνολογικού τους περιβάλλοντος και να κάνουν συσχετίσεις με διεθνείς πρακτικές και με την ερευνητική διαδικασία.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από τους μαθητές:

1. Περιγραφή της διαδικασίας μιας επιστημονικής έρευνας και ειδικότερα της αλληλεξάρτησης μεταβλητών, είδη έρευνας, εξασφάλιση αξιοπιστίας της έρευνας, διαδικασίες σχεδίασης της έρευνας, διαμόρφωση δειγμάτων για χρήση στην ερευνητική διαδικασία, κλίμακες μέτρησης ερευνητικών αποτελεσμάτων, στατιστική ανάλυση αποτελεσμάτων.
2. Διατύπωση με σαφήνεια τίτλων πιθανών ερευνών, που ικανοποιούν τις απαιτούμενες προδιαγραφές.
3. Ανάλυση των στοιχείων που θα πρέπει να περιλαμβάνει η περιγραφή του προβλήματος της έρευνας.
4. Περιγραφή του σκοπού απλών ερευνητικών προγραμμάτων.
5. Ανάλυση της ανάγκης που εξυπηρετεί μια απλή έρευνα.
6. Διαμόρφωση ερευνητικών «υποθέσεων", που θα επαληθευθούν ή θα απορριφθούν από τα πειραματικά αποτελέσματα μιας έρευνας με βάση τη στατιστική ανάλυση.
7. Ορισμός παραμέτρων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα πειραματικά αποτελέσματα μιας έρευνας, αλλά η επίδρασή τους θεωρήθηκε αμελητέα.
8. Ανάλυση και περιγραφή των ορίων της έρευνας.
9. Διατύπωση των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε μια ερευνητική διαδικασία.
10. Διατύπωση προτάσεων για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.
11. Επιλογή ενός θέματος για πραγματοποίηση έρευνας και συγγραφή της εργασίας που θα τη συνοδεύει και θα περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρθηκαν προηγουμένως (δραστηριότητες 1-10).
12. Σχεδίαση της ερευνητικής διαδικασίας.
13. Διαμόρφωση σχεδίων για την κατασκευή των δοκιμίων που θα χρησιμοποιήσει στα πειράματα που θα κάνει ο μαθητής για την επίλυση του ερευνητικού προβλήματος που έχει επιλέξει.
14. Κατασκευή δοκιμίων που θα χρησιμοποιήσει ο μαθητής για την εκτέλεση πειραμάτων και για την επίλυση του ερευνητικού προβλήματος που έχει επιλέξει.
15. Πραγματοποίηση πειραμάτων για την επίλυση του ερευνητικού προβλήματος που έχει επιλέξει, χρησιμοποιώντας τα δοκίμια που έχει κατασκευάσει.
16. Παρουσίαση σε διαδοχικά σεμινάρια της προόδου των κατασκευών του, των πειραμάτων του, καθώς και της

γραπτής εργασίας που θα καταγράφει την έρευνα που πραγματοποιεί και η οποία θα περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω στοιχεία (δραστηριότητες 1-10).

Άρθρο 21

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Τεχνολογία των Επικοινωνιών Τεχνολογικής Κατεύθυνσης της Γ΄ τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Να μελετήσουν οι μαθητές τους τρόπους με τους οποίους ο σύγχρονος άνθρωπος χρησιμοποιεί την τεχνολογία των πληροφοριών.

• Να συσχετίσουν την τεχνολογία των επικοινωνιών με κάλυψη αναγκών, με επαγγέλματα, αλλά και με επιστημονικές γνώσεις που βρίσκουν εφαρμογή στο συγκεκριμένο τεχνολογικό τομέα.

• Να διερευνήσουν διάφορα συστήματα επικοινωνίας, όπως είναι τα συστήματα τεχνικού σχεδιασμού, τα οπτικά συστήματα, τα συστήματα ήχου και εικόνας κτλ.

• Να αναλύσουν τις επιπτώσεις της τεχνολογίας των επικοινωνιών.

• Να ενημερωθούν για την επιτάχυνση των τεχνολογικών μεταβολών.

• Να γνωρίσουν τα συστήματα επικοινωνιών που απαιτούνται για να λειτουργεί το κοινωνικό σύνολο.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Εισαγωγή στην Τεχνολογία Επικοινωνιών

• Η κατανόηση των συστημάτων επικοινωνιών

• Οι μεταβολές ως χαρακτηριστικό γνώρισμα της τεχνολογίας επικοινωνιών

• Οι επιπτώσεις της τεχνολογίας επικοινωνιών

2. Συστήματα Τεχνικού Σχεδιασμού

• Αρχές τεχνικού σχεδιασμού

• Διαδικασίες τεχνικού σχεδιασμού

• Σχεδιασμός με τη χρήση υπολογιστή

3. Συστήματα Ήχου και Εικόνας

• Αρχές επικοινωνίας με ήχο και εικόνα

• Εξοπλισμός ήχου και εικόνας

• Εφαρμογές συστημάτων ήχου και εικόνας

Άρθρο 22

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Τεχνολογία και Ανάπτυξη Τεχνολογικής Κατεύθυνσης της Δ΄ τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Να προσεγγίσουν οι μαθητές την έννοια και τις διαδικασίες της ανάπτυξης.

• Να μελετήσουν τις θεωρίες ανάπτυξης και να μπορέσουν να διακρίνουν και να συσχετίσουν τη γενικότερη ανάπτυξη με την οικονομική πρόοδο.

• Να αναλύσουν τα κριτήρια ανάπτυξης, τους παράγοντες που την επηρεάζουν και τις στρατηγικές ανάπτυξης.

• Να συσχετίσουν τους συντελεστές παραγωγής με την ανάπτυξη.

• Να συσχετίσουν την τεχνολογία με την ανάπτυξη.

• Να γνωρίσουν την τεχνολογία των γεωπονικών επιστημών και της αξιοποίησης των φυσικών πόρων και τη συμβολή της στην οικονομική και γενικότερη ανάπτυξη.

• Να συσχετίσουν την τεχνολογία των κατασκευών και τη βιομηχανία με την αναπτυξιακή διαδικασία.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

1. Ανάπτυξη

• Η έννοια της ανάπτυξης

• Συνθετικά στοιχεία της ανάπτυξης

• Διαφορά οικονομικής προόδου και ανάπτυξης

• Μέτρηση ανάπτυξης

• Θεωρία ανάπτυξης

• Σύγχρονες τάσεις ανάπτυξης

• Περιορισμοί - εμπόδια ανάπτυξης

• Κριτήρια ανάπτυξης

• Κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη

• Στρατηγικές ανάπτυξης

2. Συντελεστές παραγωγής και ανάπτυξης

• Το πληθυσμιακό πρόβλημα

• Φυσικοί πόροι και ανάπτυξη

• Ανθρώπινοι πόροι και ανάπτυξη

• Εργασία και ανάπτυξη

• Κεφάλαιο και ανάπτυξη

• Εκπαίδευση και ανάπτυξη

• Τεχνολογία και ανάπτυξη

• Εξέλιξη

• Έρευνα

• Επιστήμες

• Παραγωγή

• Φυσικό περιβάλλον και ανάπτυξη

3. Τομείς παραγωγής - Αλληλεπιδράσεις τεχνολογίας και ανάπτυξης

• Γεωργική ανάπτυξη

• Εκβιομηχάνιση

• Αλληλεπιδράσεις γεωργίας - βιομηχανίας

• Εκβιομηχάνιση και γεωργική ανάπτυξη

• Συμπληρωματικότητα γεωργίας - βιομηχανίας

• Εμπόριο και ανάπτυξη

• Τεχνολογική πρόοδος

4. Τεχνολογία γεωπονικών επιστημών και αξιοποίησης φυσικών πόρων

• Επιστημονική γεωργική έρευνα

• Γεωργική εκπαίδευση

• Γεωργική τεχνολογία

• Η εμφάνιση της γεωργικής τεχνολογίας

• Η γεωργική τεχνολογία σήμερα

• Οι αναδυόμενες γεωργικές τεχνολογίες

• Βιοτεχνολογία

• Γενετική μηχανική

• Τεχνολογίες διαχείρισης ζωικής παραγωγής

• Τεχνολογίες ζωικής αναπαραγωγής

• Εφαρμογές βιοτεχνολογίας στα φυτά

• Τεχνικές πολλαπλασιασμού φυτών

• Τεχνολογία τροφίμων και φυτικών ινών

• Τεχνολογίες διαχείρισης φυτών

• Τεχνολογίες γεωργικής παραγωγής

• Επεξεργασία γεωργικών προϊόντων

• Τεχνολογίες εμπορίας γεωργικών προϊόντων

• Τεχνολογίες ενέργειας και ισχύος

• Ενέργεια για γεωργική παραγωγή

• Εναλλακτικές πηγές ενέργειας για γεωργική χρήση

• Διαχείριση μέσω Η/Υ

• Διαχείριση γεωργικών επιχειρήσεων και εμπορία γεωργικών προϊόντων
• Διαχείριση παραγωγής
• Αειφόρος ανάπτυξη και τεχνολογία
• Στρατηγικές αειφορίας
• Τεχνολογία περιβάλλοντος
• Γεωργία, τεχνολογία και φυσικοί πόροι
• Ελεγχόμενο περιβάλλον παραγωγής, συντήρησης και διακίνησης
• Προστασία φυσικών πόρων
• Τεχνολογία και παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα
• Μη αειφόρος χρήση φυσικών πόρων και ενέργειας - Καταστροφική χρήση της τεχνολογίας
• Αειφόρος χρήση φυσικών πόρων και ενέργειας - Χρήση κατάλληλης τεχνολογίας
• Αειφόρος γεωργία - Κατάλληλη τεχνολογία
• Οργανική γεωργία - Κατάλληλη τεχνολογία

5. Τεχνολογία κατασκευών και βιομηχανίας

• Η δημιουργία του τεχνητού μέσω των κατασκευών και της βιομηχανίας και η ανάπτυξη
• Οι επικοινωνίες στις κατασκευές και τη βιομηχανία
• Ο τρόπος χρήσης των τεχνολογικών οικονομικών πόρων στις κατασκευές και τη βιομηχανία
• Η αξιοποίηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών στις κατασκευές και τη βιομηχανία και η ανάπτυξη
• Η εξέλιξη των βιομηχανικών συστημάτων παραγωγής
• Η εξέλιξη των κατασκευών και η ανάπτυξη
• Η εξέλιξη των συστημάτων μεταφορών και η ανάπτυξη
• Η εξέλιξη των τεχνολογικών συστημάτων ελέγχου και η ανάπτυξη
• Η αξιοποίηση της έρευνας για την παραγωγή πληροφόρησης σχετικά με τις κατασκευές και τη βιομηχανία και τη δημιουργία νέων προϊόντων, υλικών ή διαδικασιών
• Η ανάπτυξη μέσω του ανταγωνισμού για την παραγωγή καλύτερων ποιοτικά κατασκευών και βιομηχανικών προϊόντων στις καλύτερες τιμές
• Η χρήση αποτελεσματικότερων εργαλείων και μηχανημάτων στις κατασκευές και τη βιομηχανία
• Η αξιοποίηση κατάλληλων ενεργειακών συστημάτων στις κατασκευές και στη βιομηχανία ως παράμετρος ανάπτυξης
• Ο προγραμματισμός του χρόνου εργασίας
• Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ποιότητα ζωής από την άναρχη ανάπτυξη κατασκευών και βιομηχανικών μονάδων
• Η γνώση και οι σύγχρονες διαδικασίες ενδο-επιχειρησιακής εκπαίδευσης για την εξασφάλιση κατασκευών και βιομηχανικών μονάδων συμβάλλουν στη γενικότερη ανάπτυξη
• Η εφαρμογή υψηλής τεχνολογίας στις κατασκευές και την παραγωγή για μείωση του κόστους, βελτίωση της ποιότητας, μείωση επικίνδυνων συνθηκών εργασίας, αύξηση της ανταγωνιστικότητας, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου
• Προβλήματα και οφέλη που προκύπτουν από την τεχνολογική ανάπτυξη
• Τα δίκτυα πηγών πληροφόρησης στην υπηρεσία της εξέλιξης των κατασκευών και της βιομηχανικής παραγωγής
• Η λειτουργία του χρηματο-οικονομικού συστήματος και το οργανωτικό πλαίσιο εργασίας ως παράμετροι δημιουργίας κατασκευών και βιομηχανικών συγκροτημάτων
• Το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα των κατασκευών και της βιομηχανίας για εξασφάλιση ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης
• Η ανάπτυξη και η εξασφάλιση θέσεων εργασίας στον τομέα των κατασκευών και της βιομηχανίας
• Ύπαρξη και λειτουργία συστήματος αξιών και ανάπτυξη

Άρθρο 23

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ηλεκτρολογίας της Τεχνολογικής κατεύθυνσης της Δ΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Να κατανοήσουν οι μαθητές τις βασικές αρχές της Ηλεκτρολογίας, τη συμβολή της στη σύγχρονη τεχνολογία, τη σχέση της με συγγενείς επιστήμες, καθώς και τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των εφαρμογών της.
• Να γνωρίσουν τα ηλεκτρικά μεγέθη και να αναπτύξουν την ικανότητα εκτέλεσης υπολογισμών, σχεδίασης και ανάγνωσης κυκλωμάτων και γραφικών παραστάσεων, αξιολόγησης και επιλογής εξαρτημάτων, εκτίμησης της τάξης μεγέθους.
• Να καλλιεργήσουν δεξιότητες για επίλυση κυκλωμάτων, έτσι ώστε να αποκτήσουν τη δυνατότητα κατανόησης της λειτουργίας, των τεχνικών χαρακτηριστικών και των δυνατοτήτων των συσκευών με σκοπό την καλύτερη αξιοποίησή τους.
• Να ενημερωθούν για τις δυνατότητες και τις απαιτήσεις συναφών επαγγελμάτων και να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
• Να συνειδητοποιήσουν ότι η επαφή με τις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές εγκυμονεί κινδύνους και είναι απαραίτητη η τήρηση κανόνων υγιεινής και ασφάλειας.

Β. Διδακτέα Ύλη

Ώρες: 2 ώρες / εβδ. όλο το έτος

1. Ηλεκτρικά κυκλώματα
• Νόμοι του Kircchoff
• Κυκλώματα συνεχούς ρεύματος
• Κυκλώματα εναλλασσόμενου ρεύματος
• Συντονισμένα κυκλώματα
• Τριφασικά ρεύματα
• Όργανα - Μετρήσεις βασικών ηλεκτρικών μεγεθών

2. Ηλεκτρικές μηχανές
• Είδη και αρχές λειτουργίας
• Εφαρμογές των ηλεκτρικών μηχανών

3. Παραγωγή, μεταφορά και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας
• Σταθμοί παραγωγής
• Δίκτυα μεταφοράς
• Δίκτυα διανομής
• Εφαρμογές
• Ήπιες μορφές ενέργειας

4. Ηλεκτρονικά

- Ημιαγωγοί και εφαρμογές τους
- Λογικά κυκλώματα και εφαρμογές τους

5. Τηλεπικοινωνίες
- Βασική δομή τηλεπικοινωνιακού συστήματος
- Διαμόρφωση - αποδιαμόρφωση
- Είδη επικοινωνιών
- Εφαρμογές

6. Συστήματα Αυτόματου Ελέγχου
- Είδη συστημάτων ελέγχου
- Εφαρμογές

Άρθρο 24

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Αισθητική Αγωγή (Στοιχεία Θεατρολογίας, Μουσική, Εικαστικά) της Α΄ ή Β΄ τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Αισθητική Αγωγή

Η Αισθητική Αγωγή καλλιεργεί τρεις φυσικές λειτουργίες:

α) τις αισθήσεις (βλέπω, ακούω, αγγίζω, κινούμαι, αισθάνομαι),

β) την αντίληψη (αποκρίνομαι, επεξεργάζομαι νοητικά, ερευνώ, επικοινωνώ και άλλα),

γ) την πράξη (πράττω, δημιουργώ, παράγω και άλλα).

Η εκπαιδευτική διαδικασία καλύπτει ισόρροπα και αμφίδρομα αυτές τις φυσικές λειτουργίες με τις εξής μεθοδολογικές αρχές, οι οποίες αναπτύσσονται σε κάθε ενότητα της διδακτέας ύλης:

α) Να φέρνει το παιδί σε επαφή με τα έργα της Τέχνης - και το φαινόμενο της Τέχνης συνολικότερα - ως θεατή ή ακροατή και ως δημιουργό.

β) Να γίνει αισθητική και θεωρητική επεξεργασία και έρευνα (θεωρία).

γ) Να παράγονται έργα (πρακτική).

δ) Να συμμετέχει το παιδί σε σχετικές παράλληλες δραστηριότητες εντός και εκτός του σχολείου.

Ι. Στοιχεία Θεατρολογίας

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Για να ανταποκριθεί με επιτυχία η διδασκαλία του μαθήματος «Στοιχεία Θεατρολογίας»στη διττή φύση του θεάτρου ως δραματικού - λογοτεχνικού κειμένου και ως καλλιτεχνικού γεγονότος - θεατρικής παράστασης, πραγματοποιώντας εξίσου τις παιδαγωγικές και αισθητικές επιδιώξεις που υπηρετεί το θέατρο στο σχολείο, θα πρέπει να στοχεύει εξίσου στα ακόλουθα:

1. Παροχή γνώσεων και πληροφοριών στους μαθητές που αφορούν τα είδη, τις περιόδους και τις μορφές έκφρασης του θεάτρου στην ιστορική του εξέλιξη από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή.

2. Ανάπτυξη πολιτιστικής συνείδησης και ταυτότητας που συνδέει αρμονικά το τοπικό - εθνικό με το καθολικό - διεθνές της θεατρικής δημιουργίας.

3. Ψυχο-πνευματική καλλιέργεια των μαθητών και ανάπτυξη αισθητικών και πνευματικών ικανοτήτων για επικοινωνία με τα πολιτιστικά προϊόντα, όπως συνθετικά εκφράζονται μέσα από το θέατρο, κυρίως με τη μορφή της παράστασης.

4. Καλλιέργεια και ανάπτυξη εκφραστικών, επικοινωνιακών κωδίκων που, αν και προέρχονται και εφαρμόζονται κατ' εξοχήν στο θέατρο, βρίσκουν την αναφορά τους στην καθημερινή ζωή.

5. Απόκτηση δεξιοτήτων και εμπειριών δημιουργίας καλλιτεχνικών προϊόντων, με τα οποία εκφράζονται και ολοκληρώνονται ως προσωπικότητες (συγγραφή πρωτότυπων δραματικών κειμένων - θεατρικών σκετς - δραματοποίηση, σωματική έκφραση, θεατρική παράσταση).

6. Εμπλουτισμό και ενίσχυση παραδοσιακών τρόπων διδασκαλίας με τη χρησιμοποίηση τεχνικών του δράματος.

7. Δημιουργική σύζευξη με άλλα γνωσιο-θεωρητικά (γλωσσικά) ή αισθητικο-καλλιτεχνικά (εικαστικά, μουσική) μαθήματα.

Ως αναμενόμενα αποτελέσματα από τη διδασκαλία του μαθήματος μπορούμε να θεωρήσουμε τα ακόλουθα:

1. Γνωριμία του μαθητή με τα πολιτιστικά προϊόντα του παρελθόντος και του παρόντος, όπως εκφράζονται μέσα από το θέατρο, και διαμόρφωση κριτικών ικανοτήτων επαφής με αυτά.

2. Διαπολιτισμική αγωγή και παιδεία, πραγμάτωση των ευρύτερων στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος.

3. Καλλιέργεια των φυσικών - σωματικών, πνευματικών - διανοητικών και ψυχικών - συναισθηματικών δυνατοτήτων και ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του.

4. Δημιουργική ανάπτυξη των εκφραστικών δεξιοτήτων μέσα από ποικίλους κώδικες επικοινωνίας (λεκτικός, σωματικός).

5. Διαμόρφωση αισθητικών κριτηρίων παραγωγής και πρόσληψης καλλιτεχνικών έργων.

6. Ενεργοποίηση και συμμετοχή του μαθητή στην εκπαιδευτική διαδικασία και ανανέωση των παιδαγωγικών όρων διδασκαλίας.

7. Δημιουργική σύνδεση των γνωστικών αντικειμένων με την προσωπική καλλιτεχνική δημιουργία μέσα από την εφαρμογή του δράματος και του θεάτρου.

8. Παραγωγή πρωτότυπων καλλιτεχνικών προϊόντων, που με βάση το θέατρο διευρύνονται και σε άλλους τομείς της τέχνης, της γνώσης και του πολιτισμού.

Β. Διδακτέα ΄Υλη

Η διάρθρωση της ύλης γίνεται με βάση το προδιαγεγραμμένο θεωρητικό πλαίσιο αναφοράς και σκοπιμοτήτων του μαθήματος και δομείται σε ένα διπλό άξονα συντεταγμένων που υπηρετούν εξίσου το θέατρο τόσο ως «κείμενο»όσο και ως «παράσταση".

Το μάθημα έχει 12 διδακτικές ενότητες - κεφάλαια, καθένα από τα οποία διαθέτει παράλληλα μια οριζόντια διάκριση σε:

α. Ιστορία

β. Θεωρία

γ. Δραματουργία

δ. Θεατρική πράξη

Κατ' αυτό τον τρόπο ο μαθητής αποκτά γνώση και πληροφόρηση για θέματα που αφορούν την ιστορική πορεία του θεάτρου (αρχαιοελληνικό θέατρο, ελισαβετιανό θέατρο, του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, επικό θέατρο, σύγχρονο ελληνικό θέατρο), τα αντίστοιχα κείμενα συγγραφέων της εποχής (Σοφοκλής, Σαίξπηρ, Μάτεσις, Μπρεχτ, Καμπανέλλης), ζητήματα θεωρίας του θεάτρου (ο ρόλος του ηθοποιού και του σκηνοθέτη, θέατρο και κοινωνία, ο ρόλος του κοινού και η θεατρική επικοινωνία, το θέατρο ως μέσο αγωγής και παιδείας). Τέλος, δίνονται αφορμές και προτάσεις για θεατρική δραστηριότητα και πράξη (γεγονός που ανταποκρίνεται όχι μόνο στην ίδια τη φύση του θεάτρου, αλλά και στα παιδαγωγικά ζητούμενα του «νέου

σχολείου») μέσα στην τάξη, κατά τη διάρκεια του μαθήματος, αλλά και έξω απ' αυτήν (αυτοσχεδιασμός, διάλογος, δραματοποίηση, θεατρικό σκετς, θεατρική παράσταση).

Τα προηγούμενα, αν και διαθέτουν ένα χαρακτήρα αυτονομίας και ολοκληρώνονται πλήρως στα πλαίσια του συγκεκριμένου μαθήματος μέσα στο προβλεπόμενο πρόγραμμα, όμως εξακτινώνονται και προς άλλα συναφή γνωστικά πεδία (διδασκόμενα μαθήματα), με τα οποία μπορεί να δημιουργήσουν δέσμη παράλληλων δραστηριοτήτων, που να οδηγούν σε σύνθετες μορφές επικοινωνίας και έκφρασης. Ενδεικτικά, μπορεί να συνδυαστούν με τα φιλολογικά μαθήματα (Γλώσσα, Κείμενα, Ιστορία), τα μαθήματα Εικαστικής Αγωγής και τη Μουσική, και να δώσουν σύνθετα αποτελέσματα, όπως κατασκευή σκηνικών και κουστουμιών για πλαισίωση θεατρικής παράστασης ή σχολικής γιορτής, δημιουργία θεατρικού δρώμενου κατά την περίοδο διοργάνωσης αθλητικών αγώνων ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων, δραματοποίηση λογοτεχνικών κειμένων για εμπλουτισμό των μεθόδων διδασκαλίας, δημιουργία πρωτότυπης καλλιτεχνικής σύνθεσης λόγου, ήχου και εικόνας για ελεύθερη καλλιτεχνική έκφραση, σχολική θεατρική παράσταση και άλλα.

1. Ιστορία

- Από την τελετουργία στο δράμα. Το αρχαίο θέατρο
- Το αυτοσχέδιο θέατρο στην Ιταλία στα χρόνια της Αναγέννησης
- Η δραματουργία του μπαρόκ και το θέατρο του Σαίξπηρ
- Ο ευρωπαϊκός κλασικισμός και ο Μολιέρος
- Κρητικο-επτανησιακό θέατρο
- Το θέατρο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού
- Το θέατρο και η άνοδος της αστικής τάξης στην Ευρώπη και την Ελλάδα
- Η κοινωνική στράτευση και το θέατρο του Μπ. Μπρεχτ
- Το ποιητικό θέατρο και ο Φ. Γκ. Λόρκα
- Το ελληνικό θέατρο του μεσοπολέμου
- Νέες τάσεις στο παγκόσμιο θέατρο
- Το θέατρο του παραλόγου και το σύγχρονο ελληνικό θέατρο

2. Θεωρία

- Τα είδη του δράματος. Γενετική του θεάτρου
- Η επικράτεια του ηθοποιού
- Θέατρο και ιστορική πραγματικότητα
- Από το δραματικό κείμενο στη θεατρική παράσταση. Ο ρόλος του σκηνοθέτη
- Γνωρίσματα του δραματικού λόγου
- Ο χώρος και ο χρόνος στο θέατρο
- Ο ρόλος του κοινού και η θεατρική επικοινωνία
- Η θεατρική παράσταση και ο κοινωνικός περίγυρος
- Θέατρο και θέαμα
- Μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός στο θέατρο
- Το θέατρο ως σύνθετο διαπολιτισμικό φαινόμενο
- Το θέατρο ως μέσο αγωγής και παιδείας

3. Κείμενα (Δραματουργία)

- Ηλέκτρα Σοφοκλής
- Πλούτος Αριστοφάνης
- Υπηρέτης δύο αφεντάδων Γκολντόνι
- Ρωμαίος και Ιουλιέτα Σαίξπηρ
- Ταρτούφος Μολιέρος
- Ερωφίλη Χορτάτσης
- Βασιλικός Μάτεσις
- Το μυστικό της Κοντέσας Βαλέραινας Ξενόπουλος
- Θείος Βάνιας Τσέχοφ
- Ο κύκλος με την κιμωλία Μπρεχτ
- Ματωμένος γάμος Λόρκα
- Το Φιντανάκι Π. Χορν
- Περιμένοντας τον Γκοντό Μπέκετ
- Η Αυλή των θαυμάτων Καμπανέλλης

4. Θεατρική Πράξη

- Παραγωγή της φωνής
- Αυτοσχεδιασμός
- Κινησιολογία
- Μίμηση - Θεατρικό αναλόγιο
- Χαλάρωση και σωματική ετοιμότητα
- Ορθοφωνία
- Ηχητικά εφέ - Μουσική
- Διάλογος - Θεατρικό σκετς - Δραματοποίηση
- Μορφολογία θεατρικού προσώπου
- Εικαστική πλαισίωση παράστασης
- Φωτισμός - Σκηνογραφία
- Θεατρική παράσταση

Σε κάθε διδακτική ενότητα θα δίνονται επίσης:

i. περίληψη του έργου

ii. σύντομα βιο-εργογραφικά στοιχεία του συγγραφέα

iii. γλωσσάρι

iv. ερωτήσεις αναφορικά με τους επιμέρους τομείς (ιστορία, θεωρία, δραματουργία)

v. προτάσεις για θεατρική δραστηριότητα και πράξη και θα χρησιμοποιείται εποπτικό υλικό, όπως: φωτογραφίες από θεατρικές παραστάσεις, θεατρικούς χώρους και άλλα.

Με τη βοήθειά τους θα γίνεται εμπέδωση του μαθήματος, θα προωθείται η ενεργητική διδασκαλία και θα συμμετέχουν σ' αυτή οργανικά όλοι οι μαθητές. Θα ξεπερνιέται το «δασκαλοκεντρικό»πρότυπο και θα ενισχύεται η πρωτοβουλία των μαθητών να εκφραστούν θεατρικά και να προσεγγίσουν τόσο γνωσιο-θεωρητικά (ιστορία, θεωρία) όσο και βιωματικά - προσωπικά (πρακτικά) το θέατρο στην ολοκληρωμένη του μορφή. Τέλος, θα ικανοποιούνται ανάγκες και θα αντιμετωπίζονται με επιτυχία συγκεκριμένα ζητούμενα της σχολικής ζωής σε σχέση με πολιτιστικές δραστηριότητες, σχολικές επετείους και άλλα.

II. Μουσική

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

- Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με το φαινόμενο της παγκόσμιας μουσικής συνείδησης.
- Να βιώσουν τον ήχο ως σωματική έκφραση.
- Να προσδιορίσουν τον ήχο ως αντιληπτική ιδιότητα της λειτουργίας του εγκεφάλου.
- Να προσεγγίσουν τον ήχο, όταν μορφοποιείται, ως έργο τέχνης.
- Να συμμετέχουν στο μουσικό γίγνεσθαι ως ακροατές και ως δημιουργοί.
- Να αναζητήσουν τον κοινό παρονομαστή της μουσικής «γεωγραφίας»με τις άλλες τέχνες.
- Να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής τους ταυτότητας με τα ελληνικά στοιχεία που τη συνθέτουν.

• Να αναπτύξουν δεξιότητες, για να προσεγγίσουν πρακτικά τις εφαρμογές, όπως ακούω, τραγουδώ, παίζω και δημιουργώ, με εργαλεία συνθετών.

Β. Διδακτέα Ύλη

1. Μορφές και ρεύματα της μουσικής στην εποχή μας

• Κεντροευρωπαϊκή μουσική, μουσική εξωευρωπαϊκών πολιτισμών, μουσική στην Αμερική, νέες τάσεις, ορχήστρες, συγκροτήματα και άλλα.

2. Διαχρονική και συγχρονική επισκόπηση της ελληνικής μουσικής σκέψης

• Τα ελληνικά Μαθηματικά στη μουσική, τα ελληνικά θέματα στη μουσική δημιουργία, παλιοί και νέοι δημιουργοί, μουσικές γλώσσες στην ελληνική δημιουργία και άλλα.

3. Ο φιλοσοφικός και ψυχολογικός ρόλος της μουσικής

• Μικρά αποσπάσματα από έργα σύγχρονων διανοητών που αφορούν τη φιλοσοφία και ψυχολογία της μουσικής στις μέρες μας.

4. Οι νέες τεχνολογίες

• Ο ήχος και η εικόνα, τα μέσα ενημέρωσης, η μουσική, οι επιστήμες και οι τέχνες, η παιδαγωγική της μουσικής εκτός εκπαιδευτικού συστήματος, οι εκδόσεις για τη μουσική, η μουσική στο διαδίκτυο και άλλα.

Το θεωρητικό πλαίσιο της Μουσικής Αγωγής περιλαμβάνει:

1. Μουσικές Έννοιες - Γνώσεις

Μουσικές έννοιες, ιστορία, μορφολογία, κοινωνιολογική, φιλοσοφική και αισθητική ανάλυση ως κριτική του φαινομένου της μουσικής και άλλα.

2. Μουσική πράξη - Δεξιότητες

Πρακτικές εφαρμογές ως εξής:

Ακούω, τραγουδώ, κινούμαι, παίζω, δημιουργώ και συνθέτω.

3. Ανάπτυξη Δραστηριοτήτων

Συγκρότηση φωνητικών και οργανικών συνόλων, επισκέψεις καλλιτεχνών στο σχολείο, επισκέψεις μαθητών σε συναυλίες, παραστάσεις, εκθέσεις και ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τη μουσική, συμμετοχή σε σχολικές γιορτές, διοργάνωση μουσικών εκδηλώσεων και άλλα.

Μέσα από τους τρεις παραπάνω παράγοντες, δηλαδή θεωρία, πράξη και παράλληλες δραστηριότητες, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ελληνική μουσική σκέψη κατά τις διάφορες ιστορικές περιόδους και εκφάνσεις της.

ΙΙΙ. Εικαστικά

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Στον πρακτικό τομέα επιδιώκουμε:

• Να αντλήσουν οι μαθητές ιδέες από την άμεση οπτική και απτική εμπειρία, τη μνήμη και τη φαντασία.

• Να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες έκφρασης που προκύπτουν από τον πειραματισμό με κάθε είδους υλικά, τεχνικές και μέσα σε όλες τις διαστάσεις (επίπεδο, όγκος, χώρος, χρόνος).

• Να πειραματιστούν και να εκφραστούν με κάθε είδους οπτικό και εποπτικό υλικό (βιβλία, φωτογραφίες, slides, φωτοτυπίες, αφίσες και άλλα) διαφορετικών πηγών (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αίθουσες τέχνης, σύγχρονη τεχνολογία και άλλα), ώστε να καταλήξουν σε ιδέες που να ωθούν στην παραγωγή προσωπικών δημιουργιών.

• Να βελτιώσουν τις δεξιότητες, καθώς και τις ικανότητες καταγραφής, επιλογής και ανάλυσης ερεθισμάτων μέσα από την παρατήρηση που θα βοηθήσει στην οργάνωση και την παραγωγή του έργου τους.

• Να κατανοήσουν τη σημασία της εκ νέου επεξεργασίας και εξέλιξης ενός έργου τους, κάτω από το πρίσμα της τροποποίησης της αρχικής ιδέας από τον ίδιο και από τους άλλους, ως αποτέλεσμα συζήτησης, κριτικής και επιρροής.

• Να μεταφέρουν και να προσαρμόζουν την εμπειρία και τη γνώση από τα έργα καλλιτεχνών στην παραγωγή των έργων τους.

Στο θεωρητικό τομέα επιδιώκουμε:

• Να προσεγγίζουν αισθητικά οι μαθητές έργα της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας τέχνης διαφορετικών εποχών αλλά και τα σύγχρονα, ανακαλύπτοντας και αναγνωρίζοντας τις μεταξύ τους σχέσεις.

• Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές μεθόδους και προσεγγίσεις των καλλιτεχνών σε μία ιδέα και να τις συνδέουν με το νόημα του έργου, κατανοώντας ότι οι αντιλήψεις σε διαφορετικές εποχές επιδρούν στη μορφή, το περιεχόμενο και τον επικοινωνιακό του χαρακτήρα.

• Να αναγνωρίζουν τις αισθητικές αξίες του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και να αναπτύξουν κριτική στάση απέναντι στις ενέργειες που τα επηρεάζουν, αλλά και τη μεταξύ τους σχέση.

• Να ανταποκρίνονται στα έργα των εικαστικών τεχνών αλλά και κάθε εικόνας, ώστε να αισθανθούν και να αξιολογήσουν την εντύπωση και την επίδραση που ασκούν στην προσωπικότητά τους.

• Να αντιληφθούν ότι οι τέχνες σχετίζονται με δεκάδες επαγγέλματα και εφαρμογές.

• Να προσεγγίζουν το πολύπλοκο φαινόμενο της τέχνης σφαιρικά και να αντιληφθούν την αμφίδρομη σχέση και επίδραση θεωρίας και πράξης.

• Να εντοπίζουν τις σχέσεις των εικαστικών έργων με τα έργα των υπόλοιπων τεχνών και επιστημών και ευρύτερα με θέματα και προβλήματα του ανθρώπου, της κοινωνίας και της φύσης.

Β. Διδακτέα Ύλη

Η διδακτέα ύλη των Εικαστικών θα αναπτύσσεται σε τρεις ενότητες:

1. Μορφικά στοιχεία του έργου τέχνης:

• Γραμμή, σχήμα
• Χρώμα, φως και σκιά
• Όγκος και χώρος
• Σύνθεση και δυναμική
• Υφή και άλλα

2. Πολύπλευρη αισθητική προσέγγιση του έργου τέχνης:

• Ιδέα
• Περιεχόμενο
• Ύφος
• Ερμηνεία και άλλα

3. Μορφές εικαστικών τεχνών και οι τεχνικές τους:

• Αρχιτεκτονική
• Ντιζάιν (βιομηχανικό σχέδιο)
• Κόμικ
• Παραδοσιακή τέχνη
• Σύγχρονες μορφές των εικαστικών τεχνών και άλλα

Στη θεωρία της τέχνης περιέχονται: εισαγωγικά στοι-

χεία από Ιστορία της Τέχνης, μορφολογία, αισθητική, ανάλυση, κριτική, ερμηνεία, σημειολογία, Κοινωνιολογία της Τέχνης και άλλα.

Στην πρακτική της τέχνης περιέχονται: η παραγωγή έργων, η χρήση και η γνώση μέσων και υλικών, οι έρευνες και άλλα.

Στις παράλληλες σχετικές δραστηριότητες περιέχονται: οι επισκέψεις σε εκθέσεις, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, γκαλερί και εργαστήρια, οι επισκέπτες καλλιτέχνες στην τάξη, η διοργάνωση και η συμμετοχή σε εκθέσεις παιδικών έργων, τα προτζέκτς (σύνθετες εργασίες - μελέτη), οι σχολικές εορτές, η συνεργασία διαφορετικών μαθημάτων, η χρήση νέων τεχνολογιών.

Κάθε κεφάλαιο από αυτά που περιέχονται στις τρεις ενότητες ακολουθεί την εξής δομή:

• Ιστορική αναδρομή του θέματος

• Αισθητική και κριτική ανάλυση έργων και μορφολογία

• Προτάσεις και ασκήσεις για δημιουργία έργων από τους μαθητές με ποικίλες τεχνικές και υλικά

• Εμπέδωση των απαραίτητων όρων

• Ποικίλες προεκτάσεις του μαθήματος

Ανάλογα με τη μεθοδολογία διδασκαλίας του κάθε κεφαλαίου πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα κατάλληλα βοηθητικά μέσα (βιβλία, εποπτικά μέσα, εργαστήρια και άλλα).

Άρθρο 25

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Σκοπός της διδασκαλίας της Αγγλικής στο Λύκειο είναι να μπορέσουν οι μαθητές να καταλαβαίνουν και να παράγουν αυθεντικό προφορικό και γραπτό λόγο, έτσι ώστε να καλύψουν τις βασικές επαγγελματικές και προσωπικές τους ανάγκες στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

Ειδικότερα, με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται να μπορούν οι μαθητές να καταλαβαίνουν:

• Αυθεντικά γραπτά κείμενα, όπως είναι άρθρα, επίσημες επιστολές, μπροσούρες ή οδηγίες χρήσης, προκηρύξεις, διαφημιστικά έντυπα κτλ.

• Αυθεντικό προφορικό λόγο, όπως είναι συζήτηση για θέματα κοινωνικά, προσωπικά, επαγγελματικά, τηλεφωνική συνδιάλεξη, ανακοινώσεις, ειδήσεις από μαζικά μέσα ενημέρωσης, διάλεξη κτλ.

Οι μαθητές πρέπει να ασκηθούν επίσης, ώστε να μπορούν σταδιακά να παράγουν:

• Αυθεντικό προφορικό λόγο με σκοπό τη συμμετοχή του σε μια φιλική ή επαγγελματική συζήτηση ή τηλεφωνική συνδιάλεξη, τη διεξαγωγή μιας επαγγελματικής συνέντευξης κτλ.

• Αυθεντικό γραπτό λόγο, ώστε να κάνουν μια αίτηση ή μια ανακοίνωση, να γράψουν μια προσωπική ή επίσημη επιστολή κτλ.

Ακόμα, χρειάζεται να αποκτήσουν κι άλλες δεξιότητες, όπως αυτές που ακολουθούν:

• Να ακούουν ή και να διαβάζουν προσεκτικά (scanning), ώστε να εντοπίζουν τα πιο σημαντικά σημεία της πληροφόρησης που τους μεταδίδεται, να μπορούν να συναγάγουν το θέμα ή να αποδώσουν περιληπτικά ολόκληρο το περιεχόμενο.

• Να επιλέγουν συγκεκριμένα στοιχεία από πληροφόρηση που τους μεταδίδεται, γραπτά ή προφορικά, προκειμένου να:

α. κάνουν κάποια κατάταξη ή ανακατάταξη των στοιχείων,

β. συσχετίσουν τα στοιχεία αυτά με απόψεις δικές τους ή των άλλων.

• Να εκφράζουν την ουσία της πληροφόρησης που τους δίνεται γραπτά ή προφορικά στη δική τους γλώσσα ή και αντίστροφα.

• Να μετακωδικοποιούν το γραπτό ή προφορικό λόγο που τους μεταδίδεται σε διαφορετικό ύφος, τόνο ή μορφή.

Προκειμένου όμως να επιτευχθούν τα παραπάνω οι μαθητές πρέπει να μπορούν να διακρίνουν και να παράγουν:

• Συναισθηματική έμφαση στον προφορικό λόγο με στοιχεία όπως τις επιφωνηματικές εκφράσεις, επαναλήψεις στοιχείων που δηλώνουν επιτακτικό βαθμό, τονισμό στο βοηθητικό ρήμα, επιτακτικά επιρρήματα και επίθετα, επιτακτική χρήση ερωτηματικών και αρνητικών τύπων προτάσεων, επιφωνηματικές και ρητορικές ερωτήσεις κτλ.

• Γλωσσικές λειτουργίες που δηλώνουν συναισθηματική κατάσταση.

• Να εισάγουν ένα θέμα συζήτησης χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα γλωσσικά/φωνητικά στοιχεία.

• Να συμβάλουν στη διεξαγωγή της συζήτησης με τους εξής τρόπους:

α. να δίνουν τα κατάλληλα λεκτικά/φωνητικά σήματα που δείχνουν ότι προσέχουν το συνομιλητή τους,

β. να συνεχίζουν τη συζήτηση ή να μπορούν να αλλάξουν θέμα,

γ. να τελειώνουν ένα θέμα στη συζήτηση ή τη συζήτηση ολόκληρη.

Τέλος, προκειμένου να μπορούν οι μαθητές του Λυκείου να παράγουν συνεχή συνεκτικό λόγο πρέπει να μπορούν:

• Να χρησιμοποιούν λογικά - συνδετικά στοιχεία (rhetoric devices), όπως συνδέσμους (αντιθετικούς, συμπερασματικούς, υποθετικούς, προσθετικούς, εναλλακτικούς), αναφορικές προτάσεις, μετοχές (present and past participle constructions), προτάσεις κατά παράθεση κτλ.

Β. Διδακτέα Ύλη

Στις Α΄ και Β΄ τάξεις διδάσκεται η ύλη της Α΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου ενώ στην Γ΄ τάξη διδάσκεται η ύλη της Β΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου.

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Τάξη Α΄ & Β΄ Εσπερινού Ε.Λ.

Ο μαθητής της Α΄ Λυκείου πρέπει να μπορεί:

1. Να αναφέρει γεγονότα με σκοπό να πληροφορήσει.

2. Να διηγείται επεισόδια ή ιστορίες εκφράζοντας και την ψυχολογική του στάση απέναντι στα γεγονότα.

3. Να εκφράζει περιέργεια για κάτι, ελπίδα ή προσμονή για ένα ευχάριστο γεγονός.

4. Να εκφράζει σφοδρές του επιθυμίες.

5. Να εκφράζει προθυμία ή απροθυμία να εκτελέσει εντολές.

6. Να δέχεται ή να απορρίπτει προτάσεις άλλων και να αντιπροτείνει.

7. Να δίνει ευχές γενικά, και ειδικότερα σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις και περιστάσεις.

8. Να δίνει και να δέχεται συλλυπητήρια.

9. Να προσκαλεί, να δέχεται και να απορρίπτει προσκλήσεις δίνοντας κατάλληλες δικαιολογίες.

10. Να προσφέρει κάτι και να δέχεται ή να απορρίπτει προσφορά κάποιου αντικειμένου ή τη βοήθεια κάποιου.

11. Να κάνει και να δέχεται φιλοφρονήσεις.

Τάξη Γ΄ Εσπερινού Ε.Λ.

Ο μαθητής της Β΄ Λυκείου πρέπει να μπορεί:

1. Να εκφράζει γενικεύσεις και να εντάσσει σε αυτές και ειδικότερες περιπτώσεις.

2. Να εκφράζει υποθέσεις και να παρουσιάζει αποδείξεις προκειμένου να λύσει κάποιο πρόβλημα.

3. Να εκφράζει τις προβλέψεις του για μελλοντικά γεγονότα και να τις υποστηρίζει με βάση γεγονότα και καταστάσεις του παρελθόντος και του παρόντος.

4. Να μεταφέρει συζητήσεις και να σχολιάζει το περιεχόμενό τους εκφράζοντας και τη δική του άποψη.

5. Να εκφράζει πώς αισθάνεται αυτός ή άλλος, πριν ή αφού συμβεί ένα σημαντικό γεγονός.

6. Να εκφράζει αισιοδοξία ή απαισιοδοξία, ανακούφιση, ανησυχία, φόβο ή στενοχώρια για διάφορα γεγονότα της προσωπικής του ζωής ή του κοινωνικού συνόλου.

7. Να εκφράζει ανυπομονησία, δυσαρέσκεια ή θυμό για διάφορα γεγονότα ή καταστάσεις.

8. Να παραπονείται και να κατηγορεί άλλους για κάτι εξηγώντας τους λόγους και να υπερασπίζεται τον εαυτό του, όταν κατηγορείται.

9. Να εκφράζει το θαυμασμό του για πρόσωπα, γεγονότα ή αντικείμενα και να τον αιτιολογεί.

10. Να εκφράζει την απογοήτευσή του για καταστάσεις και γεγονότα που δεν εξελίχθηκαν σύμφωνα με τις προσδοκίες του.

Άρθρο 26

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Γαλλικής Γλώσσας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Σκοπός της διδασκαλίας της Γαλλικής στο Λύκειο είναι:

• Να διευρυνθεί η επικοινωνιακή Δεξιότητα των μαθητών μέσα από την κατανόηση και παραγωγή αυθεντικού προφορικού και γραπτού λόγου.

• Να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές στην αυτονομία της μάθησης, ώστε η χρήση της γαλλικής γλώσσας να μην περιορίζεται μόνο μέσα στα σχολικά πλαίσια αλλά να αξιοποιείται τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα για την προσωπική τους πρόοδο.

Γενικά, με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

• Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη διαπολιτισμική διάσταση της εκμάθησης της Γαλλικής, ώστε να τη σέβονται ως βασικό στοιχείο πολιτισμού της ξένης χώρας και να προετοιμαστούν να ζήσουν ως πολίτες σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη διατηρώντας ταυτόχρονα την ελληνική ταυτότητα και ιδιαιτερότητά τους.

• Να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη συνειδητοποιώντας ότι η εκμάθηση της ξένης γλώσσας θα τους επιτρέψει την ενεργό συμμετοχή τους στην παγκόσμια κοινότητα.

Ειδικότερα με τη διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας στο Λύκειο επιδιώκεται η διεύρυνση δεξιοτήτων (αποδεκτικών και Παραγωγικών), ώστε οι μαθητές να οικειοποιηθούν και να χρησιμοποιούν τη διδασκόμενη γλώσσα μέσα από την κατανόηση και παραγωγή αυθεντικού προφορικού και γραπτού λόγου.

Έτσι οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

• Να προσλαμβάνουν και να κατανούν διάφορα είδη αυθεντικού προφορικού λόγου (συζήτηση δύο ή περισσοτέρων ατόμων, ανακοινώσεις, διάλεξη, αφήγηση, τηλεφωνική συνδιάλεξη, τραγούδια κτλ.).

• Να αξιολογούν τις σκέψεις και τα επιχειρήματα του/των συνομιλητή/των τους, να διακρίνουν τις σπουδαίες από τις λιγότερο σπουδαίες πληροφορίες.

• Να κατανοούν διάφορα είδη αυθεντικού γραπτού λόγου (άρθρα, συνεντεύξεις, γράμματα, μπροσούρες, οδηγίες χρήσης, διαφημιστικά κείμενα κτλ.) συγκεντρώνοντας την προσοχή τους στα κυριότερα σημεία, ώστε να αποκομίσουν πληροφορίες.

• Να παράγουν αυθεντικό προφορικό λόγο οργανώνοντας αυτόν ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας (συζήτηση φιλική, επαγγελματική, ανακοίνωση, μετάδοση πληροφορίας κτλ.).

• Να ζητούν διευκρινίσεις, επανάληψη, να επιβεβαιώνουν ότι κατανόησαν την απάντηση, να παίρνουν θέση κτλ.

• Να παράγουν αυθεντικό γραπτό λόγο που να ανταποκρίνεται σε διάφορες επικοινωνιακές καταστάσεις (αίτηση, ανακοίνωση, γράμμα φιλικό, επίσημο, άρθρο, πληροφορίες γραπτές κτλ.).

• Να συνθέτουν προφορικό ή γραπτό σχόλιο στηριζόμενοι σε λογοτεχνικό κείμενο.

• Να συνθέτουν γραπτό λόγο (έκθεση) εκφράζοντας και τεκμηριώνοντας προσωπικές τους απόψεις και ιδέες.

• Να εκφράζουν μέσα από γλωσσικές πράξεις συναισθηματική ή ψυχολογική κατάσταση (χαρά, λύπη, έκπληξη, επιδοκιμασία, αποδοκιμασία, φόβο κτλ

Β. Διδακτέα Ύλη

Στις Α΄ και Β΄ τάξεις διδάσκεται η ύλη της Α΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου ενώ στην Γ΄ τάξη διδάσκεται η ύλη της Β΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου.

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Ο μαθητής της Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης του Λυκείου πρέπει να καταλαβαίνει και να παράγει γραπτό και προφορικό λόγο σύμφωνα με τις ακόλουθες έννοιες:

1. Να αρνείται να επανέλθει σ' ένα θέμα που θεωρεί λήξαν.

2. Να ζητάει άδεια - συγκατάθεση.

3. Να ζητάει απαλλαγή.

4. Να ζητάει να κάνει κάτι κάποιος άλλος.

5. Να ζητάει από κάποιον να κάνει κάτι.

6. Να ζητάει το λόγο.

7. Να απαιτεί την πραγματοποίηση για κάτι.

8. Να εκφράζει τη θέληση να κάνει κάποιος άλλος κάτι.

9. Να συνιστά.

10. Να αποτρέπει.

11. Να προσκαλεί.

12. Να παροτρύνει.

13. Να παρουσιάζει κάτι σαν αδύνατο.

14. Να απαριθμεί.

15. Να δίνει πληροφορίες για κάποιο γεγονός.

16. Να προτείνει.

17. Να εκφράζει απέχθεια.

18. Να παραγγέλλει - διατάζει.

19. Να δίνει υπόσχεση.

20. Να διαμαρτύρεται - αποδοκιμάζει.
21. Να συγχαίρει.
22. Να αυτοκατηγορείται.
23. Να ζητάει εχεμύθεια.
24. Να ζητάει επιδοκιμασία.
25. Να παρουσιάζει κάτι σαν αληθινό - Σαν αναγκαίο - σαν βέβαιο - σαν απίθανο.
26. Να εξουσιοδοτεί - να επιτρέπει.
27. Να προειδοποιεί.
28. Να απειλεί - φοβερίζει.
29. Να υποχρεώνεται να δεχτεί παρά τη θέλησή του μία κατάσταση.
30. Να ζητάει τη γνώμη κάποιου.
31. Να εκτιμά - αξιολογεί.
32. Να επισημαίνει - υπογραμμμίζει.
33. Να εκφράζει επιφυλάξεις.
34. Να αποπέμπτει - διώχνει.
35. Να ζητάει εξηγήσεις.
36. Να προβλέπει.
37. Να εκφράζει λύπη.
38. Να συγκρίνει.
39. Να εκφράζει άγνοια.
40. Να σιγουρεύεται για κάτι.
41. Να καθησυχάζει.
42. Να κάνει κρίσεις.
43. Να παρουσιάζει κάτι σαν ενδεχόμενο - σαν προφανές - σαν πιθανό.
44. Να ζητάει προτάσεις.
45. Να εκφράζει ευχή - ελπίδα.
46. Να ζητάει συγγνώμη.

Άρθρο 27

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου.

Α. Σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος

Σκοπός της διδασκαλίας της Γερμανικής στο Λύκειο είναι να μπορέσουν οι μαθητές να διευρύνουν την επικοινωνιακή τους ικανότητα παράγοντας αυθεντικό προφορικό και γραπτό λόγο, έτσι ώστε να καλύψουν τις βασικές επαγγελματικές και προσωπικές τους ανάγκες στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

Γενικότερα, επιδιώκεται:

- Η γενική επικοινωνιακή ικανότητα των μαθητών.
- Η ικανότητά τους για συνεργασία, η ετοιμότητα και η ικανότητα να αποδέχονται τους άλλους, να σέβονται τη γνώμη τους και να επιδιώκουν τη συναίνεση στην από κοινού αντιμετώπιση των δυσκολιών και στη λύση των προβλημάτων.
- Η εξοικείωσή τους με τις μεθόδους εργασίας που πρέπει να ακολουθούν και να αναπτύσσουν στρατηγικές μάθησης και τρόπους επίλυσης προβλημάτων.

Οι ειδικότεροι στόχοι είναι:

- Η διεύρυνση της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών στη γερμανική

γλώσσα. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει τις:

α. αποδεκτικές δεξιότητες,
β. παραγωγικές δεξιότητες,
γ. δεξιότητες που στηρίζονται στο διάλογο και την αλληλεπίδραση, έτσι

ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να κατανοήσουν και να παραγάγουν

στη διδασκόμενη γλώσσα αυθεντικό προφορικό και γραπτό λόγο.

- Η ανταλλαγή πληροφοριών.
- Η πρόσληψη πληροφοριών.
- Η μεταβίβαση πληροφοριών.
- Η αισθητική πλευρά της γλώσσας.

Β. Διδακτέα Ύλη

Στις Α΄ και Β΄ τάξεις διδάσκεται η ύλη της Α΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου ενώ στην Γ΄ τάξη διδάσκεται η ύλη της Β΄ τάξης του Ημερήσιου Ενιαίου Λυκείου.

Ώρες: 2 ώρες/εβδ. όλο το έτος

Ο μαθητής στις Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεις του Λυκείου θα πρέπει να είναι σε θέση:

1. Να αρχίζει, να παρεμβαίνει και να τελειώνει συνομιλίες.
2. Να διακόπτει τον ομιλούντα για να ζητήσει το λόγο.
3. Να ζητάει διευκρινίσεις ή επανάληψη προλεχθέντων.
4. Να δηλώνει γνώση ή άγνοια για κάτι.
5. Να μεταδίδει και να κατανοεί πληροφορίες.
6. Να δηλώνει ταυτότητα και ιδιοκτησία.
7. Να περιγράφει ενέργειες, πρόσωπα και αντικείμενα.
8. Να αιτιολογεί, να εξηγεί και να πληροφορεί για πρωτοβουλίες ή αποφάσεις του.
9. Να αναμεταδίδει απόψεις τρίτων ή δικές του.
10. Να υπόσχεται ή να προσφέρεται να κάνει κάτι.
11. Να παίρνει θέση - να συμφωνεί ή να διαφωνεί.
12. Να εκφράζει θετική ή αρνητική κρίση για κάτι.
13. Να εγκρίνει ή να απορρίπει.
14. Να εκφράζει πειθώ, δυσπιστία, εικασία ή σπουδαιότητα.
15. Να προσκαλεί, να αποδέχεται ή να απορρίπει πρόσκληση.

Επιπλέον ο μαθητής θα πρέπει να μπορεί:

1. Να διατυπώνει συναισθήματα και διαθέσεις.
2. Να διατυπώνει προθέσεις, παρακλήσεις, εντολές, απαγορεύσεις, επιθυμίες και υποθέσεις.
3. Να κατατάσσει χρονικά ενέργειες και γεγονότα.
4. Να κάνει χωροταξική διάταξη.
5. Να διατυπώνει τροπικότητα (ικανότητα, δυνατότητα, αναγκαιότητα).
6. Να διατυπώνει προτροπή για ομιλία ή δράση.

Η παραγωγή των λεκτικών πράξεων σε συνεκτικό λόγο πραγματοποιείται με όλα τα μορφολογικά και συντακτικά στοιχεία της γλώσσας ανάλογα με το πεδίο επικοινωνίας (ρήματα, επίθετα, ουσιαστικά, άρθρα κτλ.).

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Αυγούστου 2000

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 YPET GR * FAX 52 34 312
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: http: www.et.gr
e-mail: webmaster @ et.gr

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Σολωμού 51

Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	**5225 761 - 5230 841**
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	**5225 713 - 5249 547**
Πώληση Φ.Ε.Κ.	**5239 762**
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	**5248 141**
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	**5248 188**
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	**5248 785**
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και αποστολή Φ.Ε.Κ.	**5248 320**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100	**(031) 423 956**
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	**4135 228**
ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23	**(061) 6381 100**
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 450 44	**(0651) 87215**
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	**(0531) 22 858**
ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10	**(041) 597449**
ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00	**(0661) 89 127 / 89 120**
ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 711 10	**(081) 396 223**
ΛΕΣΒΟΣ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	**(0251) 46 888 / 47 533**

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

- Για τα ΦΕΚ από 1 μέχρι 8 σελίδες 200 δρχ.
- Για τα ΦΕΚ από 8 σελίδες και πάνω η τιμή πώλησης κάθε φύλλου (8σέλιδου ή μέρους αυτού) προσαυξάνεται κατά 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα ΦΕΚ του Τεύχους Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π. ανεξαρτήτως αριθμού σελίδων δρχ. 100. (Σε περίπτωση Πανελλήνιου Διαγωνισμού η τιμή θα προσαυξάνεται κατά δρχ. 100 ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού).

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531		Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512	
Α΄ (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.λπ.)	60.000	δρχ.	3.000	δρχ.
Β΄ (Υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.)	70.000	»	3.500	»
Γ΄ (Διορισμοί, απολύσεις κ.λπ. Δημ. Υπαλλήλων)	15.000	»	750	»
Δ΄ (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κ.λπ.)	70.000	»	3.500	»
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	30.000	»	1.500	»
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.λπ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	15.000	»	750	»
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κ.τλ.)	5.000	»	250	»
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000	»	500	»
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000	»	150	»
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000	»	500	»
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	300.000	»	15.000	»
Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων (Δ.Δ.Σ.)	50.000	»	2.500	»
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	300.000	»	15.000	»

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίνουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται με το διπλάσιο των ανωτέρω τιμών.
* Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσοστού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται από τα Δημόσια Ταμεία.
* Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
* Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γράμματια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00΄ έως 13.00΄

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ